

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Berat ERGENEKON

COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
BÖLÜMLERİ ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK
TUTUMLARININ İNCELENMESİ GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ
ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUŞ-2021

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Berat ERGENEKON

COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
BÖLÜMLERİ ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK
TUTUMLARININ İNCELENMESİ GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ
ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Mustafa Önder ŞEKEROĞLU

MUŞ-2021

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	III
ABSTRACT	V
KISALTMALAR DİZİNİ	VII
TABLolar DİZİNİ	VIII
TEŞEKKÜR.....	IX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM

1.1. PROBLEM DURUMU	2
1.2. AMAÇ	3
1.2.1. Hipotezler	3
1.3. ÖNEM	4
1.4. SINIRLILIKLAR.....	4

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR / ALANYAZIN

2.1. DÜNYANIN KAOSU PANDEMİ: GENEL BİLGİLER	5
2.1.1. Covid-19 (Yeni Koronavirüs).....	7
2.1.1.1. Türkiye’de Covid-19 Salgını	9
2.1.1.1.1. Covid-19 Salgını Sürecinde Alınan Önlemler	10
2.1.1.1.2. Tanı ve Tedavi Süreci	13
2.1.1.1.2.1. Covid-19’u Hafif Atlatanlar.....	16
2.1.1.1.2.2. Sağlık Durumu Ağır Hastalar	16
2.1.1.1.2.3. Yoğun Bakıma Yatırılan Hastalar.....	17
2.1.1.2. İzolasyon Sürecinde Eğitim	19
2.2. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR: GENEL BİLGİLER.....	21
2.2.1. Türkiye’de Beden Eğitimi Ve Spor’un Tarihsel Gelişimi.....	27
2.2.2. Üniversitelerde Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi	29
2.2.2.1. Bölümler	29
2.2.2.1.1. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği.....	29

2.2.2.1.1.1. İstihdam Olanakları.....	31
2.2.2.1.2. Antrenörlük Eğitimi.....	31
2.2.2.1.2.1. İstihdam Olanakları.....	33
2.2.2.1.3. Spor Yöneticiliği.....	33
2.2.2.1.3.1. İstihdam Olanakları.....	36
2.3. UZAKTAN EĞİTİM	36
2.3.1. Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Tarihçesi	41
2.3.2. Avantajları	48
2.3.3. Dezavantajları.....	49
2.3.4. Eğitimde Yeni Dönem.....	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ / VERİLERİN ANALİZİ	52
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM / ÇALIŞMA GURUBU.....	52
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	52

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. BULGULAR.....	54
SONUÇ.....	66
KAYNAKÇA	73
EKLER.....	85
ÖZGEÇMİŞ.....	91

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BÖLÜMLERİ ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ

Berat ERGENEKON

Danışman: Doç. Dr. Mustafa Önder ŞEKEROĞLU

2021, 100 sayfa

Bu çalışmanın amacı; Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkarak, tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesidir. Araştırmanın evrenini, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bulunan üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde lisans düzeyinde aktif olarak öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise bu bölgede yer alan 357'si Büyükşehirlerdeki üniversiteler, 398'i ise diğer şehirlerdeki üniversitelerin (109'u Diyarbakır, 93'ü Gaziantep, 90'ı Siirt, 76'sı Şanlıurfa, 69'u Şırnak, 92'si Batman, 71'i Kilis, 73'ü Adıyaman ve 82'si Mardin) Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde aktif olarak öğrenim gören toplamda 755 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılara araştırmacı tarafından oluşturulan Demografik Bilgi Formu ve Arslan, Bircan ve Eleroğlu (2019) tarafından geliştirilen 5 faktörden oluşan, 21 soruluk beşli likert tipi olan Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) uygulanmıştır. Üniversitelerin dersleri genelde online eğitimle yürüttüğü bu süreçte, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları demografik bilgiler ile karşılaştırılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma uygulanmıştır. Yapılan normallik testine göre normal dağılım göstermeyen verilerin analizinde, iki değişkenin ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını incelemek için U-testi, ikiden fazla değişkenin ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını incelemek için ise kruskal-wallis testi, çoklu karşılaştırmalarda ise hangi değişkenler arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit edebilmek için kruskal-wallis testinden sonra tekrarlı U-testi testi kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmış olup hata

payı 0.05 olarak kabul edilmiştir. Yapılan test sonuçlarına göre cinsiyet, üniversiteler, bölüm, sınıf, lisans öncesi bilgisayar destekli eğitim, şahsi bilgisayar, ders erişimi sağlanan aygıt değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bu çalışma ile genelde sportif aktivite ve antrene durumunda olmaya alışkın Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin bu duruma olan tutumları, akademik spor hizmetlerinin farklı boyutlarda ve ortamlarda sunulmasının ne derece etkili ve faydalı olduğunun ortaya konması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor, Covid-19 Pandemi, Uzaktan Eğitim, Tutum.

ABSTRACT
MASTER'S THESIS
INVESTIGATION OF THE ATTITUDE OF PHYSICAL AND SPORTS
STUDENTS TO DISTANCE EDUCATION DURING THE COVID-19
OUTBREAK SOUTHEAST ANATOLIA REGION

Berat ERGENEKON

Advisor: Assoc. Prof. Mustafa Önder ŞEKEROĞLU

2021, Page: 100

The purpose of this study is to examine the demeanors of the students of Physical Education and Sports Departments towards online education during the Covid-19 epidemic, which emerged in Wuhan, China and affected the whole world. The population of the study is composed of students who are actively studying at the Physical Education and Sports Departments of the universities in the cities of the Southeastern Anatolia Region, while the sample group consists of 357 universities in metropolitan cities and 398 universities in other cities (109 93 in Gaziantep, 90 in Siirt, 76 in Şanlıurfa, 69 in Şırnak, 92 in Batman, 71 in Kilis, 73 in Adıyaman and 82 in Mardin) Actively studying in Physical Education and Sports Departments. It consists of 755 students in total. Participants were administered the Demographic Information Form created by the researcher and the Attitude Scale towards Online Education (UEYTÖ), a five-factor Likert-type 21-question scale developed by Arslan, Bircan and Eleroğlu (2019). In this process, where universities generally conduct courses with online education, the attitudes of physical education and sports department students towards online education were compared with demographic information. Number, percentage, mean, and standard deviation were used as descriptive statistical methods in the evaluation of the data. In the analysis of data that did not show a normal distribution according to the normality test, the U-test was used to examine whether the difference between the averages of the two variables were significant. Kruskal-wallis was used to examine whether the difference between the means of more than two variables were significant. In multiple comparisons, repeated U-test was used to determine which variables were significantly different. SPSS 22.0 package program was used in the analysis of the data and the margin of error was accepted as 0.05. According

to the test results, significant differences were determined according to the variables of gender, universities, department, classroom, pre-undergraduate computer-aided education, personal computer, device access to courses ($p < 0.05$). With this study, it is expected to reveal the demeanors of the Physical Education and Sports Department students, who are generally accustomed to being in a state of sports activities and training, and how effective and beneficial it is to provide academic sports services in different dimensions and environments.

Key Words: Physical Education and Sports, Covid-19 Pandemic, Distance Education, Attitude.

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK	:	Yüksek Öğretim Kurumu
EBA	:	Eğitim Bilişim Ağı
DSÖ	:	Dünya Sağlık Örgütü
COVID	:	Corona Virüs Disease
MERS	:	Ortadoğu Solunum Sendromu
SARS	:	Şiddetli Akut Solunum Sendromu
TRT	:	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
UZEM	:	Uzaktan Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezleri
WHO	:	Dünya Sağlık Örgütü
ODTÜ	:	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
YAYKUR	:	Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu
CDC	:	Centers for Disease Control and Prevention
GIS RS	:	Küresel Grip Gözlem ve Müdahale Sistemi
IHR	:	Uluslararası Sağlık Tüzüğü
UST	:	Uluslararası Sağlık Tüzüğü
GSD	:	Genetik Dizilim Verileri

TABLolar DİZİNİ

Tablo 4.1. Araştırma Örnekleme Demografik Özellikleri	54
Tablo 4.2. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Cinsiyet Değişkenine Göre U Testi Sonuçları.....	55
Tablo 4.3. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Üniversiteler Değişkenine Göre U-Testi Sonuçları	56
Tablo 4.4. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Bölümler Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	57
Tablo 4.5. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Sınıflar Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	58
Tablo 4.6. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Lisans Öncesi Bilgisayar Destekli Eğitim Değişkenine Göre U-Testi Sonuçları.....	61
Tablo 4.7. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Şahsi Bilgisayar Değişkenine Göre U-Testi Sonuçları.....	62
Tablo 4.8. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Ders Erişimi Sağlanan Aygıt Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	63

TEŞEKKÜR

Bilgi ve deneyimlerini benimle paylaŐan değerli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Mustafa Önder ŞEKEROğLU'na, verilerin istatistik ve analiz kısmında bana yol gösteren Dr. Öğr. Üyesi Abdullah GÜMÜŐAY hocama, jüriye katılımıyla beni onurlandıran değerli hocam Sayın Doç. Dr. Önder KARAKOÇ'a, veri toplama aşamasında kıymetli zamanlarını ayırarak bizlere katkı sunan değerli katılımcılara, katılımcılara ulaşmama aracılık eden hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Son olarak, öğrenim hayatımın başından bu güne kadar sonsuz sabır ve anlayıŐla bana yardımcı olan, eğitimim için her türlü fedakârlıkları yapan, benim bugünlere gelmemde karŐılıęı ödenemeyecek emekleri olan sevgili Aileme yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Muş-2021

Berat ERGENEKON

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın; problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Bu çalışma ile genelde sportif aktivite ve antrene durumunda olmaya alışkın Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin bu duruma olan tutumları, akademik spor hizmetlerinin farklı boyutlarda ve ortamlarda sunulmasının ne derece etkili ve faydalı olduğunun ortaya konması beklenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM

1.1. PROBLEM DURUMU

Koronavirüs oldukça geniş bir virüs ailesini kapsamakta olup, şimdilerde karşı karşıya bulunduğumuz son mensubu olan Covid-19, alışılmadık bir şekilde çok hızlı yayılan bir virüsdür (Yılmaz, 2020). Raporlanmış olan bütün vakalardaki tanımlayıcı verilere yapılan keşifsel analizler doğrultusunda Şubat 2020 itibariyle teşhisleri konulmuş oldu (Surveillances, 2020). Maalesef ki görülen izlenimler Covid-19 virüsünün bu geniş ailenin diğer üyeleri olan Sars ve Mers virüslerinden çok daha etkili bir virüs olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Tüm dünya yaşantısını oldukça etkileyerek yaşam riski oluşturan bu virüs; beklenmedik bir şekilde 2019'un Aralık ayı içerisinde Çin'in Wuhan kenti Hubei eyaletinde baş göstermiş olup, bu salgın hakkında elde edilmiş olan bilgiler her geçen gün değişimler gösterirken, virüsün hızla yayılma özelliği, enfekte ve ölümlerle sonuçlanan vakaların sürekli artış göstermesi sebebiyle baş gösteren panik ve endişeler bir tür korku haline bürünmeye başlamıştır (Üstün, 2020). Bu süreçte bakanlıklar ve ilgililerce bir dizi önlemler alınarak temas ile bulaşma durumunun en aza indirilmesi amaçlanmıştır. Birçok alanda faaliyetlere ara verilmiş, okullar dahi yüz yüze eğitimlerine ara vermek durumunda kalmıştır.

Üniversitelerde eğitime ara verilmesi ile uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir. İzolasyon süreci devam ettiği sürece eğitimlerin bu şekilde yürütülmesi kararı alındıktan sonra eğitim alanında yeni sayılabilecek bir dönem de başlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK bu konuda gerekli adımları atarak, online eğitimler için altyapılar sağlamaya hızla konulurken, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri için MEB tarafından EBA TV adında ders yayınları veren bir TRT kanalı açılıp ve hizmete başlamıştır. Salgının yayılma oranını en aza indirebilmek amacıyla toplum bütün yönleriyle artık izole bir yaşam için geçiş sürecine girmiştir. İnsanlar; spor, sanat, gezi, tatil, eğlence, yüz yüze iletişim kurmak gibi sosyal gereksinimlerini uzunca bir süre ertelemek zorunda kalmıştır. Yine eğitimle ilgilenen üst düzey yetkili kişiler, yüz yüze ve toplu biçimde gerçekleşen eğitim-öğretim faaliyetlerini geçici bir süre için askıya alarak, yaşamış olduğumuz çağa uygun iletişim teknolojilerini kullanmaya yönelik, plan ve programları gündeme getirmişler ve uygulamaya koymuşlardır (Aktaş ve ark. 2020).

Şimdilerde ise ilköğretim ve ortaöğretimlerde online eğitimin yanı sıra, kademeli olarak yüz yüze eğitime devam etme çalışmalarını sürerken, üniversiteler uzaktan eğitim yolu ile derslerini sürdürmeye devam etmektedir.

Salgın döneminde uzaktan eğitime geçiş durumdan en çok etkilenen bölümlerden biri de şüphesiz ki spor ve beden eğitimi alanında eğitim veren Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları ve de Spor Bilimleri Fakülteleri olmuştur. Uygulamalı derslerin uzaktan nasıl yürütüleceği, sürekli antrenman ve aktif eğitime alışkın spor bölümleri öğrencilerinin bu duruma ne derece uyum gösterdiği, bu tür bir eğitimin ne denli etki ve fayda sağlayabileceği merak konusu olurken, bu durum spor bilimciler tarafından bu alanda bilimsel bir çalışma ve araştırma yapmayı gerekli kılmıştır.

1.2. AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, Covid-19 salgınından korunabilmek için geçilen izolasyon sürecinde teması en aza indirebilmek adına alınan önlemlerden biri olan yüz yüze eğitime ara verilmesi durumu sonucunda, eğitim faaliyetlerine kaldığı yerden devam edebilmek adına yürütülen uzaktan eğitime karşı üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin tutumlarını incelemektir.

1.2.1. Hipotezler

H1: Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde okuyan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları incelendiğinde, cinsiyetler arasında anlamlı farklılıklar ortaya koyabilir.

H2: Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde okuyan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, öğrencilerin eğitim gördüğü üniversitelere göre anlamlı farklılıklar gösterebilir.

H3: Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde okuyan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, bölümlere göre anlamlı farklılıklar gösterebilir.

H4: Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde okuyan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, sınıf değişkenine göre anlamlı farklılıklar gösterebilir.

H5: Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde okuyan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları incelendiğinde, lisans öncesi bilgisayar destekli eğitim alan ve almayan öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar görülebilir.

H6: Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde okuyan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları incelendiğinde, şahsi bilgisayara sahibi olmak bir avantaj olabilir.

H7: Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde okuyan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları incelendiğinde, öğrencilerin ders erişimini sağlandığı aygıtlara göre anlamlı farklılıklar görülebilir.

1.3. ÖNEM

Küreselleşen dünyada başta insan sağlığına katkısı olmak üzere dünya ekonomisinde büyük bir pay sahibi olarak çok önemli bir konumda bulunan sporun, kalkınması ve bu alanda vasıflı bireyler yetiştirilmesi amacıyla kurulan lisans düzeyindeki akademilerde eğitimin kalitesinin artırılması ve fayda düzeyinin en üst seviyeye çıkarılabilmesi amacıyla çalışma sonucunda ortaya çıkan hipotezler, problemlerin giderilebilmesi için çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

1.4. SINIRLILIKLAR

- Bu çalışma 2020 yılı başlarında ortaya çıkan, şimdilerde de etkisini devam ettiren Covid-19 salgın sürecini kapsamaktadır.
- Bu çalışma, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde eğitim faaliyetlerini sürdürmekte olan üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri ile sınırlıdır.
- Bu çalışma, Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri'nde öğrenimine devam eden 1. Sınıf, 2. Sınıf, 3.Sınıf ve 4. Sınıf öğrencilerinin Uzaktan Eğitime olan tutumlarıyla sınırlıdır.
- Bu çalışma, salgın nedeniyle girilen izolasyon sürecinde üniversitelerin yüz yüze eğitime ara vererek derslerini uzaktan eğitim olarak yürüttüğü süreçte başlatılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR / ALANYAZIN

2.1. DÜNYANIN KAOSU PANDEMİ: GENEL BİLGİLER

Pandemi; dünyada birden çok ülke ya da kıta üzerinde, çok geniş bir alanda yayılım göstererek etkisini arttıran salgın olarak tabir edilen hastalıkların genel adıdır. Bu terimin resmi sağlık kuruluşları tarafından kullanılması, bilim adamları arasında bazı fikir ayrılıkları oluşturmuştur. Örneğin, bazı bilim adamları bir patlayıcı iletilebilirlik seviyesi bir pandemi ilan etmek için yeterli tezini savunurken, diğer bilim adamları ise enfeksiyonun ciddiyetinin de dikkate alınması gerektiğini savunmuştur (Cohen, 2009; Altman, 2009; Morens vd., 2009). Salgın ve pandemi terimleri ilk olarak 17. ve 18. yüzyıllarda kullanılmış olup çeşitli sosyal ve tıbbi bağlamlarda çoğu zaman birbirinin yerine geçebilmektedir. İlk olarak 1666'da pandemik kelimesinin bilinen kullanımı, "*Pandemick veya Endemick*" veya daha ziyade bir "*Yerel Hastalık*" olarak anılacaktır (Harvey, 1666; Morens vd., 2009). İki yüzyıl sonra, 1828'de, epidemiyolog ve sözlük bilimci Noah Webster'ın Webster Sözlüğü'nün ilk baskısı pandemi ve salgını eş anlamlı terimler olarak listelemiştir (Morens vd., 2009). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından yapılan tanımlama kapsamında, bir hastalığın pandemi olarak değerlendirilmesi için genel ifadeyle üç kriter aranmaktadır. Mutasyona uğramış bir yapı olması veya yeni bir virüs olması, insanlara kolay bir şekilde geçebilir olabilmesi ve insandan insana sürekli ve kolayca bulaşması bu kriterleri kapsamaktadır. Bir pandemi konusunda belirgin olarak kriterler baş gösterdiğinde DSÖ tarafından pandemi ilanı gerçekleştirilmektedir. Tüm ülkeler için önemli ölçüde bir tehdit oluşturan hastalık unsurunun, veya başka bir söylemle herhangi bir şekilde ortaya çıkmış olan yeni virüsün insandan insana hızlı ve kolay bir biçimde yayılıyor olması durumu pandemi ilanının gerekçesi olarak kabul edilir. Yeni ortaya çıkmış bir virüsün insandan insana yayılıyor olması en önemli kriter olarak görülebilir. Pandeminin insanlık üzerinde ne düzeyde etki göstereceği virüsün enfektivitesi, virülansı, toplum içindeki kişilerin bağışıklık durumu, kişilerarası temas ve toplumlar arasındaki ulaşım durumu özelliklerine, risk oluşturan faktörlerin varlığına, iklime ve sunulan sağlık hizmet ve olanaklarına bağlı olarak değişiklikler gösterebilmektedir. Koronavirüsün insanların sağlığını tehdit edecek derecede etkili olması ve hızla yayılım göstermesiyle genel anlamda önlemlerin arttırılabilmesini

sağlamak adına DSÖ tarafından pandemi ilan edilmiştir. Enfekte durumundan korunabilme ve kontrol önlemlerini uygulamaya sokarak; enfeksiyonun toplum içinde yayılımını en aza indirmek ve böylelikle pandeminin erken dönemlerinde enfekte olabilecek birey sayısını ve pandemi sebebiyle ortaya çıkabilecek vakaları azaltabilmek olasıdır. Salgın durumunda korunma ve kontrol önlemleri üç farklı boyutta gerçekleştirilebilir. Bu boyutlar salgının bulaşma yoluna yönelik, salgının kaynağına yönelik ve sağlam kişilere yönelik korunma ve kontrol önlemleri olarak açıklanabilir:

- ***Salgının kaynağına yönelik alınabilecek önlemler;*** salgın kaynağının bulunabilmesi, hastalığın bildirimi, kesinleşmiş tanı, hastaların tedavileri, izolasyon, taşıyıcıların aranması, şüpheli olanların takibi, sağlık eğitimleri, zoonotik bir hastalıkta hayvanların yok edilmesi.

- ***Salgının bulaşma yoluna yönelik alınabilecek önlemler;*** çevresel koşulların iyileştirilmesi (dezenfeksiyon), gıda ve içecek ürünlerin denetlenmesi, sağlık eğitimleri, kişisel hijyen ve maske, siperlik vb. koruyucu ekipmanların kullanımı, konut koşullarının iyileştirilmesi, nüfus hareket durumunu sınırlandırmaktadır.

- ***Sağlam kişilere yönelik alınabilecek önlemler;*** aşılama çalışmaları, seroprofilaksi, karantina uygulaması ve gözlem, kemoprofilaksi, sağlıklı ve dengeli beslenmedir.

Uluslararası seviyede geniş alanlarda yayılış gösteren salgınlara sebep olabilecek tehlikeler konusunda tüm ülkeler potansiyel risk kapsamında bulunmaktadır. Hastalıklara sebebiyet veren mikroorganizmaların yayılış göstermesi, yol açabilecekleri hastalıklar ve ölümle sonuçlananlar ile salgın hastalıkların yayılım göstermesi sonucu, oluşabilecek panik ortamı sebebiyle ağır bir tablo ortaya çıkabilmesi olağandır. Bu durumlar salgının yol açabileceği sorunlar ve hastalar ile ilgili sağlık çalışanlarına önemli ölçüde sorumluluklar yükleyeceğinden sağlık çalışanları açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Bu noktada ilgili paydaşlar ve merkezi idare mekanizmasıyla sürekli iletişim ve görüş alışverişleri süreci sağlıklı bir şekilde yürütebilmek açısından önemlidir. Uluslararası ulaşımın bu denli kolaylaşması, çok hızlı küreselleşme dünyanın herhangi bir yerinde çıkabilecek salgının hızlı bir şekilde yayılım göstererek diğer ülkelere sıçraması açısından ciddi tehdit oluşturabilmektedir. (Şeker vd., 2020) Bu sebepten ötürü bu tipteki virüslerin sürekli ve düzenli olarak gözlem altında tutulması ve oldukça yakın düzeyde takip edilmesi gerekebilmektedir (Aksakoğlu, 2008).

2.1.1. Covid-19 (Yeni Koronavirüs)

Bundan önce tanımı yapılmamış yeni bir virüs, “Tyrrell ve Bynoe” tarafından 1965 yılı itibariyle soğuk algınlığı belirtileri gösteren bir hastadan, bir çeşit virüs dokusu kültüründe izole edilmiş, sonraki dönemlerde farelerde bulunan hepatit ve domuzlarda bulunan gastroenterit virüslerinin de elektron mikroskopisinde benzer morfolojilere sahip oldukları ortaya çıkmıştır (McIntosh vd., 1967; Whitte vd., 1968; Er & Ünal, 2020). Bu bağlamda yeni keşfedile virüse, yüzeydeki çıkıntıları taç görünümlü olduklarından ötürü “Coronavirus” ismi verilmiş oldu (Tyrrell vd., 1975; Er & Ünal, 2020).

Yeni Koronavirüs (Covid-19), ilk olarak Çin’in Wuhan kentinde Aralık ayı içerisinde “ateş, nefes darlığı, öksürük gibi solunum yolu belirtileri” baş gösteren bir grup hasta üzerinde yapılmış olan araştırmalar neticesinde 13 Ocak 2020 tarihi itibariyle tanımlanan bir virüstür. Dünya Sağlık Örgütü’nün 11 Mart 2020 tarihinde yapmış olduğu açıklama neticesinde COVID-19 bir tür salgın olarak ilan edildi (Team, 2020). Salgının ilk olarak bu bölgede deniz ürünleri ve hayvansal gıdaların olduğu pazarın içinden ortaya çıktığı bilinmektedir. Sonrasında temas ve damlacıklar yoluyla insandan insana bulaş olarak önce “Wuhan” olmak üzere “Hubei eyaletindeki” diğer tüm şehirlere ve Çin’in diğer eyaletlerine ve sonraki süreçte diğer dünya ülkelerine yayılım göstermiştir. Çin verileri yaşlı ve yetişkinlerin, özellikle de kronik rahatsızlığı olan bireylerin ölüm oranlarının gençlere göre daha yüksek olduğunu doğrulamaktadır. Koronavirüslerin, hayvanlar veya insanlarda hastalığa sebep olabilecek geniş bir virüs ailesi oldukları bilinmektedir. Bu tür salgın hastalıklar toplumların neredeyse bütün yönlerini olumsuz anlamda etkileyebilmekle beraber, hızlı toplumsal değişmelere ve geçişlere yol açabilmektedir (Aktaş vd., 2020). “İnsanlar üzerinde birkaç koronavirüsün, soğuk algınlığı belirtisiyle Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve de Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS) gibi daha yıkıcı hastalıklara kadar solunum yolları enfeksiyonlarına sebebiyet verdiği bilinmekte.” Yeni Koronavirüs Hastalığı olarak bilinen Covid-19’a SAR-CoV-2 virüsünün neden olduğu bilinmektedir. “Kaos kuramına göre dünyanın herhangi bir bölgesinde meydana gelen bir olay başka bir olayın tetikleyicisi olabilir. Bu bağlamda düzen düzensizliği yaratır ve tetikleyici olayın sonuçları sistemin tüm bileşenlerini etkileyebilir.” Kaos Kuramı içerisinde ortaya konulduğu üzere Asya Kıtası’nda bir kelebeğin çırpıtığı kanat, tüm dünyada fırtına etkisi

yaratmıştır (Lorenz, 1972). Bu bakımdan 2019 yılı sonlarında patlak veren yenikoronavirüs (Covid-19) salgını, dünya çapında büyük fırtınalar estirme yolunda baş göstermiştir. Bu fırtınanın yaratacağı muhtemel sonuçların yanında “*sosyo-kültürel, politik, ekonomik*” ve şu anlarda öngörülemez durumda olan birçok boyutta tüm dünyayı etki alanına alması muhtemel bir senaryo olarak görünmektedir (Bozkurt, 2020).

2019 yılı sonlarında baş gösteren koronavirüs salgını ilk defa virüsün genetik yapısıyla beraber, Zhu ve arkadaşlarının hazırladığı özetlenmiş rapor şeklinde 24 Ocak 2020 tarihi itibarıyla ortaya konmuştur. Bu çalışma kapsamında üç ayrı olgudan alınmış olan dört solunum örneğinde virüsün izolasyonu sağlanmış, insan hava yolu epitel hücre kültürü yapılmasıyla birlikte virüsün hücreler üzerinde göstermiş olduğu etki değerlendirilmeye alınmış, elektron mikroskopisi ile sitopatik etkiler gözlemlenen hücreler incelemeye alınmış ve viral genom sekanslaması uygulanmıştır. İki olgunun iyileşme gösterdiği, bir olgunun ise solunum yetmezliğine bağlı hayatını kaybettiği, bu olgu dizisinde olgulardan izole edilmiş olan virüsün Betacoronavirus türünün Sarbecovirus alt cinsine ait olduğu, hücre kültüründe sitopatik etkilere sahiplik ettiği ve yapılan filogenetik analizler sonucunda yarası kökenli “*SARS-like CoV (bat-SL-CoVZC45, MG772933.1)*” ile %86.9 gibi yüksek oranlarda nükleotid sekans benzerlikleri olduğu ortaya çıkmıştır (Zhu vd., 2020; Er & Ünal, 2020).

COVID-19 Salgınının yayılım göstermesini engelleyebilmek adına dünya ülkeleri oldukça katı tedbirler almış, ekonomik ve sosyal yaşamın neredeyse genelini durdurma noktasına gelmişlerdir. Salgının gün yüzüne çıkması, neredeyse bütün dünyada eğitim faaliyetleri, sosyal faaliyetler, çalışma yaşamı, ulaşım, ticaret gibi alanların yanı sıra özellikle sağlık sektörü üzerinde oldukça derin etkiler yaratmıştır. Çoğu Avrupa ülkelerinde sağlık sistemi çökme noktasına gelmiş, buna bağlı olarak devletler, ekonomik ve sosyal yaşamın işleyişinin devamı sağlayabilmek noktasında oldukça çaresiz durumda kalmışlardır. Bu süreçte yapılacak gezi ve seyahatlerin salgının yayılım göstermesinin yansımalarını konu edinen çalışmalar; (Chioldini, 2020; Wilson & Chen, 2020; Du ve ark., 2020), Covid-19 salgınının turizm faaliyetleri açısından yansımalarını konu edinen çalışma (Acar, 2020), yine bu virüsün turizm endüstrisi üzerinde gözlemlenen ve bu gözlemler neticesinde öngörülen yansımaları üzerine yapılmış çalışma (Gössling, Scott & Hall, 2020), Covid-19 salgınının ‘turizm sektörüne,

hükümetlere, endüstrilere etkisi ve bu duruma tüketicilerin tepkisini' konu edinen çalışma (Hall, Scott & Gössling, 2020) ve Covid-19'un 'turizm sektörü üzerindeki ekonomik etkilerini' konu edinen çalışma (Bahar & İlal, 2020) bu bağlamda örnek olarak sunulabilir (Eryılmaz, 2020). Ülkeler sınırları kapatmak zorunda kalmış, birbirleriyle olan fiziksel yakınlığa kilit vurmuşlardır. Birçok ülke benzer tedbir ve önlemleri, kendi sınırları içerisinde de alma yolunu seçmiş, bireylerin fiziksel temaslarını ve yaklaşmalarının önünü kesebilmek nedeniyle ülke genelinde yaygın ve kısıtlayıcı önemli tedbirleri hayata geçirmişlerdir. Bu süreçte maske kullanımı oldukça önem arz etmektedir. Cerrahi maske olarak tabir edilen maskeler tek kullanımlık olup aynı zamanda nem topladığı anda değiştirilmesi önerilmektedir. Maskenin değiştirilmeden tekrar kullanımı etkisinin azalmasına sebebiyet vermektedir. Hastalığı taşımayan kişilerin ise eğer ki kesin/olası herhangi bir vakayla sürekli temas durumu yoksa yüz maskesi takması önerilmemektedir. Yıkanabilir maskeler olarak bilinen bez maddelerden yapılan maskelerin kullanımı ise hiçbir durumda önerilmemektedir (Alicılar & Çöl, 2020).

Yapılan çalışmamız süreci itibariyle elde edilebilmiş olan veriler ışığında "ilerlemiş yaş (60 yaş ve üzeri), kronik hastalığı olan erişkinler (Kalp/damar hastalıkları, hipertansiyon, diyabet, kronik tıkalı akciğer hastalığı, hipertansiyon ve kanser), obezite ve tütün kullanımı" riskli olan grupları oluşturabilmektedir (Jordan vd., 2020; Pala, 2020).

2.1.1.1. Türkiye'de Covid-19 Salgını

Türkiye'de salgınla ilgili yürütülen tedavi süreçleri ile vaka tespitleri, vakaların buldukları illerin Sağlık Müdürlüğü'nün Bulaşıcı Hastalıklar Birimi koordinasyonu ile gerçekleştirilmekte. Şüpheli olarak görülen vakalar, "*Halk Sağlığı Yönetim Sisteminde U07.3 ICD 10 tanı kodu*" girilmesiyle vakanın tespiti için örnekler alınması sonucunda tetkik talebi öngörülmektedir. Kesin ya da muhtemel vakalar ise önceden pandemi hastanesi olarak belirlenerek düzenlenmiş hastanelerde izole ve tedavi sürecine alınmaktadır. Pandemi hastanelerinin yetersiz kaldığı durumlarda, ikinci basamak yetişkin yoğun bakım ünitesine sahip olan hastaneler pandemi hastanesi olarak devreye girebilmektedir. Özellikle yaşanan süreç içinde, farklı ülkelerden Türkiye'ye girişler yapan kişiler, olası birer vaka olarak kabul görülmekle beraber, aile hekimliklerinin

takipleriyle, evlerinde izole edilmektedirler. Ve yine ülke dışından toplu bir şekilde veya gruplar halinde geldikleri tespit edilen kişilerin izole ve takip süreçleri de ilgili il sağlık müdürlükleri aracılığıyla koordine edilmekte ve gerekli prosedürler uygulanmaktadır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020).

COVID-19 pandemisi, genel anlamda sağlık alanıyla alakalı bir sorun olarak görülse de etkileri nedeniyle tüm dünyada önemli ölçüde ekonomik sorunlara da sebebiyet vermiştir (TURSAB, 2020; TÜBA, 2020; Acar, 2020; Aydın & Doğan, 2020). Küresel ölçekteki ticareti ve de özellikle spor ve turizm sektörlerini derin anlamda kötü etkileyerek büyük ölçekli kayıplara sebebiyet vermiştir (TURSAB, 2020; Estrada vd., 2020).

Salgının Türkiye’de baş göstermesinin üzerinden geçen 9. Ay itibariyle çalışmamızı sürdürdüğümüz bu süre zarfında Türkiye; hem kendi içerisinde salgınla mücadelesini vererek sağlık sistemini etkili bir biçimde yönetmeye çabalamış hem de kendisi dışında sayısı 44’ü aşan ülkenin ihtiyaçlarına cevap verebilmek adına seferber olmuş, bir çok tıbbi malzeme yardımı yapmıştır. Bu aşamada görünen şu ki sağlık alanındaki hizmetler ve sosyoekonomik güç açısından Türkiye’den daha iyi vaziyette bulunan ülkelere kıyasla Türkiye bu süreci daha güçlü bir performansla yürütmektedir. Bu durumda Türkiye adına önemli olarak görülebilecek etkenlerden biri Sağlık Bakanlığı’nın geleceği öngören sağlık planlaması, diğer etken ise fedakârlıkta üst sınırları zorlayan ve donanım sahibi insan gücüne sahip olması olarak değerlendirilebilir. Bunun nedeni Türkiye’nin, geride bırakmış olduğu yaklaşık 100 yıllık süreç içerisinde, devamlı salgın hastalıklarla mücadele içerisinde olduğu, bu hastalıklarla baş etme yollarında deneyimler edindiği ve hem sağlık politikalarını, hem de sağlık alanındaki insan gücü eğitimlerini de bu çizgide planlama konusunda gayret sarf etmesi şeklinde açıklanabilir (Budak ve Korkmaz, 2020). Öte yandan, bu süreç içerisinde üzerinde sıkça durulan kesin olarak görülen bir çizgi vardır ki bu da yeni dünya düzeninin Covid-19 pandemisinin ardından Mart 2020 öncesinden oldukça farklı olacağı yönündedir (Müftüler & Baç, 2020: Mutluer vd., 2020).

2.1.1.1.1. Covid-19 Salgını Sürecinde Alınan Önlemler

Çin’in Wuhan şehrinde baş gösteren yeni tip olarak değerlendirilen koronavirüs (Covid-19) salgınının küresel ölçüde yayılım göstermesi, ülkeleri gerekli önlemleri

almak hususunda oldukça ciddi düzeyde bir sınav ile karşı karşıya bırakmıştır. Sınırların kapatılması ve dış hat uçuşlarının durdurulmasının beraberinde başlayan koruyucu tedbirleri, yurt içinde uygulamaya konan ulaşım kısıtlamaları, belirli gün ve saat aralıklarında sokağa çıkma kısıtlamaları gibi kitlesel ölçekteki hareketlilik durumunun en aza indirilmesine yönelik tedbirler takip etmiştir. Hastalığa yakalananların sayılarının tahmin edilemez bir şekilde artmasıyla beraber bu durumdan en çok etkilenen ülkelerin sağlık işleyişlerinde ağır ve büyük bir yük meydana gelirken, tıbbi malzeme stokları ve ilaç temini bağlamında ciddi ölçekte sıkıntılar ortaya çıkmıştır. Covid-19 salgınının küresel ölçekte yayılım göstermesinin beraberinde ülkelerin buna karşı almış olduğu ilk önlemlerin başında önce sınır kapılarını kapatıp dış hat uçuşlarını dondurmak, daha sonrasında ise ülke içerisindeki serbest dolaşım durumuna belli kısıtlamalar getirmek olmuştur. Türkiye'de de sınır geçişlerinin kapanması sağlanarak, dış hat uçuşlarına ara verilmiştir. Belli bir süreç aralığında valilik izni olmadan şehirlerarası seyahatlere kısıtlamalar getirilmiştir. Otuz büyükşehir ve beraberinde Zonguldak ilinde giriş çıkışlara yasak getirilmiştir. Yetkililer, yurt dışına yönelik olarak alınmış olan önlemlerin sonrasında ülke içerisinde de kitlesel hareketliliğin en aza indirilmesine yönelik bir dizi koruyucu tedbirler almıştır. Ülke içerisinde sokağa çıkma yasakları ve kısıtlamaları uygulamaya konuldu. Türkiye'de ilk etapta 65 yaş üzeri ve 20 yaş altındaki bireyler için sokağa çıkma kısıtlamalarına gidilirken 30 büyükşehir ve Zonguldak ilinde hafta sonları sokağa çıkma yasakları uygulamaya konmuştur. Ülke sınırlarının kapalı durumda olması, kitleler halinde ulaşım ve seyahatlere yönelik kısıtlamalar ve de belli aralıklarda sokağa çıkma yasakları ile birlikte ülkelerde günlük seyreden normal yaşam ve ticari faaliyetler büyük ölçekte etkilenerek durma seviyelerine kadar ulaşmıştır. Kamu alanındaki yetkililer ortaya çıkan bu koşullarda pandemi sürecinin ülkeler ekonomisi üzerinde bırakmış olduğu bu olumsuz etkileri ortadan kaldırabilmek açısından hem çalışanlar bireyler hem de işletmelere yönelik bazı destekleyici yönde kararlar almıştır. (AA, 2020)

Türkiye'de alınan kara doğrultusunda üç ay süreyle iş veya hizmet sözleşmelerinin feshi getirilen yasak ile önlenmiştir. Yine bu dönemde geçici olarak işlerini durdurma yoluna gitmek zorunda kalan şirketlerdeki işgücü maliyetini azaltabilmek adına “kısa çalışma ödeneği” sağlanmıştır. Bu süreç öncesinde ücretsiz izinlere ayrılmış kişiler ve kısa çalışma ödeneğinden faydalanamamış olan çalışanlar ile iş sözleşmesi 15 Mart

tarihinin öncesinde feshedilmiş işçiler için, izinde oldukları ya da işsiz kalmış oldukları süreç kadar aylık '1.177 lira' gelir destek olarak sağlanmıştır. Devlet eliyle verilmekte olan nakdi ücret desteğinden faydalanmış çalışanların, "*Genel Sağlık Sigortalı sayılmaları ve sigorta primlerinin İşsizlik Fonu üzerinden karşılanması sağlanmıştır.*" Emekli olan vatandaşlara ödenen bayram ikramiyeleri bir ay öncesinden temin edilmiştir. Türkiye ile Fransa ülkeleri dışında hiçbir ülke emekli durumdaki vatandaşlarına ek bir ödeme yapmamışlardır. Yalnızca Hindistan'da yoksul kesimlere iletmek adına emeklilik fonlarına maddi katkılar sağlanmıştır (AA, 2020). Türkiye'de, pandemi nedeniyle risk altında bulunan yaşlı diye tabir edilen vatandaşlara maaşları ikametlerine ulaştırılarak ödemeleri gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de maske stokları konusunda pandeminin baş göstermesinden itibaren ciddi düzeyde bir sorunla karşı karşıya kalınmamıştır. Bazı özel şirketler, mesleki liseler, kamu hizmetindeki dikim evleri maskeler üreterek, ortaya çıkan bu maskelerin devlet eliyle halka ücretsiz ulaşımını sağladılar. Sağlık sektöründe hizmet veren kurum ve kuruluşlarına milyonları aşan "N95" tipi sıhhi maskelerin temini gerçekleştirilerek teslim edildi. Covid-19 hastalığına yönelik uygulanmakta olan tedaviler özel hastaneler dahil olmak üzere tamamen ücretsiz olarak yapılmakta, milyonları aşan hızlı tanı kitleri, kullanıma sunularak ülkede yapılan test sayısı 2020 Aralık ayı itibariyle 20 milyonu aşmıştır. Pandemiyle mücadele kapsamında mevcuttaki sağlık sistemi seferber edilmiş olup ülkedeki tüm özel hastaneler de salgına uygun konuma getirilmiştir. İstanbul içerisinde 'Sancaktepe ve Atatürk Havalimanı' dahil olmak üzere bir çok yeni hastanenin inşasına başlanarak kısa sürede bu hastaneler tamamlanmış oldu. Bakanlık bünyesinde sağlık personellerine ödenmekte olan 'performans ödemeleri' üç aylık süreç boyunca üst sınırdan yapılmaya devam etmiştir. Türkiye ve sayılı bir kaç ülkenin dışında kalan ülkelerde ücretsiz maske dağıtımı gibi uygulamalara gidilemedi. Yine Türkiye dışındaki sadece beş ülkenin, sağlık personellerine ek bir maddi olanak sunabildiği bilinmektedir (AA, 2020). Bu zorlu geçen süreç içerisinde birçok ülke yurt dışında mahsur durumda olan vatandaşlarının tahliye edilebilmesi hususunda girişimlerde bulunmuşlardır. Türkiye ise bu noktada en önde harekete geçmiş olan ülkelerin başında gelmiştir, Asya ve Avrupa ülkelerinde vatanlarına dönüş için talepte bulunan binlerce Türk vatandaşını çeşitli önlemler doğrultusunda anavatanlarına ulaştırmıştır. Salgına karşı mücadelede uluslararası dayanışmaya destek olma noktasında ciddi adımlar atan Türkiye; "*İngiltere,*

İspanya, İtalya ve Balkan ülkelerinin de aralarında bulunduğu 44'ü aşkın ülkeye" tıbbi malzeme yardımları ulaştırmıştır. (AA, 2020).

Türkiye salgının ülke ekonomisine olumsuz etkilerini en alt seviyelerde tutabilmek amacıyla özel işletmelere yönelik vergi ve kredileri kolaylaştırma anlamında önemli adımlar atmıştır. *"Gelir vergisi ve kurumlar vergilerinin beyanname ve ödeme süreçleri uzatılarak, salgından olumsuz etkilenen sektörlerde bulunan işletmelerin muhtasar, KDV ve prim ödemeleri 6 ay süresince ertelendi. Nakit akışı sekteye uğrayan firmaların bankalara olan kredi anapara ve faiz ödemeleri üç ay boyunca ertelenerek altı aya kadar ödemesiz dönemle ilave finansman desteği sağlanmış oldu. Pandemiden etkilenmiş olan bütün firmalara, çalışan sayılarında azaltmaya gitmemeleri koşuluyla 10 milyon liradan 100 milyon liraya varan 'İş'e Devam Kredi Desteği' verilmiştir"* (AA, 2020).

Pandemi süreci içerisinde ihtiyaç sahibi kişilere ulaşabilmek, sosyal birlik ve dayanışma bağlılığını en üst seviyelere taşıyabilmek açısından önemli düzeyde aşamalar kat edilmiştir. İlk aşamada yapılan planlamalar doğrultusunda Türkiye'de ihtiyaç sahibi olarak müracaat eden ailelere 1000'er liralık nakdi ödemeler destek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda milyonlarca dar gelirli aileye 1000'er liralık nakdi ödeme yapılarak destekleme sağlanmış oldu. Daha çok haneye ulaşabilme bağlamında gereken adımlar atılmaya devam etmiştir. Öte yandan *"devlet tarafından sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına düzenli olarak aktarılan kaynak 180 milyon liraya çıkarılmıştır ve yine bu vakıflara 352 milyon 880 bin liralık ek bir kaynak aktarımı yapılması kararlaştırılmıştır"* (AA, 2020).

2.1.1.1.2. Tanı ve Tedavi Süreci

Sağlık Bakanlığı'nca yayımlanan rehber çerçevesinde, Covid-19 virüsünün tanısı ve tedavi süreci belirti gösteren bireylerin hastanelere başvurularıyla beraber başlamış oluyor. Belirtileri hafif seyreden kişiler ayakta tedavi için hastanelere başvurduklarında ilk olarak kendilerine bir takım sorular yöneltilmesi öngörülüyor. Potansiyel hastaya *"ateşi, öksürüğü ve nefes almakta zorlanma ya da solunum sıkıntısı olup olmadığı"* soruları yöneltilir. Sorulan sorulardan herhangi birinin ya da hepsinin cevabının *"Evet"* olması durumunda, maske takılmak koşuluyla ayrı bir bölüme sevki sağlanmaktadır. Yöneltilen soruların cevabının *"Hayır"* olması durumundaysa hastaneye başvuran kişiye

son 14 gün içinde yurt dışına bir seyahat gerçekleştirip gerçekleştirmediği, aynı hanede yaşadığı bireylerden birinin seyahat gerçekleştirip gerçekleştirmediği veya Covid-19 kesin tanısı konmuş biriyle temasta bulunup bulunmadığı soruları yöneltilmektedir. Yine bu aşamada da yöneltilen sorulardan herhangi birinin cevabının "Evet" olması durumunda, maske takılma koşuluyla ayrı bir bölüme sevki gerçekleşir. Yöneltilen soruların olumsuz olarak cevaplanması durumundaysa ilgili görülen bölüme sevki gerçekleştirilir. Başvuruyu yapan bireyin "anamnezinin" uygulanması "(hastaya sorular yönelterek kendisi hakkında bilgi toplanması ve öyküsünün öğrenilmesi)" sürecinin sonrasında ise "olası vaka" olarak tanımlanmaktadır (BBC, 2020a).

Açılanan rehberde, şikayetler dört grup altında toplanıyor ve bu gruplardan herhangi bir tanesinde tanımlanmış olan şikayetlerin tümünün mevcut olması durumunda kişi "olası vaka" olarak tanımlanmaktadır.

- "Öksürük ve solunum sıkıntısı, klinik tablonun başka bir hastalık ile açıklanması ve 14 gün içerisinde kişinin kendisi ya da bir yakınının yurt dışında bulunması.
- Öksürük ve solunum sıkıntısı ve 14 gün içerisinde bir vaka ile yakın temas edilmesi.
- Öksürük ve solunum sıkıntısı, hastanede yatış gerekliliği ve klinik tablonun başka bir hastalıkla açıklanamaması.
- Ani başlangıçlı ateş ile birlikte öksürük veya nefes darlığının olması ve burun akıntısının olmaması" (BBC, 2020a).

Olası olgu şeklinde tanımlanmış olan bireyler ise daha sonrasında fiziki muayeneye alınmaktadırlar.

Yine açıklanan rehberde göre, hastaneye başvurular esnasında şikayetleri mevcut hastalarla alakalı ilk etapta altı göstergeye bakılmaktadır:

- "Hastanın patolojik düzeyde zihin bulanıklığı (konfüzyon) olup olmadığı,
- Nabzın dakikada 125'in üzerinde olmasıyla kalp çarpıntısı tespit edilip edilmediği
- Solunum sıkıntısı bulunup bulunmadığı,

- *Hızlı solunum, yani "takipne" göstergesinin dakikada 22'nin üzerine çıkıp çıkmadığı,*
- *Hipotansiyon olup olmadığı,*
- *Kandaki oksijen doygunluğunun yüzde 93'ün altına inip inmediği” (BBC, 2020a)*

Belirtilen göstergelerden herhangi birinin tespiti durumunda hastanın "*belirlenen servise yatışı*" gerçekleştirilmektedir. Rehberde, yoğun bakım ünitesine yatış kriterlerinin varlık göstermesi durumunda olması, hastanın bu bölüme yatışının gerekliliği de bildirilmektedir.

Belirtilmiş olan altı göstergenin varlık göstermemesi durumundaysa ek kriter olarak hastanın "*kardiyovasküler hastalık, kanser ve kronik akciğer hastalığı*" gibi önceden mevcut olan herhangi bir rahatsızlığının var olup olmadığına bakılmaktadır. Öte yandan hastanın elli yaşının üzerinde olup olmadığı da değerlendirilmeye alınan bir diğer kriter olmaktadır. Daha öncesinden mevcut olan kronik bir hastalığının var olması ya da elli yaşının üzerinde olması durumundaysa yine "*belirlenen servise yatışı*" gerçekleştirilmektedir.

Sağlık Bakanlığı'nın rehberinde, servise yatırılması konusunda karara varılan bireylerin "*tam kan sayımı, demir, kan pıhtısı*" gibi değerlerin göz önüne alındığı ek tetkikleri yapılmakta olup "*PA Akciğer Grafisi veya bilgisayarlı tomografisi*" çekilmektedir.

Bu koşulların sağlanmadığı bireylerden de benzer biçimde "*ek kan tahlilleri ile PA Akciğer Grafisi veya bilgisayarlı tomografi*" istenmektedir.

- *“Komplike olmamış hastalar: Ateş ve solunum sıkıntısı olmayan ve tetkiklerde aralık değeri aşmayanlar, altta yatan kronik hastalığı bulunmayanlar, 50 yaş altındakiler, kan testlerinde kötü ölçüt bulunmayan ve film ya da tomografisi normal gelenler. Bu kişilere PCR testi yapılarak, ‘ampirik tedavisine’ başlanması ve eve ya da ilgili izolasyon alanına gönderilmesi öngörüiliyor” (BBC, 2020a).*
- *“Zatürre bulgusu olan hastalar: Ateş ve solunum sıkıntısı gibi şikayetleri olan, kan testlerinin belli değer aralıklarında bulunan ve görüntüleme de zatürre bulgusuna rastlanılan hastalar. Bu kişilere de PCR testi yapılarak, "ampirik tedavisine"*

başlanması ve eve ya da ilgili izolasyon alanına gönderilmesi öngörülmüyor” (BBC, 2020a).

- *“Ağır Zatürre bulgusu olan hastalar: Şikayetlerin yanı sıra tetkikleri belli aralıklarda olan ve akciğer grafisi ile tomografisinde yaygın zatürre saptanan kişiler. Bu hastalardan da PCR testi için numune alınıp, yoğun bakıma yatırılıp yatırılmamasına karar verilmesi ve izolasyona alınması öngörülmüyor” (BBC, 2020a).*
- *“Yoğun Bakım İhtiyacı Olanlar: Solunum sıkıntısı yaşadığı, oksijen ihtiyacı artış gösteren, hipotansiyonu olan ve akut rahatsızlığı bulunan kişiler. Bu kriterlere sahip hastaların da yoğun bakım sorumlusunun onay vermesiyle birlikte yoğun bakıma yatırılması öngörülmüyor” (BBC, 2020a).*

2.1.1.1.2.1. Covid-19’u Hafif Atlatanlar

Covid-19 virüsüne enfekte olanların birçoğu yalnızca kuru öksürük ve yüksek ateş belirtilerini yaşamaktadır. Fakat *“eklem ağrıları, halsizlik, boğaz ve baş ağrısı”* da görülmekte olan semptomlar arasında yer almaktadır. Öksürük önceleri kuru olarak seyrediyor. Fakat bazı vakalar, hastalığın ilerlemiş olduğu evrelerde balgam da çıkarmaya başlayabilmektedir. Bu balgamların içerisinde virüsün etkisiyle ödlümü gerçekleşen akciğer hücreleri bulunmaktadır. Bu belirtiler dinlenme ve bol sıvı alımıyla tedavi edilmeye çalışılmaktadır. Yapılan tedaviler süresince ağrı kesici görevi için ‘parasetamol’ önerilmektedir. Covid-19 virüsünü hafif şekilde geçiren hastalar kısa bir süreç içerisinde eski sağlıklarına kavuşabilmektedir. Yüksek ateş bir hafta ya da daha kısa bir süreç içerisinde düşse de öksürükle ilgili şikâyetler bir süre daha devam edebilmektedir. *“Dünya Sağlık Örgütü’nün (WHO) Çin’deki veriler üzerinden yaptığı bir araştırma, hafif Covid-19 hastaları için iyileşme süresinin yaklaşık iki hafta olduğu belirtilmişti” (BBC, 2020b).*

2.1.1.1.2.2. Sağlık Durumu Ağır Hastalar

Bazı insanlar açısından Covid-19 hastalığı çok daha ciddi seviyelerde hâl alabilmektedir. Hastanın durumu enfeksiyon sonrası yedi ila onuncu gününler aralığında ağırlaşabilmektedir. Hastanın durumunun ağırlaşmaya başlaması ani bir biçimde yaşanabilmektedir. Hastada nefes darlığı başlamakta ve akciğerlerde oluşan bir yanma hissiyatı ortaya çıkmaktadır. Bu durumun sebebi virüs ile bir nevi savaş veren bağışıklık sisteminin henüz sağlıklı durumda olan akciğer hücrelerini de hedefi haline getirmesiyle

olmaktadır. Hastalığı bu vaziyette seyreden vakaların hastanede oksijen desteği maruz kalması gerekebilmektedir.

Pratisyen Doktor Sarah Jarvis, *"Nefes darlığının iyileşmesi uzun zaman alabilir... Vücut, enflamasyonu tedavi etmeye çalışacaktır. Bu durumlarda eski sağlığa kavuşmak iki ila sekiz hafta sürebilir"* ifadelerini kullanmıştır. Jarvis, virüsten kaynaklı hastalığın bu şekilde ağır seyrettiği kişilerde uzunca bir süreç halsizlik belirtileri görülebileceğini de ifadelerine eklemiştir (BBC, 2020b).

2.1.1.1.2.3. Yoğun Bakıma Yatırılan Hastalar

Dünya Sağlık Örgütü, Covid-19 virüsüne enfekte olan hastalardan her yirmisinden bir tanesinin tedavi süresinde yoğun bakıma ihtiyaç duyabileceğini varsaymaktadır. Yoğun bakım ünitesindeki hastalar ilaçlarla uyutulmakta ve solunum cihazlarına bağlanabilmektedir. Sebebi ne olursa olsun, yoğun bakım ünitesinde tedavisini süren bir hastanın nekahat dönemi ve tam anlamıyla iyileşebilmesi oldukça uzun bir süreç alabilmektedir. Yoğun bakım ünitesinden çıkarılacak hastalar ilk olarak normal odalara alınmaktadır, sonrasında ise tedavi sürecine evde devam edilmektedir.

"Yoğun Bakım Tıp Fakültesi Dekanı Doktor Alison Pittard, yoğun bakımda yatmış bir kişinin eski sağlığına kavuşması 12 ile 18 ay sürebilir" ifadelerini kullanmıştır (BBC, 2020b).

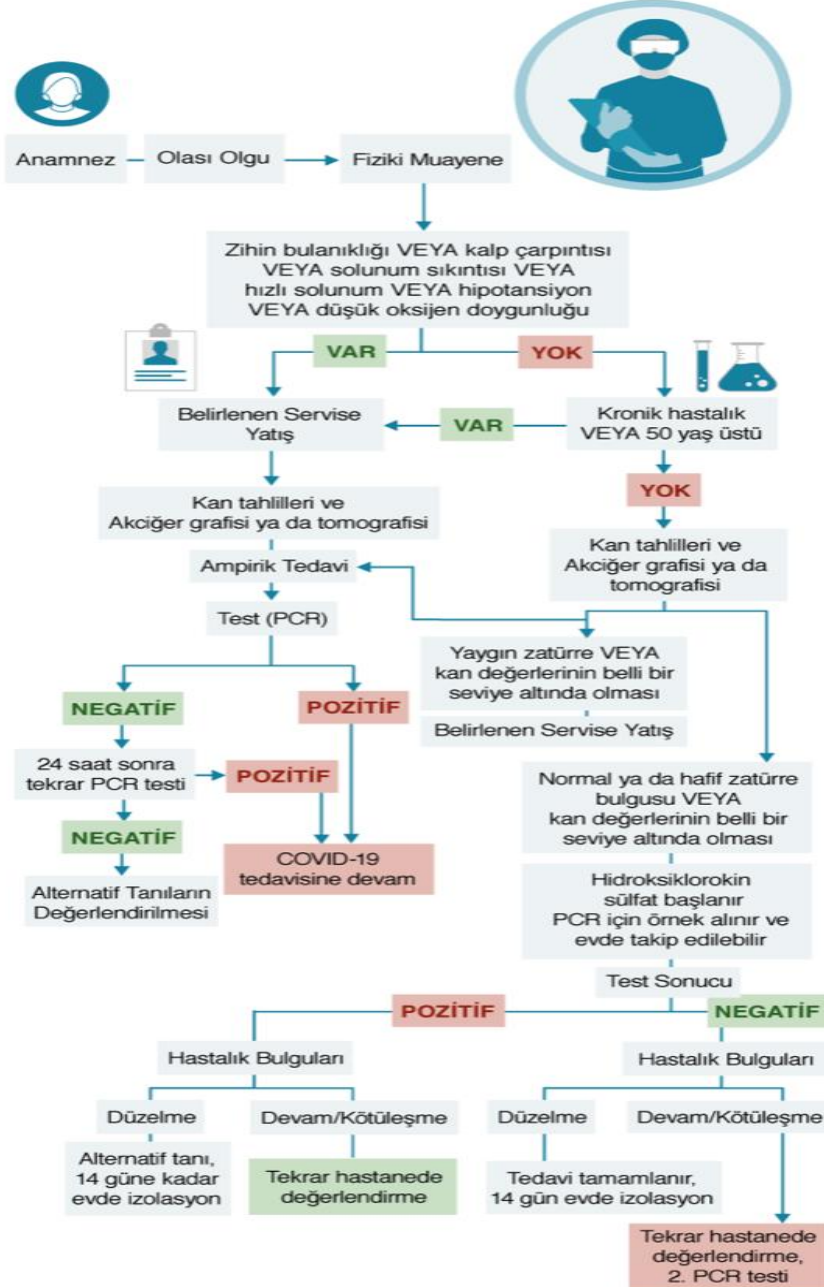
Uzun bir süreç boyunca hastanede yatakta yatmak, kas kayıplarına sebep olabilmektedir. Yoğun bakım sürecindeki yatış dönemi içerisinde kaslarını yitirmiş ve güçsüz düşmüş hastaların, eski kuvvetlerini tekrardan kazanabilmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda bazı hastalar, tekrardan yürüyebilmek adına fizik tedaviye ihtiyaç duyabilmektedir. Yoğun bakımda ünitelerinde alınmış olan ilaçlar sebebiyle hastalar deliryuma girebilmekle beraber, psikolojik sıkıntılar da yaşayabilmektedirler.

Cardiff ve Vale Üniversitelerinde görev yapmakta olan *"fizyoterapist Paul Twose, bu hastalık özelinde bir sorun daha söz konusu. Viral yorgunluk kesinlikle çok önemli bir etken"* demektedir (BBC, 2020b).

Çin ve İtalya ülkelerinden bildirilmiş olan Covid-10 vakalarında genel çerçevede *"tüm vücutta bitkinlik, en ufak harekette nefes darlığı, bir türlü geçmeyen öksürük nöbetleri ve düzensiz solunum"* gibi rahatsızlıklar raporlanmıştır. Bu hastalık halini ağır

bir şekilde geçirerek sonrasında atlatmış olan bu vakalarda devamlı bir halsizlik de söz konusu olmuştur. Fakat genel sonuçlara ulaşabilmek de kolay olmamaktadır. Bazı Covid-19 vakaları yoğun bakım ünitesinde kısa bir süreç geçirirken yine bazı vakalar haftaları bulan süreçlerde solunum cihazına bağlı durumda kalabilmektedirler (BBC, 2020b).

Türkiye'de koronavirüs teşhis ve tedavi süreci

2.1.1.2. İzolasyon Sürecinde Eğitim

Yaşanan pandemi sürecinde eğitim Türkiye’de, Milli Eğitim Bakanlığı koordinesinde tüm kademeler için dersler uzaktan eğitim aracılığıyla yürütülmüştür. Uzaktan eğitim, iletişim ve bilgi teknolojilerine bağımlı olarak gerçekleştirildiğinden ötürü, zamansal bağlamda gelişim gösteren teknolojiye bağımlı olarak farklı biçimlerde uygulanabildiğine ilişkin çokça örnek bulunmaktadır (Saba, 2001; Turco, 2001; Aydın, 2001; Koçoğlu vd., 2020). Bu bağlamda, ilk olarak ortaya çıkışından 1970’li yıllara kadar basılı materyallere dayalı bir şekilde gerçekleşmekte olan uzaktan eğitimin, sonraki zamanda gelişim gösteren teknolojinin yanında ses kaseti, fax, radyo, telefon, film, televizyon, bilgisayar vb. bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığı ile verilmekte olduğu söylenmektedir (McIsaac& Gunawardena, 1996). Uzaktan eğitime bakıldığında, bireylerin algılama faaliyetinin gerçekleştirilmiş olduğu, öğrenim-öğretme süreci, bu sürecin uygulanmakta olduğu ortamdaki teknolojik alt yapı durumuna bağımlı olarak şekil almaktadır. Günümüz şartlarında internete bağımlı teknolojinin hızla yayılım göstermesinin akabinde, bu eğitim faaliyetlerinin daha çok web tabanlı gerçekleştirilmesini beraberinde getirme durumu kaçınılmaz olmuştur. Dünyada ve Türkiye’de salgınla beraber devam eden süreçte uygulanmakta olan uzaktan eğitim, yeni ve çağdaş eğitimin teknolojik bir boyutu olarak bilinmektedir (Demiray, 2013). Bu alan içerisinde gün yüzüne çıkmış uygulama ve kavramlar, eğitim ihtiyacına paralel belli başlı gereksinimlerin ve farklı iletişim-bilişim teknolojileriyle eğitim teknolojisi alanlarında yaşanan gelişmelerin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Uzaktan eğitim süreci için uygulama aşamasında, “yeni eğitim-öğretime olanaklar sağlama, iş- eğitim bütünleşmesinin sağlanması, eğitim ve öğretime yönelik demokratikleşme, yaşam süresince eğitim, bireysel olgulara dönüklük, ilgili kurumlardan etkili şekilde yararlanılması, teknoloji ve eğitimin bütünleşmesi, birey ve toplumun ihtiyaçlarına yönelim, üç boyutlu bütünleşmenin esas alınması (basılmış materyal, yüz yüze öğretim), geniş kitlelere ulaşabilme” vb. bazı kavramsal dayanaklar ile desteklendiğini söylemek mümkündür (Alkan, 1998; Demiray, 2013; Koçoğlu vd., 2020). Salgın süreci; Türkiye’de yükseköğretim sistemi içerisinde uzaktan eğitimin yönetilme durumu, dijital araç-gereçler ve teknik altyapının yeterliliği, öğretim elemanları sayısının yeterliliği, öğretimde kullanılan materyallerin kaliteleri gibi konular üzerinden üniversitelerimizin

yeterlilik seviyesini ilk elden tüm kamuoyu önüne sermiş ve sermeye de devam edeceği düşünülmektedir (Karadağ & Yücel, 2020).

Yaşanan bu süreç zarfında krizin iyi koordine edilebilmesi için Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) hızlı bir şekilde işe koyulmuş ve 2020 yılı öğretim sürecinde bahar döneminin uzaktan eğitim yoluyla devam ettirilmesi yönünde karar almış ve daha sonrasında bu süreç bir sonraki eğitim döneminde de uzatılarak devam ettirilecektir (YÖK, 2020). Yapılan bu açıklamalar kapsamında, ülke genelinde yüz yüze eğitim veren bütün öğretim kademelerinde bu sürece ara verilerek, uzaktan eğitim dönemine geçişe, sınavların bir süre ertelenmesine ve öğrencilerin başarı düzeylerinin ölçümü ve değerlendirme işlemlerinde web tabanlı sınav sisteminin uygulamaya konması yönünde karar alınmıştır. Bu bağlamda, örgün eğitime göre şekillendirilmiş eğitim sisteminin acil bir şekilde olarak kriz yönetimi kapsamında değerlendirilmesiyle web tabanlı olan uzaktan eğitim sistemine çevrilmesi ihtiyacı doğmuştur. Uzaktan eğitim sistemi, her geçen gün daha da gelişim gösteren bilgisayar türleri yardımları ve internet teknolojileriyle eğitim ve öğretimin öğrencilere web tabanlı bir şekilde ulaşımını sağlamak olarak tanımlanabilir (Newby, Stepich, Lehman & Russell, 2006; Keskin & Kaya, 2020). Türkiye’de yapılan uzaktan eğitim, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi ile bazı diğer üniversitelerin Uzaktan Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezleri (UZEM) üzerinden gerçekleştirilmekte olan bir sistem olarak uzun süredir kullanılmaktadır. Web tabanlı uzaktan eğitim sistemi örnekleri ve yapılanmaları çoğu üniversitesinin alt yapılarında mevcut olmakla beraber gerektiğinde kullanılsa da yaşanan süreçle beraber “acil uzaktan eğitim” adını alan yeni bir sistem yapılandırılmasına ve sürece özgü üretilen çözümler ile adaptasyonları doğmuştur. Acil olarak yapılandırılmış olan uzaktan eğitim sistemi, kriz süreci ya da acil durum riski sona erdiğinde eski sisteme dönülerek yüz yüze derslerle sürdürülecek olan eğitim-öğretim için tamamıyla uzaktan öğretim çözümlerinin kullanılması durumunu içermektedir (Hodges, Moore, Lockee, Trust, & Bond, 2020; Keskin & Kaya, 2020). COVID-19 salgını sebebiyle gün yüzüne çıkan krize, çabuk bir çözüm arayışı olarak örgün eğitime göre yapılanma göstermiş üniversiteler, yüz yüze eğitimin yerine uzaktan eğitim sistemi ile uygulanacak ders ve programların devamını sağlamak açısından olabildiğince hızlı şekilde harekete geçmiş, acil uzaktan eğitim sistemini hayata geçirmişlerdir (Gewin 2020; Lau, Yang, & Dasgupta, 2020; Keskin & Kaya,

2020). Bu geçiş süreci olabildiğince hızlı bir şekilde hayata geçirildiğinden öğrencilerin uzaktan eğitim sistemin getirdiği gerekliliklere ve protokollerine adapte olmaları konusunda herhangi bir değerlendirme yapma şansı olmamıştır (Iyer, Aziz, & Ojcius, 2020; Keskin & Kaya, 2020).

2.2. BEDEN EğİTİMİ VE SPOR: GENEL BİLGİLER

İnsanların, toplumsal kurallara uyumlu bir şekilde yaşamlarını sürdürmeleri, aralarında geçen ilişkilerinin olumlu örneklerini verebilmesi, yardımsever, insan hak ve hukukuna saygılı, dürüst davranışlar sergilemesi, zeki, ruhsal ve fiziksel yapı itibariyle sağlıklı olabilmesi ile bağlantı içerisindedir.

Beden Eğitimi, insanların sosyalleşmesi ve kişiliğini bularak doğru bir çizgi üzerinde yol alabilmesinde oldukça etkili bir paya sahiptir. “Kısaca beden eğitimi, bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallı oyuna, jimnastiğe, spora dönüş alıştırma ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir” (MEF, 2020). Beden eğitimi, kişilerin, büyüme gelişme davranışlarına yardımcı olan güçlü bir eğitim alanı olarak bilinmektedir. “Beden eğitimi, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi için yapılan hareketlerin bütünüdür” (MEF, 2020).

Antik ağların en önemli düşünürlerinden biri olan Platon’a göre “zihinsel eğitim ve bedensel yetilerini en güzel bağlayan ve onları en ölçülü şekilde ruhun hizmetine sokan tam eğitilmiş ve uyum sağlamış insandır” fikri günümüzde de etkinliğini ve geçerliğini korumaya devam etmektedir. Çağımızın önemli pedagoğlarından biri olan Dr. Karl Gaulhefer “Bedensel Eğitim beden yolu ile genel eğitimidir. Beden, bu eğitimin etkinlik yapılan yeridir, amaç ise insanın tmlğdr” şeklinde ifadeler kullanmıştır. “Beden eğitimi, uygulama, oyun, spor, atletizm, su sporu, jimnastik ve dans kullanımlarını ve anlamlarını araştırmaya ve bunların bireyler ve gruplar üzerindeki etkilerini anlamaya çalışan akademik bir disiplindir” “Bireyin hareket gereksinmesini karşılamak bireyi bedensel, psikolojik ve sosyolojik açıdan sağlıklı kılmak için yapılan tüm etkinliklerini kapsamaktadır.” “İnsanın toplum kurallarına uygun olarak yaşaması birbirleriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına saygılı, dürüst davranması, zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibariyle sağlıklı olmasıyla bağlantılıdır. Beden eğitimi insanın sosyalleşebilmesi ve

kişiliğini bulup doğru bir çizgi üzerinde rol almasında büyük rol oynar. Kısacası beden eğitimi bireyin beden sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, cimmastiğe, spora dönük alıştırmaya ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir” (MEF, 2020).

Beden Eğitiminin Sağladığı Yararlar;

- 1. Sağlığa Destek:** Beden Eğitimi, bu bağlamda yapılan etkinliklere katılımları ile beraber çocukların ‘bedensel formunu ve iskelet sistemini’ geliştirmeye yardımcı olur.
- 2. Aktif Yaşam Tarzı:** Çocukların Beden Eğitimi etkinliklerine katılımlarıyla beraber mutluluk düzeylerinde önemli artış olabilir. Bununla beraber bireysel sorumluluk noktasında da gelişim sağlamaktadır.
- 3. Pozitif Etkileşim:** ‘Beden Eğitimi, ortak ve kurallara uygun olarak oyun becerilerini destekleyici doğal bir öğrenme ortamı sağlayarak, hareket eğitimi etkinlikleri ile çocukların birbirleriyle iletişim kurma becerisi gelişir.’
- 4. Kendine Güven ve Kendini Gerçekleştirme:** Beden Eğitimi etkinlikleri çocukların kendilerine değer vermesiyle ilgili duyguları aşılamaktadır.
- 5. Akademik Başarı:** Beden Eğitimi “aktif beden, aktif beyin” ilkesini benimsemektedir.

Spor, resmi kurallar çerçevesinde ve birbirleriyle rekabet durumunda olan kişiler tarafından oynanan (yapılan) fiziksel aktivitelerin bütünüdür. “Spor, insanlık var olduğundan bu yana istemli ya da istemsiz olarak hayatımızda var olan; fiziksel, psikolojik veya ruhsal olarak varlığımıza etki eden bir olgudur.” Sporun, “Uğraşanları açısından kazanmaya dönük, fiziksel, zihinsel ve teknik bir çaba izleyenler açısından heyecan ve estetik duygusu kazandıran bir süreç genel bütünlüğü içerisinde ise anatomi, fizyoloji, ortopedi, biyo-mekanik, psikoloji gibi bilim dallarının yardımı ile gelişen, sürdürülen bir bilimsel olgu (Erkal,1982)” ve ya “Ferdin doğal çevresini, insani çevre hâline getirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferden veya grupla boş zaman ya da tüm zamanı alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir kavramdır (İnal,2003)” şeklinde birçok tanımı mevcuttur. Sporun hayatımızdaki yeri bilimsel bir gerçeklik olarak kabullenmiş bir olgudur.

“Spor, beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek çeşitli branşlar da somutlaşmış, üst düzeyde yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik, teknik özellikleri gerekli kılan yarışmaya dayalı ve katı kurallarla çevrili bir etkinliktir” (MEF, 2020). Sporun gözler önündeki en çarpıcı amacı (beden eğitimi ile taşıdığı eş amaçlar dışında) yarışmak ve kazanmak olarak ifade edilebilir.

Beden Eğitimi v Spor Dersinin Genel Amaçları;

1. Atatürk' ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme.
2. Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme.
3. Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme.
4. İyi duruş alışkanlığı edinebilme.
5. Beden eğitimi ve spor ile ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinme.
6. Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme.
7. Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinme ve bunları uygulamaya istekli olabilme.
8. Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrayabilme, törenlere katılmaya istekli olabilme.
9. Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak serbest zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme.
10. Emel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
11. Tabiatı sevmeye, temiz hava ve güneşten faydalanabilme.
12. İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme.
13. Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapma.
14. Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme.
15. Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme.
16. Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıklar kazanma.
17. Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme.
18. Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme” (MEF, 2020).

Beden Eğitiminin Fiziksel Gelişimindeki Rolü; Kişilerin fiziki gelişimlerine katkı sağlayabilme amacı sadece ‘beden eğitime’ özgüdür. Hareket kavramı, bireylerin doğasında mevcuttur. “Hareket sisteminin temelini ise aktif olarak kaslar, pasif olarak da kemikler oluşturmaktadır.” Hareket ise bunların daha güçlü duruma gelmesinde etkin rol oynar. Bu bağlamda, fiziksel etkinliklerin normal kas ve kemik gelişimleri açısından zorunluluk olduğu söylenebilmektedir. Bununla beraber beden eğitimi kapsamında yapılan etkinlikler, ‘kemik özgül ağırlığını ve bağ dokuların esnekliğini’ arttırmakla birlikte bunları baskılar ve gerginlikler karşısında güçlü bir duruma getirebilir. Beden eğitimi kapsamında uygulanan etkinlikler düzenli bir şekilde gerçekleştirildiğinde, “organizmanın fiziksel uygunluğunu ve dayanıklılığını” bu duruma bağlı olarak iç organların fonksiyonlarının gelişiminde etkili olur. Bu bağlamda organizmanın değişim gösteren koşullar karşısında daha kolay uyum sağlayabilmesi ve oluşacak yorgunluklara karşı koyabilme gücü artabilmektedir. “En çok etki, becerilerin gelişmesi, kassal hareketle verimliliğin artması, dolayısıyla kassal güç ve dayanıklılığın artmasında görülür” (MEF, 2020).

“Fiziksel Psikomotor Gelişimdeki Rolü;

- 1. Kalp-Dolaşım Sisteminin Dayanıklılığı:** Kassal dayanıklılığın bir ögesidir ve kalbin, akciğer dolaşım sisteminin uzun süre devam eden orta ve yüksek şiddetteki etkinlikleri verimli bir şekilde yapabilme yeteneğidir.
- 2. Kas Kuvveti:** Fiziksel olarak kuvvet, kütle ve hızın ürünüdür. Biyolojik açıdan ise kuvvet, kas hareketleri ile dirençlere karşı koyma ve onları aşabilme yeteneğidir.
- 3. Kas Dayanıklılığı:** Dayanıklılık, yorgunluğu rağmen etkinliğe devam edebilmektir.
- 4. Esneklik:** Vücudun değişik eklemlerinin tüm hareket alanında eklemler çevresinde hareket etme yeteneğidir.
- 5. Vücut Kompozisyonu:** Vücuttaki yağ kütlesi ve yağsız vücut kütlesi vücut kompozisyonunu oluşturur.
- 6. Koordinasyon:** Kompleks hareketlerin gerçekleştirilmesinde kasların mükemmel uyumlu çalışması anlamına gelmektedir.
- 7. Denge:** Statik veya dinamik hareket sırasında, vücudun istenen pozisyonu sağlayabilmesi yeteneğidir.
- 8. Sürat:** Aynı hareketi başarılı ve hızlı bir şekilde yapabilme veya kısa bir mesafeyi mümkün olduğunca kısa bir sürede tamamlayabilme yeteneğidir.

9. Çabukluk: Bir noktadan diğerine hareket ederken, vücudun yönünü mümkün olduğunca hızlı, akıcı, kolay ve kontrollü bir şekilde değiştirebilme yeteneğidir. Kısaca, kişinin pozisyonunu değiştirme hızı ile ilişkilidir.

10. Güç: Kısa zaman içerisinde maksimum efor yeteneğidir” (MEF, 2020).

Zihinsel Gelişimindeki Rolü; “Eğitimin kollarının bütün alanlarınca paylaşıldığı gibi beden eğitimi de bilginin birikimi ve iç görü ile anlaşılmasını sağlar. Bilginin edinilmesi, anlaşılması ve iç görü kazanma zihinsel gücün malzemesini oluşturur. Beden eğitimi aracılığıyla birey, sağlık ilkeleri ve hareketin yaşamdaki önemini kavrar” (MEF, 2020).

Duygusal Ve Toplumsal Gelişimindeki Rolü; Duygusal gelişim toplumsal gelişim ile karşılıklı olarak sürekli bir etkileşim halindedir. Yapılmakta olan her bir beden eğitimi faaliyeti toplumsal bir deneyim olarak görülebilmekle beraber çoğunlukla duyguların gelişimini sağlar. Yapılan bu faaliyetler neticesinde kişi, duygularını ifade edebilme ortamına ve olanağına sahip olur. “Saldırganlık, öfke, utangaçlık, kıskançlık vb.” duygularında boşalım sağlamakta ve aynı zamanda bu duyguların kontrol edilmesinde etkili olmaktadır. Beden eğitimi faaliyetlerinin benlik gelişimine de önemli katkıları vardır. Yine beden eğitimi faaliyetleri kişilerde; “Kurallara uyma, başkalarının haklarına saygı, yardımlaşma, işbirliğine dayalı yaşam biçimi gibi alışkanlıklar kazandırır” (MEF, 2020).

Sosyal Yönüyle Spor; “Beden eğitimi ve sporun temel amacı, insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, iradesini güçlü kılmaktır. Beden eğitimi ve spor iradeyi güçlendirerek, insanın kendi kendine güveninin gelişmesi ve kişiliğinin olgunlaşmasını sağlar. Kişinin gizli yeteneklerini ve yapıcı yönünü harekete geçirerek fiziksel gelişmenin yanı sıra ruhsal ve sosyal gelişmeyi olası kılar. Puberte (yeni gelişme) döneminde fiziksel gelişmenin durmasına karşılık kişiliğin olgunlaşması, ruhsal ve sosyal gelişme devam eder” (MEF, 2020).

“Kişiler arasındaki ilişkileri çoğaltmak, grup çalışmasını kolaylaştırmak, karşılıklı dayanışmayı sağlamak, kişiyi topluma kazandırmak ve sosyalleşmesine katkıda bulunmak, sporun amaç ve yararları arasında sayılabilir” (MEF, 2020). Daha geniş bir çerçevede ele aldığımızda sporun, “suçlu, engelli vb.” gibi sorunlu bireylerde sosyal hayata uyum sağlayabilmek adına önemli düzeyde etki sahibi olduğunu söylemek

mümkündür. Toplumların oluşmasındaki en önemli unsur olan bireylerin, genç ya da yaşlı kesimi açısından önem arz eden bir mesele olan “serbest zamanların değerlendirilmesinde” spor oldukça değerli bir ilgi alanı olmaktadır.

Sportif faaliyetlerin gelişimi ve uygulanması açısından, önemli rol üstlenen sosyal ve ekonomik etkenleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

“· Kitle iletişim araçları.

· Gelir düzeylerinin durumu.

· Boş vakitlerin varlık durumu.

· Genel ekonomik durumlar.

· Nüfusun sosyal gelişmişlik durumu, sosyal ve kültürel düzeyin yüksekliği.

· Sosyal statünün eğitim yoluyla elde edilmiş olması.

· Kişilerin sosyalleşme durumu.

· Toplam nüfus içinde genç yaşlı oranı.

· Spor için uygun bir altyapının olması.

· Toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel hedeflerinin belirlenmiş ve sosyal bütünleşmenin gerçekleşmiş olması” (MEF, 2020).

Bahsi edilen bu etkenlerin bir araya gelmesi ülkedeki sosyal gelişmişlik seviyesinde önemli düzeyde artışa sebep olabilmektedir. Faktörlerin ortak paydaya gelebilmesi ülkenin sosyal gelişmişlik düzeyinin artış gösternesine yardımcı olabilir. Uluslararası sürdürülen ilişkilerin düzenlenmesiyle alakalı spor, diplomatik bir araç olarak değerlendirilebilmektedir.

Okullarda Beden Eğitimi ve Sporun Temel Amacı: Bireylerin fiziksel faaliyetler, yani hareketler yoluyla gelişimleri ve eğilimlerini sağlamakla beraber her bireyin hareket kapasitesinin maksimum seviyeye ulaşabilmesinde önemli rol oynar. Eğitimde hedeflerin gerçekleştirilebilmesi kişilerin “zihinsel ve duygusal” eğitimleri içerisinde şartların düzenlenebilmesine bağlı olabilmektedir. Bu sebeple beden eğitimi ve spor genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir. Günümüzde beden eğitimi ve spor “Yetişmekte olan yeni nesillerin temel kaynağı olan insana, fikren ve bedenen sağlık kazandıran bir etkinlik planı” olarak kabul görmektedir (MEF, 2020).

2.2.1. Türkiye’de Beden Eğitimi Ve Spor’un Tarihsel Gelişimi

Toplumları oluşturan kurumlardır. Tüm toplumlarda, toplumsal ihtiyaçların bir ürünü olarak ortaya çıkmış, toplumsal işleyiş ve ilişkilerin düzenlenmesini sağlayan, işlevlerini yerine getirebildikleri sürece de varlık gösterebilen (aile, eğitim, sağlık... vs.) temel toplumsal kurumlar vardır. Spor da bu temel toplumsal kurumlardan biri olarak görülmektedir. “Spor sözcüğünün ilk kullanımı eğlenme, gevşeme, rahatlama anlamlarını içermekte” (Erdemli, 2002: Kaplan & Akkaya, 2014), haz kavramı ön plana çıkmakta. “Daha geniş bir bakışla sporu, farklı amaç, değer ve yaptırımlarca yönlendirilen, performansa dayalı, bilinçli olarak zorlukların oluşturulmasını ve bunların aşılmasını hedefleyen ve haz veren biyo-psiko-sosyal etkinlikler olarak belirleyebiliriz” (Kaplan & Akkaya, 2014).

Sporun, bireylerin toplumsallaşması kapsamında yapmış olduğu katkı özellikle vurgulanmalı. Spor, bireylerin belirli bir toplumun üyesi olma süreci olarak tanımlanabilecek toplumsallaşmaya, eğitim kurumuyla beraber önemli düzeyde katkılar sunmaktadır. Ayrıca, yetişkin bireylerin tekrardan sosyalleşme süreçlerinde de spordan oldukça etkin düzeylerde yararlanılabilmektedir. Bu katkılar da göz ardı edilmeyerek, spora, sosyal hayatta ve eğitim programlarında daha kapsamlı ve etkin yer açılmalıdır. Modern toplumun önemli bir olgusu olmakla beraber sporun, bu toplum biçiminin temel özelliklerini taşıması oldukça doğal olarak görülebilir. Bu bağlamda spor, kitleselleşmiş, örgütlenmiş, küresel boyut kazanmış, çeşitlilik kazanmış, profesyonel düzeye ulaşmış, ticari önem kazanmış, bilimsel bir hal almış, siyasallığa, hatta estetik özelliklere bürünmüştür (Kaplan & Akkaya, 2014).

Avrupa kıtasını dört bir yandan sarmış olan yeniliklere daha fazla kayıtsız kalamayan Osmanlı Devleti’nde, 1839’da ilânı verilen “*Tanzimat Fermanı*” ile mekteplerde “jinnastik” adıyla bedensel faaliyetler yapılmaya başlanmış oldu ve ilk defa askeri eğitim veren mekteplerde uygulamaya konuldu. Askeri mekteplerin ilk resmi jinnastik öğretmenleri olarak bilinen kişiler “*Lesen Marti ve Piçini’dir.*” “*Fransız liselerinin eğitim programlarını Türkiye’de uygulayan Mekteb-i Sultani (Galatasaray Lisesi)’de 1 Eylül 1868’den itibaren ‘jinnastik’ adıyla beden eğitimi dersleri verilmeye başlanmıştır. Dersin ilk hocaları Curel, Meiroux ve Stangali adlı yabancı uzmanlar oldu. Cumhuriyet devrine kadar küçük değişikliklerle uygulaması süren*

'Maarif-i Umumiye Nizamnamesi' ile 1869'da rüştiyelere, 1870'de Mekteb-i Tıbbiye'ye, 1877'de idadilere jimnastik ve eskrim dersleri konulmuştur" NFKU. (2019).

O dönemde beden eğitimi öğretmenliği alanında formasyon veren resmi bir kuruluş olmadığına ötürü, 'Faik Üstünidman' Galatasaray Lisesi'ni bitirmesinin okulun jimnastik öğretmenliğine ataması yapılmıştır, bu bağlamda *"sivil okullarımızın ilk Türk beden eğitimi öğretmeni"* olmuştur.

Daha sonraki dönemde *"Selim Sırrı Tarcan, Nizamettin Kırşan ve Vildan Âşir Şavaşır"* lise eğitimi tamamlamalarının ardından *"spor eğitimcisi formasyonu"* eğitimini vermekte olan yabancı ülkeler bünyesinde görmüş oldukları ek öğrenimlerle *"formasyon"* kazanabilme yoluna gitmişlerdi. S.Sırrı Tarcan, spor eğitimcilerinin yetiştirilebilmesiyle alakalı açmış olduğu özel kurslarla beraber 15 Ağustos 1923 yılında toplanmış olan 'Heyet-i ilmiye'ye' katılım göstererek hükümetin kendi programına ilk kez bir yıl süresince "Beden Öğretmeni Okulu" açılabilmesi maddesinin eklenmesini sağlamıştır. Cumhuriyet dönemine girildiğinde okul türleri ve açılan okul sayılarının artış göstermesiyle bilgi sahibi ve formasyon eğitimi almış spor eğitimcileri ihtiyacı da daha net hissedilmeye başlamıştır. Bu ihtiyaçların giderilebilmesi nedeniyle "1932-1933 eğitim-öğretim yılında Ankara'da orta dereceli okullara çeşitli branş öğretmenleri yetiştiren Gazi Eğitim Enstitüsünde Beden Eğitimi Bölümü açılmıştır. 1967 yılına kadar ülkemizin tek spor eğitim kurumu olan Gazi Eğitim Enstitüsüne önce İstanbul, daha sonra Bursa, İzmir ve Diyarbakır İllerindeki eğitim enstitüleri eklenmiştir" NFKU. (2019).

"1974 yılında ilk olarak Ankara 19 Mayıs Gençlik ve Spor Akademisi, ardından Manisa ve Anadoluhisarı Gençlik ve Spor Akademileri kuruldu. Sporun daha bilimsel olarak yapılmasına yardımcı olacak antrenörler, beden eğitimi öğretmenleri, spor yöneticileri, masörler ve monitörler yetiştirilmeye başlandı. Eğitim enstitülerinin 3 yıllık eğitim vermelerine karşılık, akademilerin 4 yıllık eğitim vermelerinin yarattığı sorunlar 1980'li yıllarda giderilerek lisans tamamlama yolu ile akademik gelişimin önü açılmış oldu. Bu okullarda öğrenciler 4 yıllık lisans öğrenimleri boyunca genel spor bilgileri almaları yanında, branşlaşma yoluna da gitmişlerdir. Her öğrenci seçmiş olduğu dalda uzmanlaşmıştır. Ayrıca teknik spor bilgileri dışında bir spor adamı için gerekli

olabilecek sporcu anatomisi, sporcu sağlığı ve beslenmesi, ilk yardım gibi konular da öğretim programında yer almaktadır” (NFKU, 2019).

2.2.2. Üniversitelerde Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi

Ülkemizde günümüz itibariyle çoğu üniversitede lisans düzeyinde eğitimler veren Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ve Spor Bilimleri Fakülteleri bulunmakta olup sayıları gün geçtikçe artmaktadır. Ülkemize spor bilinci ve kültürü yerleştikçe bu bölümlere olan ilgi de paralel olarak artmaktadır. Bu bölümler ÖSYM merkezi yerleştirme ve özel yetenek sınavlarıyla öğrenci kabul etmekte olup, amaç nitelikli ve donanımlı spor elemanları ve öğretmenler yetiştirmektedir.

Üniversitelerde verilen bu eğitimin amacı; “Beden eğitimi ve spora ilişkin konuları analiz edebilme, sorgulama ve araştırma yapma, öngörüde bulunma ve doğru karar alma süreçleri için gerekli temel bilgi ve becerileri aktarmaktır. Eğitimleri sırasında öğrenciler, bilimsel ilkeler çerçevesinde gerekli çalışmalar yapmak zorundadır. Beden eğitimi ve spor alanında verimli sistemlerin tasarlanması, nitelikli eleman yetiştirilmesi, gelişen spor teknolojisi olanaklarının tanıtılması, ülke genelinde beden eğitimi ve sporun gelişmesi amaçlanmaktadır. Böylece uygulanan eğitim programlarına katılan öğrencinin; insan organizmasının yapısını, işleyişini ve davranışlarını bilen, Türk spor örgütünü tanıyan ve karşılaştırmalı değerlendirmeler yapabilen, öğretmenlik ve antrenörlük niteliklerine sahip bir eleman olması amaçlanmaktadır.”

2.2.2.1. Bölümler

Yapmış olduğumuz çalışma Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde yer alan üniversiteleri kapsamakta olduğu için bu bölgedeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokul veya Fakültelerde öğrenci kabul eden spor bölümleri ele alınmıştır. Bu bölümler Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Antrenörlük ve Spor Yöneticiliği bölümleridir.

2.2.2.1.1. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü bünyesinde; “Kent, bölge, ülke ve dünya insanının yaşam kalitesini artırmak; spor bilimlerine yönelik eğitim, araştırma ve projeler aracılığıyla evrensel bilgi sağlamak ve yaymak; sportif ve sosyal amaçlı uygulamalar ile sağlıklı insanların yetişmesine katkıda bulunmak; toplumun, sporu bir

yaşam biçimi haline getirmesine destek sağlamak; sportif yeteneklerin geliştirilmesine aracılık etmek fakültelerin temel amaçları arasında yer almaktadır.”Yine Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programı, “okullarda Beden Eğitimi ve Spor derslerini yürütecek pedagojik formasyon sahibi beden eğitimi öğretmenleri yetiştirmenin yanında; hayatın her döneminden, farklı özelliklere sahip bireylere çeşitli hareket becerilerini, spor dallarını, spora özgü öğretim yöntemleriyle öğretmek, onların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor özelliklerine katkı sağlayacak yetkinlikte spor eğitimcileri yetiştirmeyi hedeflemektedir”

Bu bölümünde, ülke genelinde sporun yaygınlaşması gelişimine yardımcı olacak spor biliminin “*interdisipliner ve multidisipliner*” yapılarının “*kavramış, mesleki bilgi ve becerileri bakımından donanımlı, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip edebilen, bu gelişmeleri alanında uygulayabilen*” beden eğitimi ve spor öğretmenleri yetiştirilmesi esastır. “Genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi ve alan bilgisi üzerine yoğunlaşan müfredatı ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine hazırlanması için yenilikçi yaklaşım ve uygulamaları deneyimlemeleri üzerine çalışmalar yapılmaktadır. Pedagoji laboratuvarı ile öğretmen adayları öğrendikleri bilimsel temellere dayanan teorik bilgileri pratik ile birleştirebilme imkânı bulmaktadırlar.” (KÜ, 2013a).

Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinde, sekiz yarıyıl süresince verilen eğitimin ardından en az ‘240 AKTS kredilik’ derslerin başarılı bir şekilde tamamlanmış olması mezuniyetin şartıdır.

Misyon: “Evrensel değerler ışığında Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı, insan haklarına saygılı, bilim ve teknolojiye yararlanarak özgün ve estetik değerlere sahip çağdaş bir beden eğitimi ve spor eğitimi vermek, sağlıklı ve yaşam kalitesi yüksek bir toplum yetiştirilmesi amacıyla spor ve spor kültürünü yerleştirmeyi, yaygınlaştırmayı ve sevdirmeyi hedeflemiş bireyler yetiştirmek ve insan hareketini farklı boyutlarla inceleyerek elde ettiği bilgiyi araştırma ve hizmet amacıyla kullanmak ve topluma yaymaktır.” (KÜ, 2013a).

Vizyon: “Aktif ve sağlıklı bireylerin toplumda yetişmesi ve yaygınlaşması için paydaşlarıyla koordinasyon içinde çalışan, bilimsel saygınlığı olan ulusal ve uluslararası bilimsel araştırma kalitesini yükselten, alanında ve toplumda önder ve girişimci bireyler yetiştirmektir” (KÜ, 2013a).

2.2.2.1.1.1. İstihdam Olanakları

Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği programından mezun olmuş kişiler “Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki okullarda ‘okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim’ düzeylerinde beden eğitimi öğretmeni olabilmekle beraber, Gençlik ve Spor Müdürlüğü’nün merkez ve taşra teşkilatlarında, ‘engeli olan bireylere yönelik sportif etkinliklerin eğitimi ve uygulamalarında, sağlıklı ve aktif yaşam hedefiyle düzenlenen faaliyetlerin organizasyon ve uygulamalarında’ görev alabilmektedirler” (KÜ, 2013a). Yine Beden Eğitimi Öğretmenliği öğrencileri; lisans eğitimleri süresince Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu veya Spor Bilimleri Fakülteleri öğrencilerinin gelişimine yönelik açılacak olan sertifika programlarına katılmaları halinde ilgili konu ve alanlarda sertifika sahibi olabilmektedirler. “Mezun kişiler özel sektör kurumlarında, ülkemizin turistik otel, motel ve tesislerinde değişik düzeyde yönetici olarak da, özel spor salonları kuruluşları ve işletmelerinde sağlıklı yaşam adıyla toplumsal yaşamımızda yer alan faaliyetlerin organizasyon ve uygulamalarında, yerel yönetimlerin ilgili kadrolarında yönetici olarak da ve herhangi bir birimin sportif faaliyetlerinin organizasyon ve uygulamalarında profesyonel spor yöneticisi olarak görev alabilmektedirler. Mezun kişiler, eğitilebilir engelli bireylerin eğitim aldıkları özel kuruluşlarda da Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni olarak istihdam edebilirler. Lisans mezunları aldıkları antrenörlük belgelerinin derecelerini, lisansda aldıkları bazı derslerden muaf olarak avantajlı bir şekilde yükseltebilirler.” (CİU, 2021).

2.2.2.1.1.2. Antrenörlük Eğitimi

Antrenörlük Eğitiminin temel amacı, “takım sporları veya bireysel sporların” farklı branşlarında uzman konumunda bulunmakta olan antrenörlerin (spor eğitimcilerinin); “etik kurallara önem veren, sporcunun sağlığını ve güvenliğini korumayı ilke edinmiş, üst düzeyde performans için multidisipliner çalışabilen, ilgili olduğu dalda dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip edebilen, sonuçlarını yorumlayıp uygulamaya aktarabilen, her yaşta sporcuyu antrene edebilen, performans testleri, yetenek seçimi ve yönlendirmesi yapabilen, lider olabilen, araştırmacı özelliği ile, problem olarak gördüğü konularda, üniversite ya da araştırma birimleri ile ortak çalışabilen” gibi özellikleri taşımasıdır. Antrenörlük Eğitimi bölümünün hedefleri, “Avrupa ve dünyadaki seçkin üniversitelerin benzeri eğitim veren programlarıyla

uyumlu olmak, sahip olduğu laboratuvar, saha ve tesis olanaklarından yararlanarak lisans düzeyinde güçlü bir teorik ve uygulama alt yapısı sağlamaktır.” Başka bir tanımla: “Avrupa Birliği ve diğer gelişmiş ülkelerde spor alanında ortaya çıkan eğilimleri yakından izleyen, eleştiren, ülkemize uyarlayan dinamik bir yapıya sahip olmak, mezunlara bu doğrultuda geniş bir vizyon kazandırmak, ülkemiz koşullarında yeni kariyer olanakları ve iş bulma kolaylığı sağlamak, araştırmalardan elde edilen bilgileri sportif performansını geliştirmek amacıyla sporcular ve toplumsal boyutta uygulamaya aktarmak, uluslararası çalışmalar ile akreditasyonunu sağlamaktır” (KÜ, 2013b).

“Sporun her dalı ve insan hareketleri ile ilgili uğraşlarda, amatör ve profesyonel spor kulüpleri ve milli takımlarda çalışacak biçimde nitelikli, araştırmacı, üretken, sporun ve her seviyedeki sporcunun sorunlarını bilerek çözüm yolları arayan sporcunun seçimi ve yönlendirilmesiyle performanslarının artırılmasına yönelik sportif teknik ve taktiğin geliştirilmesi doğrultusunda uygulamalar yapan, sporun bilimsel teorik temellerinin uygulama alanlarında kullanımını sağlayan uzmanları 4 yıllık Lisans Eğitimi ile yetiştirmeyi hedeflemektedir. Programı tüm gereksinimlerini yerine getirerek başarı ile tamamlayan mezunlar ‘Antrenörlük Eğitimi alanında Lisans Diploması’ derecesi alırlar” (KÜ, 2013b). Bu programda öğrencilerin sekiz yarı yıl süren eğitimin ardından en az ‘240 AKTS kredilik’ dersleri başarılı bir şekilde tamamlaması mezuniyet koşuludur.

Misyon: “Spor Bilimleri ve antrenörlük alanında etik kurallar ile evrensel değerler ışığında Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı, insan haklarına saygılı, bilim ve teknolojiye yararlanarak, özgün değerlere sahip, çağdaş bir spor eğitimi vererek, spor kültürünü yerleştirmeyi, sporu yaygınlaştırmayı ve sevdirmeyi hedeflemiş bireyler yetiştirmek, bu bilim dallarının akademik ve sosyal hayattaki önemini kavratılmasına ve ülkemizde bu alandaki eksikliklerin giderilmesine katkı sağlamak, bilgili ve tecrübeli, araştırmacı bireyler yetiştirmek ve yetişmiş eleman gereksinimi konusunda farkındalık yaratmak, spor dallarını performans, sağlık ve yöneticilik boyutuyla geliştirmek ve bu gelişmeleri sporcu (paydaşlar) ve toplum yararına sunmak, temel alanlarda toplumsal, ticari, tedaviye yardımcı veya kolektif uygulama ortamlarını artırarak ve geliştirerek istihdam yaratmaktır” (KÜ, 2013b).

Vizyon: “Spor Bilimleri ve antrenörlük alanlarında yetiştirdiği elemanlar ve yaptığı ulusal ve uluslararası bilimsel çalışmalarla, spor biliminin gelişimine katkıda bulunmak, fiziksel yönden aktif ve sağlıklı bir toplum yaratmaya öncülük eden bir kurum olmaktır” (KÜ, 2013b).

2.2.2.1.2.1. İstihdam Olanakları

Üniversitelerin Antrenörlük Eğitimi Bölümü mezunları; “Gençlik Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki bütün birimlerde (Gençlik Spor İl Müdürlükleri, Eğitim Dairesi, federasyonlar vb) ve özerk konumdaki federasyonlar bünyesinde, ‘Antrenör veya Spor Uzmanı’ olarak, amatör veya profesyonel spor kulüpleri bünyesinde ‘Antrenör, Kondisyoner veya Maç Analizcisi’ olarak ve Üniversitelerin Spor Bilimleri Fakülteleri bünyesinde, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulları bünyesinde, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları bünyesinde ‘öğretim elemanı’ olarak çalışma imkanı bulabilmektedirler” (KÜ, 2013b).

2.2.2.1.3. Spor Yöneticiliği

Spor Yöneticileri; Beden Eğitimi ve Spor programlarında amaçlanmış hedeflere ulaşılabilmesi adına spor daire ve kurumlarında görev yapan bireyleri;

- Teşkilatlanmayı sağlayan,
- Gerekli emirleri veren,
- Grup çalışmalarının aynı amaçlara yönlendirmesini yapıp düzenleyen,
- Sorumluluk üstlenen,
- İşleyişin denetimini yapan kişilerdir.

Çağdaş bir spor yöneticisinden beklenen bazı davranışlar;

- Kendisi ile barışık bir insan olması
- Gelecek eleştirilere ve gerektiğinde özeleştiriye açık olması
- Etkili bir iletişim kuvvetine sahip olması
- Türkçe dilini iyi ve anlaşılır bir biçimde konuşabilen
- Yeterli düzeyde bilgisayar kullanma becerisine sahip olan
- İletişim sağlayabilecek seviyede yabancı dil bilgisine sahip olan
- Kurum içinden ve dışından kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde olan
- Sporcuların sorunları konusunda duyarlı olan

- İnsan anatomisi, organizmanın yapısı ve fonksiyonları konusunda bilgi sahibi
- Spor alanında yapılmış incelemeler ve araştırmaları takip eden
- Yöneticiliğe karşı sevgi besleyen
- Türk spor mevzuatına hâkim
- Disiplin sahibi ve güven veren
- Liderlik vasıflarını karşılayan
- Toplumun spor alanındaki beklentileri hakkında bilgi sahibi olması vb. (Sunay, 2020).

Spor Yöneticilerinin sporun yaygınlaştırması açısından rolü ve önemi;

Çağdaş spor yöneticisi;

- Sporun gelişimi ve yaygın hale getirilmesiyle alakalı bilim insanlarının sunmuş oldukları bulgular doğrultusunda gereken önlemleri alır.
- Diğer ilgili kurumlarla sürekli bir iletişim ve işbirliği halindedir. İşbirliği içinde olmamanın önemini bilmektedir.
- Kendisiyle barışık olmakla beraber eleştirilere de açıktır. Ayrıca sürekli olarak kendisini geliştirme eğilimine gider.
- Sporcuların sosyal güvenlik ihtiyaçlarının sağlanabilmesi konusunda bilgi sahibi olarak, sporcuları spordan koparabilecek herhangi olumsuz durumların ortadan kaldırılmasını sağlar.
- Spora katılımın ve spordaki başarıların yalnız sağlıklı ve güvenli spor tesisleriyle olabileceğinin farkındadır ve bu bağlamda gerekli adımları atarak tesislerin verimli bir şekilde kullanımını sağlar.
- Spor tesisini yönetim ve işletmenin fonksiyonları doğrultusunda yöneterek, oldukça fazla sporcunun bu tesislerden faydalanmasını sağlamak için çalışmalar yapar.
- Sporcuların kullanmakta olduğu araç, gereç ve malzemelerin neye hizmet ettiği konusunda fikir sahibidir. Bu bağlamda gerekli olan önlemleri alır.
- Sporun ekonomi ile ilgili yönüne hkimdir ve bu konuda asgari düzeylerde bütçe olanaklarının gelişimi ile ilgili çalışmalar yaparak gerekli adımları atar.
- Sporun insan sağlığı ve gelişimi üzerindeki olumlu etkilerin farkındadır, bu bağlamda spor yapan insanların sayılarını çoğaltabilmek adına tedbirler alarak uygulamaya koyar.

- Sporun gelişmesi ve yaygın hale getirilmesi konusunda oldukça önemli bir rol üstlenir. Buna bağlı olarak birimde gerçekleştirmiş olacağı spor organizasyonlarıyla spor branşlarına olan ilgiyi ve talepleri yüksek seviyelere çıkaracak çalışmalar gerçekleştirir (Sunay, 2002).

Spor Yöneticiliği alanının temeldeki amacı, “Spor yönetimi ve organizasyon felsefesinin temellerini inceleyen özenle tasarlanmış bir spor yönetimi müfredatı yoluyla eğitim sağlamaktır. Program, öğrencileri iş dünyasının ve küresel spor endüstrisinin taleplerine hazırlamak için güçlü bir temel yönetim bilgisi ve profesyonel beceriler sağlamayı hedeflemektedir” (KÜ, 2013c).

Spor yöneticiliği bölümü, “güçlü analitik yeteneklere, eleştirel düşünceye, iletişim becerilerine sahip öğrencileri geliştirmek temelli bir bakış açısına sahiptir. Program, öğrenciyi öğrenme sürecine işbirlikçi ve pratik gerçek dünya deneyimleriyle dâhil ederek spor yönetimi felsefesinin temellerini inceler. Ayrıca spor yönetimi programı, liderlik, takım çalışması, profesyonel yazılı ve sözlü iletişim becerilerine yönelik faaliyetleri kapsamaktadır. Programdan mezun olanlar iş yönetimi bilgisine ve aktarılabılır becerilere sahip olacak, iş ve spor endüstrilerinde kariyer için hazırlanacaktır” (KÜ, 2013c).

Spor yöneticiliği bölümü, “birincil ürün veya hizmeti spor veya fiziksel aktivite ile ilgili olan bir organizasyon veya bölüm bağlamında, planlama, düzenleme, yönlendirme, kontrol etme, bütçeleme, liderlik etme ve değerlendirme ile ilgili becerilerin herhangi bir kombinasyonunu içermektedir” (KÜ, 2013c).

Bu programda öğrencilerin sekiz yarıyıl süren eğitimin ardından en az ‘240 AKTS kredilik’ dersleri başarılı bir şekilde tamamlaması mezuniyet koşuludur.

Misyon: Spor Yöneticiliği Programı, “yeniliğe açık, organizasyon ve yönetim becerisi olan, yaşadığı dönemdeki ulusal ve uluslararası bilimsel alanlardaki literatürü takip edebilen, teknolojik bakımdan yetkin, çağın değişimlerine ve gelişimine uygun, nitelikli, spor yöneticilerini yetiştirmeyi amaçlamaktadır” (KÜ, 2013c).

Vizyon: “Ülkemizdeki spor felsefesini geliştirmek ve herkes için spor anlayışı topluma kazandırmak. Ulusal ve Uluslararası organizasyonlar düzenlemek, bu tür organizasyonlara dâhil olmak veya katkı sağlamak. Sürekli değişen spor endüstrisinde işverenler tarafından tercih edilen başarılı mezunlar yetiştirmek. Spor yönetimi

endüstrisine özgü araştırma becerisi ve pratik deneyimleri olan mezunlar yetiştirmektedir” (KÜ, 2013c).

2.2.2.1.3.1. İstihdam Olanakları

- * Devlet kurumları bünyesinde spor yöneticisi vasfı kazanmak.
- * Spor kulüpleri bünyesinde spor yöneticiliğini üstlenmek.
- * Düzenlenen organizasyon ve etkinliklerde yöneticilik yapmak.
- * Spor işletmeleri bünyesinde yöneticilik yapmak.
- * Spor işletmeleri kapsamında yatırımcı rolünü üstlenmek.
- * Spor pazarlaması alanı kapsamında çalışmalar yapmak.

2.3. UZAKTAN EĞİTİM

“*Video, ses, grafik, bilgisayar, çoklu ortam teknolojisi*” gibi araçlardan faydalanılarak online bir şekilde uzaktan bağlantılar yoluyla uygulanmaktadır.

Günü kurtarmaya yönelik ‘kısa vadeli’ bir şekilde yanlış kavramların kullanımlarıyla yapılmakta olan uygulamaların, sonunda “*uzun vadede*” öngörülmesi zor bir biçimde daha da büyük ölçekli olumsuzluklar olarak karşımıza çıkmaları mümkündür (Coeckelbergh, 2020; Daniel, 2020). Bu bağlamda, uzaktan eğitim sistemine yönelik ortaya çıkabilecek her bakımdan olumsuz algıların ve uzaktan eğitim sistemini ilk defa kullananlar, öğreten ve öğrenen kişilerin karşılaşabilecekleri olumsuz deneyimlerin önünü kesebilmek adına kavramsal içerikler taşıyan tartışmaların oldukça önem taşıdığı söylenmektedir. Genel çerçevede bir anlam yüklendiği takdirde “*salgın psikolojisinin korku, eyleme dönüştürme ve açıklama*” şeklinde üç ayrı aşamadan bir araya geldiğini söylemek mümkündür (Strong, 1990).

Türkiye’de oldukça uzunca bir süreçtir var olan ve dayandığı köklüce bir geçmişi olan uzaktan eğitim uygulamaları (Bozkurt, 2017) “*yapılandırılmamış öğrenmeler bağlamında bakıldığı zaman insanlık tarihinde oldukça eski dönemlerine kadar uzanmakla birlikte yapılandırılmış öğrenme açısından da yaklaşık üç yüz senelik bir geçmişe uzanmaktadır*” (Bozkurt, 2019; Bozkurt, 2020). Öğrencilerin algı düzeylerinin anlaşılabilmesi, başarılı denebilecek bir çevrimiçi öğrenim ortamı hazırlamak ve

uygulamaya geçirmek açısından ilk adım sayılabilir (Sahin & Shelley, 2008; Ilgaz, 2008).

Uzaktan eğitim süreci içerisinde öğrencilerin memnuniyet düzeyi üzerinde etki sahibi olan birçok etken bulunmaktadır. Bu etkenlerden bir kaç; “*etkileşimler* (Driver, 2002; Kim, Liu & Bonk, 2005; DeBourgh, 1999; Dennen, Darabi & Smith, 2007; Ilgaz, 2008), iletişim (Rovai 2002a; Casey, 2004; Ilgaz, 2008), *demografik özellikler, tasarımlar* (Hartman, Dziuban & Moskal, 2000; Aşkar, Dönmez, Kızılkaya, Çevik & Gültekin 2005; Ilgaz,2008), *değerlendirme* (Maki & Maki, 2003; Ilgaz, 2008), *yüz yüze yapılan etkinlikler* (Brown & Duguid, 1996; Esch, 2003; Stein & Wanstreet, 2003; Ilgaz, 2008), *öğretimsel ve teknik destekler* (Allen, Bourhis, Burrell & Mabry, 2002; Ham, 2002; Rekkedal ve Eriksen, 2004; Dibiasse & Rademacher, 2005; Ilgaz, 2008), *öz yeterlik* (Lim 2001; Ham, 2002; Ilgaz, 2008), *bilişsel biçimler* (Foell & Fritz, 1995; Brenner, 1997; Ilgaz, 2008), *öğrenme biçimleri, izolasyon*” olarak söylemek mümkündür.

Bu bağlamda uzaktan eğitim programlarıyla ilgili öğrencilerin memnuniyet düzeyleri açısından araştırmalar yapmış, bu çalışmaların bilimsel açıdan önemini açıklamaya uğraşan ve birbirinden farklı ortam ve alanlardaki ‘hibrid, karma eğitim, çevrim içi eğitim’ farklarını açıklamaya çalışan oldukça fazla çalışma ortaya konmuştur. (Allen, Bourhis, Burrell, & Mabry, 2002; Johnson, Aragon, Shaik, & Palma-Rivas, 1999; Rivera, McAlister, & Rice, 2002; Summers, Waigandt, & Whittaker, 2005). Ortaya konulan bu çalışmalar neticesinde genel çerçevede ‘eğitimcilere, öğrencilerin yıpranmaları, başarısızlık durumları ve memnuniyetsiz olma gibi problemlerine’ çözümler üretebilmek ve bu bağlamda uygulamaların en etkilisinin geliştirebilmesi amacıyla ortaya konulmuştur (Dennen, Darabi, & Smith, 2007).

“*Bilgi çağı*” olarak tanımlamış olduğumuz içerisinde yer edindiğimiz 21. yy’da ‘bilgi teknolojileri’ oldukça hızlı bir aşama kat etmiştir. Bilgi teknolojileri alanlarında yaşanan bu gelişme süreci, web tabanlı olarak yapılan uzaktan eğitim uygulamaları ile beraber küresel ölçekteki iletişim ağının gelişmesine önemli düzeyde etki etmiştir. “*Bilgi çağı*” şeklinde adlandırdığımız 21.yy’da içerisinde iletişim, yaşayan toplumların her statüsünde hayatını sürdüren insanlar açısından vazgeçilmesi zor bir hale gelmeye başlamıştır. Geçmişte kalan süreç içerisinde toplumlar için ‘ütopya’ gibi görülmekte

olan uzaktan eğitim uygulamaları, bilgi teknolojileri alanlarında meydana gelen gelişmelerin yanında şimdiki zamanlarda küresel iletişim ağları üzerinden rahat bir şekilde uygulanmaya devam etmektedir. Küresel ölçekteki iletişim ağları, ortaya konulmuş ‘bilimsel araştırmaların, üretkenliğin, kültürel anlamdaki değişimlerin, küresel ölçekli ticaretin ve küresel eğitimin’ ana bilgi kaynağı şeklinde görülebilmektedir. Sözü edilen bilgi iletişim ağları, dünya üzerinde hayatlarına devam eden tüm insanların kendi aralarında ‘sözlü, yazılı ve görüntülü’ şekilde iletişim sağlayabilmek nedeniyle küresel ölçekli bir merkezi ortam ortaya çıkarmıştır. Bütün bunlarla beraber, küresel ölçekteki iletişim ağları eğitimcilere, ‘küresel ölçekli uzaktan eğitim hizmeti’ verebilme gibi bir imkan sağlamaktadır. (İşman, 1996; İşman, 2011). Teknolojik alanda yaşanmakta olan hızlı gelişmeler, bütün toplumlar açısından bilgi yoğunluğunun artış gösterdiği bir yaşama doğru itme eğilimi göstermektedir. “*Eğitim politikaları, eğitim alanında yapılmakta olan yatırımlar ve eğitim programları*” da bilgi yoğunluğuna bir ortam hazırlamaktadır. Bilim adamlarının da dahil olduğu toplumların her statüsünden bireyler, 21. yüzyılın “*bilgi çağı*” olarak kabul edildiği konusunda hemfikirdirler. Bu açıdan bilgi çağının bilim insanları, “*bilgi otoyolundan (information highway), bir maddeyi atomlarına ayırarak bir yerden başka bir yere transferini gerçekleştirmekten (teleportasyon), sanal üniversitelerden (virtual university), öğrenim ağlarından (learning networks), sosyal ağlardan, küreselleşmeden*” ve günümüzde hayallerini bile kurmakta zorlandığımız diğer teknolojik gelişmelerden bahsetmektedirler (Negropente, 1995; İşman, 2011).

Covid-19 salgını sebebiyle eğitim ve öğretim çalışmaları alışılmışın dışında oldukça farklı bir hal almıştır. “*İlk ve ortaöğretim kurumları ders programlarını televizyon yayınlarına taşımıştır. Üniversiteler ise YÖK’ün aldığı karar gereğince ülkemizdeki bütün yükseköğretim kurumlarında dijital ortamda, uzaktan ve açıktan öğretim başlatılmıştır.*”

Dersler eğitim kurumları tarafından belirlenmiş olan üç değişik yöntem aracılığıyla işlenebilmektedir.

Eşzamanlı dersler, genel çerçevede oluşturulan “*sanal sınıf ortamlarında*” eğitmen ve öğrenci grubunun eş zamanda buldukları ve öğretme-öğrenme etkinliğinin gerçekleştirilmekte olduğu model olarak ifade edilir.

Eşzamansız (ayrı zamanlı) model, “ders kitapları, video ve ses dosyaları” gibi farklı çeşitlerde öğretim materyalleri öğrencilere aktarılmıştır. Bu bağlamda öğrenciler istedikleri zaman aralığında, kendi hız düzeylerine göre öğrenim etkinliğini kişisel olarak gerçekleştirebilmektedirler.

Karma model, “Eş zamanlı ve ayrı zamanlı modellerin” aynı eğitim programı çerçevesinde uygulanmaya konulduğu model olarak ifade edilmektedir.

Online eğitim sistemi hayata geçirilmeden önce, dünya şartlarında yüz yıl kadar öncesinde ‘posta yoluyla eğitim’ yöntemi denenmiştir. Bunun arkasından radyo ve TV yayınları aracılığıyla hizmet sunuldu ve daha sonra öğrencilere sunulan eğitimin kalitesini artırabilmek adına verilen derslerin CD kaydı yapılmıştır. Türkiye’de ise online internet ağı yaygın olmadığından ötürü 1927 yılı içerisinde ‘mektupla okuma yazma’ fikirleri gün yüzüne çıkmış oldu. Fakat öğretmensiz bir eğitimin düşünülemeyeceği fikri toplum içerisinde hâkim olduğundan dolayı uygulamaya geçememiştir. 1992 yılına gelindiğinde ‘Açık Öğretim Lisesi’ öğretimlerine başlamış oldu. 2016 yılından bu yana geçen süreç içerisinde her yıl Türkiye dâhil bütün dünya ülkeleri bu eğitim sistemi konusunda bilinçlenmeye başlamıştır. Üniversiteler, eğitim kurumları ve enstitülerin de online eğitim sistemini hayata geçirmeye başlamalarıyla bireyler bu eğitim sisteminden faydalanma fırsatını yakalamış oldular.

Eğitmenler ve öğrencilerin aynı ortam içerisinde yer aldığı gelenekselleşmiş örgün öğretim modelinden ayrı olarak, dersi sunan eğitmen ile öğrencilerin aynı ortamda yer almadıkları bir eğitim sistemi online eğitimin basitçe ifadesi olabilir. Yüksek Öğretimlerde eğitimin önemli bir parçası durumuna gelmiş olan online eğitim, “mekâna ve zamana bağlı olmaksızın öğrencinin ve öğretim üyesinin kampüste bir araya gelme zorunluluğu olmaksızın, derslerin bilgisayar teknolojileri aracılığıyla, sanal ortamda, görüntülü ve sesli olarak işlendiği, öğrencilerin istediği zaman bu dersleri tekrar izleyebileceği akılcı, çağdaş, yenilikçi bir eğitim sistemidir.”

Online eğitim modelinde dersler sanal sınıf ortamlarında hayata geçirilir. İnternet bağlantılarının sağlanabildiği tüm ortamlarda akademisyenler ve öğrenciler sisteme bağlantı sağlayarak, sınıf ortamındaymış gibi derslerine katılım gösterebilmektedir. Hazırlanmış olan bu sanal sınıf ortamlarında eş zamanlı olarak gerçekleştirilen bu derslerde akademisyenler, görüntülü ve sesli bir şekilde dersi öğrencilere aktarırlar,

gerekirse yazı tahtası kullanabilirler ve hatta bilgisayarlarında kaydı bulunan öğretim materyallerini öğrencilere paylaşımaya açabilirler. Yine öğrenciler de bu derslere görüntülü ve sesli bir şekilde bağlantı kurabilmekte; ders sırasında anlayamadıkları veya kafalarında oluşan soruları dile getirebilmektedirler. Eş zamanlı bir şekilde uygulanan dersler kayıt altına alınabilmektedir ve isteyen tüm öğrenciler bu kayıtlar sayesinde derslerin tekrarlarını izleyebilmektedirler.

Eğitim bilimleri bağlamında “*online eğitim*” disiplinler arası bir eğitim alanı olarak görülmektedir. “*Eğitmenler ve öğrencilerin, hatta kimi zamanlar öğrenme kaynaklarının aynı mekânda bulunmaması, birbirinden uzakta olmasından dolayı yaşanan sınırlılıkları ortadan kaldırabilmek için farklı teknolojileri kullanır. Bu sebeple uzaktan eğitim kavramı bir çatı kavram olarak ortaya çıkmış; yazışarak öğrenme, tele öğrenme, elektronik öğrenme, mobil öğrenme, çevrimiçi öğrenme, esnek öğrenme gibi kavramları da nitelemek için kullanılmıştır. Çoğu zaman uzaktan eğitim ve açık ve uzaktan öğrenme kavramları birbiri yerine kullanılmaktadır. Günümüzde özellikle bilgisayar ve çevrimiçi teknolojilerle kullanılan hali en yaygın halidir ve kısaca online eğitim olarak anılır. Online eğitim, sağladığı hayat boyu öğrenme fırsatları ile ana akım eğitimin temel parçası haline gelmiştir.*”

Online eğitim sisteminde verilen derslerde olduğu gibi uygulanan sınavlar da eğitimi veren kurumların kendilerinin belirlemiş olduğu farklı yöntemler çerçevesinde yapılabilmektedir.

- Verilen eğitimin online olmasının yanında sınavlar da, tespiti önceden yapılmış olan tarihlerde ve mekanlarda uygulanabilmektedir.
- Yapılacak olan tüm sınavlar önceden belirlenmiş olan tarihler içerisinde internet üzerinden sözlü şekilde uygulanabilmektedir.
- Öğrenciler öğretmenlerin istekleri doğrultusunda sınav yerine değerlendirilmesi amacıyla derslerde öğrendiklerini aktarabilecekleri proje ödevleri hazırlayarak sunabilirler.
- Öğrenciler yine önceden belirlenmiş olan tarihler içerisinde, internet üzerinden online olarak hazırlanmış sorulara çoktan seçmeli yanıtlar verebilecekleri sınavlara tabi tutulabilirler.

Online eğitimleri geleneksel eğitim modellerinden ayırt edici olan özellik eğitimin merkezinde öğrencinin yer almasıdır. Aktarılan tüm bilgilerin uygulanan ders sırasında öğrenilmesine dayandırılmış olan geleneksel eğitim modellerinin tersine bu sistemde öğrenciler dersleri zaman ve mekân kavramlarına bağımlı kalmadan takip edebilmektedirler. Yine geleneksel eğitim modellerinden ayrı olarak öğrenciler online eğitimle beraber diledikleri zamanlarda diledikleri ders içeriklerinin tekrarlarının takibini yapabilmektedirler. Online eğitim sistemini geleneksel eğitim modellerinden ayırt eden bu özellikle beraber belli bir konunun öğrenimini sağlamak isteyen öğrenciler bu ders ile alakalı sunulan materyalleri talep ettiği ölçüde izleyebilme şansını bulabilmektedir. ‘Senkron ders modeli’ neticesinde öğrenciler geleneksel eğitim sisteminde olduğu gibi online eğitimlerde de öğretmenlerine sorularını aktarabilirler. Bu bağlamda kafalarında soru işareti bırakan konuların cevaplarına ulaşmaları mümkün olabilmektedir.

Online eğitim modelinde karmaşık olarak görülen sıkıntıların ve soruların çözümlerini içeren örnek video çözümleri ders aracı olarak bulunabilir ve bu da öğrencilerin geleceği ve başarıları açısından daha yoğun çalışabilmesine imkân sağlamaktadır. Öğrenciler bu sayede teorik ve pratik arasındaki bağlantının videolar aracılığıyla takibini sağlayarak öğrenme hızını yükseltebilir ve bu bağlamda öğrenilen bilgileri daha kolay bir biçimde hayata geçirebilmektedir.

Online eğitim sistemi geleneksel eğitimde kullanılan materyallerin yanında ‘görsel ve işitsel’ pek çok içeriği bünyesinde barındırmaktadır. Zengin bir konuma gelmiş ‘görsel ve işitsel’ içeriklerin katkılarıyla alınan eğitim daha cazip, zevk düzeyi yüksek ve açık-anlaşılır duruma geleceğinden öğrencilerin sunulan derslere karşı ilgi ve öğrenme düzeylerinde artış beklenebilir.

2.3.1. Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

Ülkede teknolojinin oldukça hızlı bir şekilde gelişim göstermesiyle orantılı olarak gelişim gösteren uzaktan eğitim sisteminin tarihsel gelişim evrelerini dört ana başlık altında incelemek mümkündür. McLendon (1999) bu evreleri şu başlıklar altında açıklamıştır: “*Mektupla Eğitim*”, “*Çoklu Ortam Modeli*”, “*Tele Öğrenme Modeli*” ve de “*Esnek Öğrenme Modeli.*”

Birinci Evre: Posta ile eğitim: “Uzaktan Eğitimin ilk adımı olarak sayılabilecek mektupla öğrenim, bir okul veya yetkili kurum tarafından posta aracılığıyla yürütülmekte olan öğretim yöntemidir. Mektupla öğrenim, kültürel gelişim ve mesleki eğitim için neredeyse bütün bilim dallarında eğitim sağlamıştır. Özellikle fiziksel engelli ve eve bağımlı olan bireyler açısından ideal olan mektupla öğrenim kursları, görme engelli ve sağır çocukların anne-babaları için de özel programlar düzenlenmiştir. İş çevreleri, dernekler ve silahlı kuvvetler, mektupla öğrenimden yoğun biçimde yararlanmış olan kurumlardır. 1840 yılında, İngiltere’de, bir stenograf olan Pitman, mektupla steno öğretmeye başlamıştır. Pitman, gerçekleştirdiği uzaktan eğitim uygulamalarıyla, öğrencilere eğitim vermiştir. Bu eğitim uygulamalarında, öğrencilere İncilde yer alan küçük parçaları steno ile yazmayı öğretmiştir. Bu derslerde öğrencilerin başarıları da notla değerlendirilmiştir. 1919 yılında ABD’de eğitim ile ilgili ilk radyo istasyonu kurulana kadar mektupla eğitim hızlı bir şekilde farklı ülkelerde kullanım alanı bulmuştur. Türkiye’de ilk uzaktan eğitim uygulaması 1956 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsünde başlatılmıştır. Bankada çalışanların hizmet içinde yetiştirilmesini amaçlayan bu çalışmada banka çalışanları mektupla öğrenim görmüşlerdir. 1958 yılında ise Türk Eğitim Sisteminde uzaktan eğitim uygulamasında ilk önemli adım atıldığı görülmüştür. Bu önemli adım Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde Mektupla Öğretim Merkezi kurup dışarıdan okul bitirmek isteyenlere hazırlık kurslarının mektupla verilmeye başlamasıdır. 1974 yılında Mektupla Öğretim Merkezi, Mektupla Öğretim Okuluna dönüştürülmüştür. Üçüncü aşamada ise Uzaktan öğretimin yükseköğretim kademesine girmesidir. İlk girişim ise 1974 yılında Mektupla Yükseköğretim Merkezinin kurulmasıdır. Bu merkez 1983 yılında Mesleki ve Teknik Açık Öğretim Okulu adını almıştır. Uzaktan Öğretimin yükseköğretim kademesindeki bu girişimlerinin yerini 15 ay sonra (YAYKUR) Yaygın Yükseköğretim Kurumu almıştır. Bu kurum çeşitli nedenlerle başarısız olmuş ve 1981 yılında yürürlüğe giren 2547 sayılı Yükseköğretim yasası nedeniyle ve aynı yasa ile Anadolu Üniversitesi bünyesinde Açık Öğretim Fakültesi kurulmuştur. Bu modelin en büyük dezavantajı ise iletişim sorunlarına neden olabilen bir model olmasıdır. Posta sistemini kullanan mektupla eğitim modelinde öğrencilere tanınan eşitlik ilkesi bazı durumlarda ortadan kalkabilir. Posta dağıtımında yaşanan sıkıntılar, kayıplar veya gecikmeler

öğrencilerin eğitimini direkt olarak etkileyebilir. Ayrıca bu model öğrencilerin grup çalışmasına elverişli bir model değildir. Bunun için gelişen teknolojiyle birlikte uzaktan eğitim alanında da, mektupla eğitim modelinden diğer evrelere geçişler yaşanmıştır” (wikipedia, 2017).

İkinci Evre: Çoklu Ortam Modeli: “Radyo ve televizyon, ilk olarak 1919’da ABD’de eğitimsel yayın yapan bir radyo istasyonunun kurulması ile beraber ilgi odağı olmuş ve şu ana kadar da geçerliliğini sürdürebilmiştir. Ekonomik, zaman ve mekâna bağlı olmaksızın, kitle yayınına uygun, görsel ve işitsel öğeleri kolayca aktarabilme özellikleriyle uzaktan eğitimde bir çığır açmıştır. Ayrıca kolayca kayıt altına alınabilme, tekrar tekrar izlenebilme ve diğer sistemlere uyumlu olması radyo ve televizyonu uzaktan eğitimin önemli bir aracı haline getiriyor. Bugünlerde radyo ve televizyon çeşitli sosyo-kültürel tabakadan birçok insana hitap edebilmektedir. Bu da uzaktan eğitimde çoklu ortam araçlarının kullanılabilirliğini önemli ölçüde artırmaktadır. Radyo ve televizyon aracılığıyla verilen eğitimsel yayınların yapısı yapılan yayının kapsamına göre değişiklik gösterir. Ulusal yayın yapan bir televizyon kanalının yaptığı yayınla bölgesel yayın yapan bir radyo arasında ciddi farklılık vardır. Mesela ‘Elazığ-Fırat Üniversitesi Radyo-Televizyonu il yayınının, ulusal yayın yapan TRT televizyon programlarının gerek içerik, gerek yayın saatleri yönünden farklı olacağı doğaldır.’ Uzaktan eğitimde kullanılan her araç gibi radyo ve televizyonun da dezavantajları vardır. İlk akla gelen etkileşimin tek yönlü olmasıdır. İzleyiciye ileti verilir ama bir tepki alınamaz. Bu da konunun etkili bir şekilde öğrenilmesini kısıtlar. Klasik öğrenme ortamından örnek verecek olursak derste sürekli konuşanın öğretmen olduğu ve öğrencilerin hiçbir müdahalede bulunmadığı bir sınıf ortamını düşünelim. Böyle bir ortamda öğrenmenin sağlıklı bir şekilde gerçekleştiği söylenemez. Diğer bir aksaklık ise radyo veya televizyon yayınına herkesin yararlanabileceği bir saatte yayınlamanın zorluğudur. Bu da eğitim materyalinin öğrenciye ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Radyo ve televizyonun uzaktan eğitimdeki kullanımının tarihsel gelişimini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:”

- 1919 ABD’de ilk eğitim içerikli radyo istasyonu kurulmuştur.
- 1920 ile 1930 yılları arasında 200’ü aşan eğitim amaçlı radyo istasyonuna lisans verilmiştir.

- 1929 yılında “*Ohio hava okulu*” radyo eğitim yayınları ile model olmuştur.
- 1932-1937 ABD’de eğitim televizyonu yayınları “*IOWA Üniversitesinde*” başlamıştır. Daha sonra 242 kanal daha eğitim yayımına katıldı.
- 1951’de “*Western Reserve Üniversitesi*” bazı dersleri televizyon aracılığıyla vermeye başladı.
- 1970’ten sonra kablo ve uydu aracılığıyla eğitimsel TV yayınları hizmete girmiştir.
- ABD’nin yanı sıra İngiltere’de BBC aracılığıyla, Kanada’da çeşitli televizyon kuruluşları aracılığıyla, İsrail’de “*Every Man’s University*” adlı TV programlarıyla uzaktan eğitime katkılar sunulmuştur.
- Hindistan’da uydu ile televizyon öğretimi yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.
- Türkiye’de ise 1981 yılından bu yana Anadolu Üniversitesi - TRT işbirliği ile okul televizyonu hizmet sunmaktadır.
- 1990’dan itibaren Fırat Üniversitesi eğitimsel radyo ve televizyon yayını sunmaya başlamıştır (Wikipedia, 2017).

Üçüncü Evre: Tele Öğrenme Modeli: “Üçüncü nesil tele öğrenme modeli sesli konferanslar, video konferanslar, görsel metin tabanlı konferanslar ve canlı televizyon ve radyo yayınlarını kapsar. İki yönlü ses, iki yönlü görüntülü sesli ve görüntülü konferans uygulamalarına verilen genel isim olan senkron model, aynı zamanda tele öğrenme modeli olarak da bilinir. Video konferans iki ya da daha fazla bölgede eş zamanlı olarak ses ve görüntü transferine olanak sağlayan bir etkileşimli telekonferans teknolojisidir. Video konferans, farklı yerlerdeki insanların oturdukları yerde sanki yüz yüzeymişçesine birbirleriyle iletişime geçebilmelerini sağlar. 2 çeşit video konferans vardır.

- Bir Noktayla Video Konferans
- Birden Çok Noktayla Video Konferans

Bir Noktayla Video Konferans: ‘Bir öğretmenin bulunduğu yerden bir sınıftaki öğrencilere ses ve görüntü transferi ile ders anlatmasıdır. Bu teknolojiyle uzak bir yerde

bulunan bir öğretmen sınıftaymışçasına öğrencilerine rahatlıkla ulaşabilir ve öğrenciler de anlayamadıkları konuları öğretmenlerine sorabilir.’

Birden Çok Noktayla Video Konferans: ‘Farklı yerlerde olan çok sayıda insanın buldukları yerlerden birbirleriyle buluşmasıdır. Bu teknoloji sayesinde de aynı yerde bulunamayan öğretmenler öğrencilere ders anlatabilir ve öğrenciler de takıldıkları yerleri sorabilirler. Çok noktayla video konferans kullanılarak yapılan öğretime örnek olarak, Ahmet Yesevi Üniversitesinde verilmekte olan uzaktan eğitim dersleri sayılabilir. Bu üniversitenin ilk kurulduğu yıllarda bazı bölümlerin dersleri tamamen video konferans yöntemiyle Türkiye’den anlatılmıştır.’ Uzaktan eğitimin üçüncü neslindeki bir diğer uygulamada canlı Televizyon ve radyo yayınlarıdır. Bu yayınlara öğrenciler bilgisayar ve mail aracılığıyla veya telefon ya da fax ile katılarak sorularını canlı yayın esnasında programı sunan öğretmen veya öğretmenlere ilete bilmektedirler. Türkiye’de ise bu uygulamaya örnek olarak, Anadolu Üniversitesi’nde uzaktan öğretim için İktisat, İşletme ve Açıköğretim fakülteleri öğrencilerine sınava hazırlık olması amacıyla canlı yayın programları hazırlanıp sunulması verilebilir. Bu programlar 26-30 mart 2007 tarihleri arasında ve 21:30 23:20 saatleri arasında TRT 4’ten yayınlanmıştır. Bu canlı yayın programlarında 6 ders ve her ders için 30 dakikalık süreler mevcuttur. Genel Muhasebe, Genel Matematik, İktisada Giriş, Maliyet Muhasebesi, İstatistik, Finansal Yönetim derslerinde önceki yıllarda sorulan örnek sorular cevaplandırılmıştır. Bu uygulamanın amacı ise öğrencileri sınavlara daha iyi hazırlayabilmektir. Bu uygulamada öğrenciler canlı yayına telefonla bağlanarak derslere katılıp takıldıkları yerleri öğretmenlerine sorabiliyorlardı. Bu şekilde canlı yayına katılıp soru sorabilmek, sadece soruyu soran öğrenci için değil dersi takip eden diğer öğrenciler için de çok yararlı olmaktadır” (Wikipedia, 2017).

Dördüncü Evre: Esnek Öğrenme Modeli: “Esnek uzaktan eğitim modelinde etkileşimli çoklu ortamlar, internet vasıtasıyla web tabanlı kaynaklara ulaşım, iletişimi internet tabanlı yapmak ve kullanıcıya otomatik cevap veren sistemleri kullanmak, sanal kampüs ortamları oluşturmak yer almaktadır. Uzaktan eğitim teknolojilerini karşılaştırdığımızda yeni teknolojilerin eskilere öğrenme ve kaynak açısından daha etkili ve sınırlılıklarının daha az olduğunu görüyoruz. Yeni teknolojiler bireye zaman, mekan ve öğrenme hızında esneklik sağlıyor. Kurum maliyetlerinin azalması ve bununla rafine edilmiş bilgi en etkileşimli vasıtalarla öğrenciye sunulmaktadır. Bu

eğitim modelinin sunduğu esnek öğrenim birçok üniversitenin bu sisteme geçmesine neden olmuştur. Bu modelin öğretim elemanına, öğretim mekanı ve zamanına gerek duymaksızın ders verme imkânı sağlması uzaktan eğitime geçilmesinin başlıca sebeplerindendir. Artı uzaktan eğitim veren öğretmenlerin daha disiplinli, motive edilmiş ve olgun olduğundan öğrenci ve öğretmene eşit temelde çalışma ortamı sağlması uzaktan eğitimin tercih edilmesinin sebeplerindendir. Bunların yanı sıra Daugherty ve Funke (1998)'e göre uzaktan eğitimin öğrencilerin katılımı açısından teknik üstünlükleri de vardır. Mesela, 24 saat erişimin olduğu bir sistemin olması, öğrencilerin fiziksel katılımını gerektirmemesi ve planlamada çatışmanın olmaması gibi teknoloji temelli uygulamaların oluşturduğu üstünlüklerdir. Bütün bu üstünlüklere rağmen uzaktan eğitimde bir sınırın gözetilmesi söz konusu olabilir. Örneğin uzaktan eğitimin kurslara uygulanması sistemin öğretim planlaması ve içerik hazırlamasında zaman tasarrufuna büyük katkıda bulunabilir. Bu kurslar bunun yanı sıra teknolojiyle önmeye çalışsalar da personel öğrenci iletişiminin azalması sorunuyla karşılaşabilirler” (Wikipedia, 2017).

Uzaktan eğitim sisteminin Türkiye'deki mazisi cumhuriyet döneminin ilk senelerine dayanmaktadır. Verilen eğitim süreci içerisinde faydalanılan yaygın teknolojilerdeki gelişimler göz önüne alındığında Türkiye'de uzaktan eğitim sistemini temelde dört dönem olarak incelemek mümkündür:

“1. dönem: (1923-1955) Kavramsal tartışma dönemi.

2. dönem: (1956-1975) Mektupla eğitim dönemi.

3. dönem: (1976-1995) Radyo-Televizyon gibi görsel-işitsel araçlarla eğitim dönemi.

4. dönem: (1996-2020) İnternet ve bilişim teknolojileri tabanlı eğitim dönemi”
(Wikipedia, 2017).

Bu bağlamda yapılmış olan bu dönemselleştirme içerisinde en önemli tarih kuşkusuz 1982 yılı içerisinde Anadolu Üniversitesi'nin kurulmuş olmasıdır. Açılan bu üniversite bünyesinde faaliyetlerini sürdüren “*Açıköğretim Fakültesi*”, ders içeriklerini kitle iletişim araçlarından (internet, radyo, televizyon) faydalanarak ve farklı illerdeki akademik danışmanlık merkezleri bünyesinde sunulan, sınavların senede 2 sefer (vize, final) uygulandığı bir eğitim projesi olarak hizmet vermektedir. “*1992 yılında örgün eğitim veren genel liseler ile aynı program içeriklerine sahip, fakat yapısı ve işleyişi*

itibariyle diğer örgün eğitim kurumlarından ayrılan, kendine özgü ve merkezi nitelikli bir model olarak Açık Öğretim Lisesi eğitime başladı” (Wikipedia, 2017).

“Türkiye’de uzaktan eğitim ilk olarak 1927 yılı içerisinde eğitimin sorunları konulu bir toplantıda dile getirilmiş ancak sadece fikir olarak kalmış ve uygulamaya konulamamıştır. Bu bağlamda yapılan tartışmalar 1950’li yıllara kadar sürmüştür. Türkiye’de uygulanmakta olan uzaktan eğitimin tarih içerisindeki gelişimini ise aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür;

- 1927 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati tarafından tartışmaya açılması,
- 1956 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Banka ve Ticaret Hukuku araştırma Enstitüsünde başlamış olması,
- 1961 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Mektupla Öğretim Merkezi’nin kurulmuş olması,
- 1966 yılında Mektupla Öğretim Merkezi Genel Müdürlük adını almış olması,
- 1975 yılında Yay-Kur eğitimleri çerçevesinde uzaktan eğitim uygulamalarının hayata geçirilmiş olması,
- 1978 yılında Açık Üniversite kurulması yönünde karar alınması,
- 1981 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi’nin eğitim faaliyetlerine başlaması,
- 1981 yılında Anadolu Üniversitesi ve TRT işbirliğiyle okul televizyonu aracılığıyla eğitimler verilmeye başlanması,
- 1992 yılında Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde Açıköğretim Lisesinin hizmete açılmış olması,
- ODTÜ’de İnternet ile Eğitim kullanılarak IDEA Paketi uygulamaya geçirilmesi” (Wikipedia, 2017).

2020 yılı itibariyle etkisini arttıran Covid-19 salgını sebebiyle ve YÖK’ün almış olduğu karar doğrultusunda Türkiye’deki tüm yükseköğretim kurumlarında dijital ortamda, açıktan ve uzaktan öğretim başlatılmış oldu.

2.3.2. Avantajları

- Uzaktan Eğitim; Öğrenciyi merkeze alan bir sistemdir.
- Uzaktan Eğitim; Eğitimi alanlar için fırsat eşitliğine imkân sağlar.
- Uzaktan Eğitim; Fiziki açıdan engel sahibi olan öğrencilere eğitim hizmetleri bağlamında olanak sunar.
- Uzaktan Eğitim; Bu eğitim hizmetleri sayesinde sunulan eğitimin geniş kitlelere ulaşabilmesine imkân sağlar.
- Uzaktan Eğitim; Mekâna ve zamana bağımlılığı yoktur. Bu bağlamda coğrafi ve bölgesel açıdan oluşabilecek engelleri sıfıra indirir.
- Uzaktan Eğitim; Teknolojik açıdan gelişmiş materyaller ile dersleri işleme fırsatını sağlamaktadır.
- Uzaktan Eğitim; Geleneksel eğitim modellerinden yeteri kadar yarar sağlayamayan bireyler açısından vazgeçilmez olabilir.
- Uzaktan Eğitim; Eğitim ve öğretim hizmetinin sunulduğu ortama 7-24 erişim imkânı sağlamaktadır.
- Uzaktan Eğitim; Belli bir işte çalışırken aynı zamanda öğrenim hayatına devam edebilme imkânı sağlamaktadır.
- Uzaktan Eğitim; “*Evlilik, askerlik, çocuk sahibi olma*” gibi sebeplerden ötürü eğitim hayatlarına ara vermek zorunda kalan bireylere öğrenimlerine kaldıkları yerden devam edebilme imkânı tanır.
- Uzaktan Eğitim; Öğrencilerin her birinin bireysel olarak farklılık gösterebilen kendi öğrenme hızlarında eğitim alabilmesine fırsat sağlamaktadır.
- Uzaktan Eğitim; İhtiyaç duyulan bilgilere çabuk ve kolay bir biçimde erişime imkân sağlamaktadır.
- Uzaktan Eğitim; Geleneksel öğretim modellerinde sunulan yüz yüze eğitimler için gerekli olan “*ulaşım, barınma, konaklama, beslenme*” gibi ek harcamaları sıfıra indirebilir.

- Uzaktan Eğitim; Öğitmenlerle etkileşim halinde ve dinamik bir öğrenme sürecine ortam hazırlamaktadır.
- Uzaktan Eğitim; Bu sistem mekândan bağımsız olma özelliğiyle öğrenim gören öğrencilerin internet erişimine sahip her yerden diledikleri kalitede eğitim hizmeti alabilmelerine olanak sağlamaktadır.
- Hizmeti alan öğrenciler farklı araçlar kullanılarak eğitimlerini sürdürebilmelerinin yanı sıra, eğitmen ile online şekilde görüşebilme, yapacakları çalışmaları birebir internet aracılığıyla yapacakları canlı görüşmeler neticesinde iyice pekiştirebilme olanağı bulabileceklerdir.
- Online eğitim hizmeti alan öğrenciler geleneksel eğitim modelinde yüz yüze eğitim için gerekli olan ulaşım, beslenme gibi maliyetler için ayırmak zorunda oldukları bütçelerini, bu eğitim hizmetini daha verimli ve kaliteli bir biçimde alabilmek açısından harcayabilirler.
- Online eğitim hizmetini sunan akademisyen veya eğitmen internet bağlantısı aracılığıyla ders işlemeyi sürdürürken, derse katılım göstermek isteyen öğrenciler istedikleri zaman bağlantı gerçekleştirerek eğitime katılım sağlayabilmektedirler.
- Sunulacak online eğitimin türüne göre öğrenciler derse katılım gösterdiğinde sesli bir şekilde eğitimciye sorularını aktarabilmekte, eğitimci dersini tahta üzerinde yazılı veya değişik araçlar kullanarak görsel yolla ve sözlü olarak anlatabilmektedir.

2.3.3. Dezavantajları

Online eğitim sistemine avantajlarından bahsedildiği gibi oluşturabileceği dezavantajlardan da bahsederek objektif bir bakış açısıyla yaklaşmakta fayda vardır.

- Sunulan bu eğitim hizmetinden yüksek bir verimle faydalanabilmek için internet erişimlerinde bir sorun olmaması gerekmektedir.
- Özellikle online eğitimlerde sınavların yapıldığı süreçlerde yaşanabilecek bağlantı kopukluğu sorunları dikkat ve sinir bozucu olabilmektedir. Bu bağlamda gerçek sınav konsantrasyonundan biraz uzaklaşabilmek olağandır.
- Kolay rehavete kapılma gibi özelliklere sahip olan öğrencilerde ve kendi disiplinlerini oluşturmakta güçlük çeken bireylerde dersleri erteleme durumları baş

gösterebilir. Bu durum da öğrencilerde sınav dönemleri yaklaştıkça sıkışıklığa yol açabilecek ve eğitim periyodunu tamamlama anlamında engel teşkil edecektir.

- Sosyalleşmeyi seven ve bu şekilde kendine motivasyon sağlayan öğrencilerde online eğitimler motivasyon düşüklüğüne yol açabilmektedir.
- Eğitimci ile arada bir ekran olduğunun farkına varıldığında, sınıf içerisindeki etkinlik ve derslere katılımlarda düşüşlere sebep olabilir. Bu bağlamda yüz yüze etkileşimin sağlandığı öğrenmeler veya doğru cevaplar verme özgüveninden uzaklaştırarak, öğrencilerde pasifleşmelere yol açabilmektedir.

2.3.4. Eğitimde Yeni Dönem

Yükseköğretim Kurulu, küresel ölçekte etkisini gösteren Covid-19 salgını sürecinde, eğitimin geleneksel eğitim yöntemleriyle sürdürülmesinin mümkün olmadığını, fakat mücadeleye farklı yöntemler doğrultusunda devam edileceği şeklinde açıklamalarda bulunarak 2019 yılı içerisinde başlatmış bulunduğu “uzaktan öğretim ve dijital öğrenme” imkânlarını devreye sokma kararı almıştır. Bu bağlamda üniversiteler binleri aşkın eğitim-öğretim araçlarını web tabanlı dijital ortamlarda öğrencilerin hizmetine sunarken, öte yandan oluşturulan sanal sınıflar aracılığıyla eğitimin devamı sağlanmıştır. “Var olan açık öğretim fakültelerindeki eğitim öğretim devam ederken, açık öğretim programlarının ders materyalleri dijital ortamda ‘YÖK Dersleri Platformu’ adı altında bütün öğrencilerin erişimine açılmıştır.” Türkiye’de faaliyet gösteren bütün üniversitelerin sunduğu katkılarla devamlı olarak gelişim göstermekte ve zenginleşme eğiliminde olan bu platform bilgilerin ve bilimsel birikimlerin paylaşımı açısından önemli katkıları sunabilmektedir.

“YÖK’ün ve üniversitelerin, modern eğitim uygulamalarının Türkiye’de de kullanıma sokulması ile Türk yükseköğretiminin zeminini, Covid-19 salgını toplumun bütün katmanlarının, iş dünyasının, sanayi, turizm ve ekonomik faaliyetlerin, hatta dış politikaların etkilendiği küresel ölçekteki tehdit ve tehlikelerle mücadele etme konusunda farklı imkânlar ortaya çıkarmıştır.” Bu olağandışı sürecin yaşanmakta olduğu zaman diliminde dünyanın bir çok ülkesine nazaran hazırbulunuşluk ve çözüm odaklı yaklaşımlar anlamında daha iyi konumda olan üniversiteler kendi öğrencilerine daha net bir yol haritası sunmayı başarabilmişlerdir.

Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, “*Yüksek Öğretim*” dergisinin 17'nci sayısının sunuş yazısında”, Covid- 19 pandemisi sebebiyle yüz yüze eğitim faaliyetlerine ara veren üniversitelerde “bahar döneminde” sunulan uzaktan eğitim faaliyetleriyle alakalı şu bilgileri aktarmıştır:

"Üniversitelerimizin fiziki olarak kapalı olduğu 11 Mart 2020 tarihinden bu yana, bahar döneminde yükseköğretim kurumlarında örgün olarak açılması gereken 736 bin 341 ders sayısı uzaktan eğitim ile 663 bin 808 olarak gerçekleşmiş, yani tüm derslerin yüzde 90,1'i uzaktan eğitim ile verilebilmiştir. Bu oran sosyal bilimlerde yüzde 91, fen bilimlerinde yüzde 78, mühendislik bilimlerinde yüzde 77, sağlık bilimlerinde ise yüzde 54 olarak gerçekleşmiştir. Genel olarak bakıldığında ve dünya ülkeleri ile kıyaslandığında, tüm yaşanan zorluklara rağmen bu oranlar bir başarıyı göstermektedir." Bu süreç zarfında üniversiteler bünyesinde 2020-2021 eğitim senesinde de uzaktan eğitim sisteminin devam edebileceğinin vurgusunu yapan Prof. Dr. Yekta Saraç paylaşmış olduğu yazısında, "Ağır salgın dönemi, bu ciddi kriz, bu zor günler, dijital öğrenmenin en azından bir süre daha alternatif olmaktan daha da öte bir anlayış ile kullanılacağını bize göstermektedir. Dijital teknolojilerin neden olduğu bu değişimler, yükseköğretimde yeni mesleklerin de önünü açıyor. Nesnelerin interneti, robot teknolojileri, dijital pazarlama, makine öğrenmesi gibi meslekler lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesinde yoğun ilgi görüyor. Bu alandaki yeni teknolojilerin desteklenmesini, ağ yönetimi, siber güvenlik, canlı video eğitimleri ve bütün bu kavramlara entegre olmayı yükseköğretimde teşvik etmeye devam edeceğiz" şeklinde değerlendirmelerde bulunmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ / VERİLERİN ANALİZİ

Bu çalışma, Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkarak tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde lisans düzeyinde eğitim gören öğrencilere tarama modeli kullanılarak kolaylı örnekleme tekniğiyle Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22.0 paket programı kullanılmış olup hata payı $p<0.05$ olarak belirlenmiştir.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM / ÇALIŞMA GURUBU

Araştırmanın evrenini, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne bağlı şehirlerdeki üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde lisans düzeyinde aktif olarak öğrenim gören öğrenciler oluştururken, örneklem grubunu ise bu bölgede yer alan; 109'u Diyarbakır, 93'ü Gaziantep, 90'ı Siirt, 76'sı Şanlıurfa, 69'u Şırnak, 92'si Batman, 71'i Kilis, 73'ü Adıyaman ve 82'si Mardin şehirlerinde bulunan üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinde aktif olarak öğrenim gören toplamda 755 öğrenci oluşturmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Katılımcılara araştırmacı tarafından oluşturulan Demografik Bilgi Formu ve Arslan, Bircan ve Eleroğlu (2019) tarafından geliştirilen 5 faktörden oluşan, 21 soruluk kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum seçeneklerinden oluşan beşli likert tipi olan Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) uygulanmıştır. Bu ölçeğin geliştirilme sürecindeki ilk aşamasında oluşturulan 48 maddelik madde havuzundan uzman görüşü doğrultusunda 12 madde çıkarılmıştır. Öğrencilere 36 maddeden oluşan taslak ölçek uygulanmış ve elde edilen veriler analiz edilmiştir. İlk aşamada açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. KMO değeri 0,962, Barlett testi skoru 23854 ($p<0,000$) olarak hesaplanmış ve verilerin analize uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 36 maddelik taslak ölçekten faktör analiz

neticesinde 5 faktörden oluşan 21 maddelik ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğe ait açıklanan toplam varyans %63,579, maddelerin faktör yük değerleri 0,514 ile 0,807 arasında hesaplanmıştır. Belirlenen bu faktör yapısının uyumluluğu doğrulayıcı faktör analizi ile teyit edilmiştir. Uyum indeksleri; $\chi^2 /df=4,574$, GFI=0,946, IFI=0,952, TLI=0,942, CFI=0,952, RMSEA=0,050, NFI=0,940 olarak hesaplanmış ve modelin verilerle uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Ölçeğin güvenirliğine ilişkin Cronbach Alpha değeri 0,906, aynı şekilde Cronbach Alpha değeri Faktör 1 için 0,869, Faktör 2 için 0,807, Faktör 3 için 0,27, Faktör 4 için 0,76, Faktör 5 için 0,701 olarak hesaplanmıştır. Çalışmanın neticesinde, geliştirilen uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeğinin geçerli ve güvenilir olduğu kanaatine varılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. BULGULAR

Tablo 4.1. Araştırma Örneklemini Demografik Özellikleri

Değişken	Frekans(f)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	404	53,5
Erkek	351	46,5
Öğrenim Görülen Üniversite		
Büyükşehirlerdeki Üniversiteler	357	47,3
Diğer Şehirlerdeki Üniversiteler	398	53,7
Bölüm		
Beden Eğitimi Öğretmenliği	360	47,7
Antrenörlük	275	36,4
Spor Yöneticiliği	120	15,9
Sınıf		
1.Sınıf	277	36,7
2.Sınıf	238	31,5
3.Sınıf	156	20,7
4.Sınıf	84	11,1
Bilgisayar Destekli Eğitim Geçmişi		
Evet	153	20,3
Hayır	602	79,7
Kendine Ait Bilgisayar		
Evet	261	34,6
Hayır	494	65,4
Ders Erişimi Sağlanan Aygıt		
Bilgisayar	215	28,5
Akıllı Telefon	447	59,2
Tablet	93	12,3

N=755

Tablo 4.1. Katılımcılar cinsiyet değişkenine göre 404'ü kadın (%53,5), 351'i erkek (%46,5), olarak dağılmaktadır. Katılımcılar öğrenim gördüğü üniversite değişkenine göre 357'si Büyükşehirlerdeki Üniversiteler (%47,3), 398'i Diğer Şehirlerdeki Üniversiteler (%53,7) olarak dağılım göstermektedir. Katılımcılar bölüm değişkenine göre 360'ı Beden Eğitimi Öğretmenliği (%47,7), 275'i Antrenörlük (%36,4), 120'si ise Spor Yöneticiliği (%15,9), olarak dağılım göstermektedir. Katılımcılar sınıf değişkenine göre 277'si 1.Sınıf (%36,7), 238'i 2.Sınıf (%31,5), 156'sı 3.Sınıf (%20,7), 84'ü 4.Sınıf (%11,1) olarak dağılım göstermektedir. Katılımcılar bilgisayar destekli eğitim geçmişi değişkenine göre 153'ü evet (%20,3), 602'si hayır (%79,7) olarak dağılım göstermektedir. Katılımcılar kendine ait bilgisayar değişkenine göre 261'i evet (%34,6), 494'ü hayır (%65,4) olarak dağılım göstermektedir. Katılımcılar ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre 215'i bilgisayar (%28,5), 447'si akıllı telefon (%59,2), 93'ü ise tablet (%12,3) olarak dağılım göstermektedir.

Tablo 4.2. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Cinsiyet Değişkenine Göre U-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
UEKA	Erkek	351	371,04	130236,50		
	Kadın	404	384,04	155153,50	68460,500	,413
UETB	Erkek	351	370,83	130161,00		
	Kadın	404	384,23	155229,00	68385,000	,398
UEİ	Erkek	351	376,85	132274,50		
	Kadın	404	379,00	153115,50	70498,500	,887
UEÖE	Erkek	351	367,46	128979,50		
	Kadın	404	387,15	156410,50	67203,500	,213
UEKP	Erkek	351	360,70	126604,00		
	Kadın	404	393,03	158786,00	64828,000	,040

*p<0,05; N=755

Tablo 4.2. İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) (U=68460,500, p>0,05), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB) (U=68385,000, p>0,05), Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) (U=70498,500, p>0,05), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği

(UEÖE) (U=67203,500, p>0,05) alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmezken, Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) (U=64828,000, p<0,05) alt faktöründe ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Üniversiteler Değişkenine Göre U-Testi Sonuçları

	Üniversiteler	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
UEKA	Büyükşehirlerdeki Üniversiteler	357	393,94	140635,50		
	Diğer Şehirlerdeki Üniversiteler	398	363,70	144754,50	65353,500	,057
UETB	Büyükşehirlerdeki Üniversiteler	357	411,40	146869,00		
	Diğer Şehirlerdeki Üniversiteler	398	348,04	138521,00	59120,000	,001
UEİ	Büyükşehirlerdeki Üniversiteler	357	337,72	120567,00		
	Diğer Şehirlerdeki Üniversiteler	398	414,13	164823,00	56664,000	,001
UEÖE	Büyükşehirlerdeki Üniversiteler	357	402,82	143806,50		
	Diğer Şehirlerdeki Üniversiteler	398	355,74	141583,50	62182,500	,003
UEKP	Büyükşehirlerdeki Üniversiteler	357	342,50	122271,50		
	Diğer Şehirlerdeki Üniversiteler	398	409,85	163118,50	58368,500	,001

*p<0,05; N=755

Tablo 4.3. İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) (U=65353,500, p>0,05) alt faktöründe üniversiteler değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmezken , Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB) (U=59120,000, p<0,05), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE) (U=62182,500, p<0,05), Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) (U=56664,000, p<0,05) ve Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan

Problemler (UEKP) (U=58368,500, p<0,05) alt faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Tablo 4.4. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Bölümler Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Bölümler	N	Sıra Ort.	Sd	X²	P	(I-J)
UEKA	Öğretmenlik	360	411,94				
	Antrenörlük	275	360,14	2	19,98	,001	1-2, 1-3
	Spor Yöneticiliği	120	317,10				
UETB	Öğretmenlik	360	370,27				
	Antrenörlük	275	394,83	2	2,70	,259	
	Spor Yöneticiliği	120	362,63				
UEİ	Öğretmenlik	360	387,06				
	Antrenörlük	275	382,36	2	4,66	,097	
	Spor Yöneticiliği	120	340,83				
UEÖE	Öğretmenlik	360	391,45				
	Antrenörlük	275	368,37	2	2,79	,248	
	Spor Yöneticiliği	120	359,71				
UEKP	Öğretmenlik	360	379,96				
	Antrenörlük	275	390,84	2	4,21	,122	
	Spor Yöneticiliği	120	342,68				

*p<0,05; **p<0,017; N=755

Tablo 4.4. İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) χ^2 (sd=2, N=755)= 19,98, $p<0,05$) alt faktöründe bölümler değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken, Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB) χ^2 (sd=2, N=755)= 2,70, $p>0,05$), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE) χ^2 (sd=2, N=755)= 2,79, $p>0,05$), Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) χ^2 (sd=2, N=755)= 4,66, $p>0,05$) ve Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) χ^2 (sd=2, N=755)= 4,21, $p>0,05$) alt faktörlerinde ise bölümler değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Anlamlı farklılığın hangi bölüm değişkenleri arasında olduğunu tespit edebilmek için yapılan Mann Whitney U testleri sonucunda, Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) alt faktöründe bölüm değişkenine göre öğretmenlik-antrenörlük değişkenleri arasında ($U=42469,500$, $p<0,017$) ve öğretmenlik-spor yöneticiliği değişkenleri arasında ($U=16411,500$, $p<0,017$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken, diğer bölümler kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,017$).

Tablo 4.5. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Sınıflar Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Sınıflar	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	P	(I-J)
UEKA	1.Sınıf	277	371,43				
	2.Sınıf	238	366,27				
	3.Sınıf	156	362,18	3	14,35	,001	1-4, 2-4, 3-4
	4.Sınıf	84	462,29				
UETB	1.Sınıf	277	362,24				
	2.Sınıf	238	367,74				
	3.Sınıf	156	383,30	3	11,09	,011	1-4, 2-4

	4.Sınıf	84	449,20			
UEİ	1.Sınıf	277	347,22			
	2.Sınıf	238	422,08			
	3.Sınıf	156	364,52	3	17,49	,001 1-2, 2-3
	4.Sınıf	84	379,66			
UEÖE	1.Sınıf	277	369,34			
	2.Sınıf	238	366,04			
	3.Sınıf	156	367,35	3	13,65	,003 1-4, 2-4, 3-4
	4.Sınıf	84	460,23			
UEKP	1.Sınıf	277	393,39			
	2.Sınıf	238	397,31			
	3.Sınıf	156	376,37	3	22,18	,001 1-4, 2-4, 3-4
	4.Sınıf	84	275,57			

*p<0,05; **p<0,008; N=755

Tablo 4.5. İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) X^2 (sd=3, N=755)= 14,35, p<0,05), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB) X^2 (sd=3, N=755)= 11,09, p<0,05), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE) X^2 (sd=3, N=755)= 13,65, p<0,05), Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) X^2 (sd=3, N=755)= 17,49, p<0,05) ve Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) X^2 (sd=3, N=755)= 22,18 p<0,05) alt faktörlerinde sınıflar değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Anlamlı farklılığın hangi sınıf değişkenleri arasında olduğunu tespit edebilmek için yapılan Mann Whitney U testleri sonucunda, Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) alt faktöründe sınıf değişkenine göre 1.Sınıf ve 4.Sınıf (U=8746,500,

$p < 0,008$), 2.Sınıf ve 4.Sınıf ($U=7520,500$, $p < 0,008$), 3.Sınıf ve 4.Sınıf ($U=4835,500$, $p < 0,008$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken, diğer sınıf kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > 0,008$).

Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB) alt faktöründe sınıf değişkenine göre 1.Sınıf ve 4.Sınıf ($U=9063,500$, $p < 0,008$), 2.Sınıf ve 4.Sınıf ($U=7807,500$, $p < 0,008$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken, diğer sınıf kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > 0,008$).

Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) alt faktöründe sınıf değişkenine göre 1.Sınıf ve 2.Sınıf ($U=26456,500$, $p < 0,008$), 2.Sınıf ve 3.Sınıf ($U=15690,000$, $p < 0,008$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken, diğer sınıf kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > 0,008$).

Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE) alt faktöründe sınıf değişkenine göre 1.Sınıf ve 4.Sınıf ($U=8738,500$, $p < 0,008$), 2.Sınıf ve 4.Sınıf ($U=7544,500$, $p < 0,008$), 3.Sınıf ve 4.Sınıf ($U=4992,000$, $p < 0,008$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken, diğer sınıf kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > 0,008$).

Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) alt faktöründe sınıf değişkenine göre 1.Sınıf ve 4.Sınıf ($U=8025,000$, $p < 0,008$), 2.Sınıf ve 4.Sınıf ($U=6687,000$, $p < 0,008$), 3.Sınıf ve 4.Sınıf ($U=4866,000$, $p < 0,008$) değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken, diğer sınıf kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > 0,008$).

Tablo 4.6. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Lisans Öncesi Bilgisayar Destekli Eğitim Değişkenine Göre U-Testi Sonuçları

	Bilgisayar Destekli Eğitim	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	P
UEKA	Evet	153	442,92	67767,50		
	Hayır	602	361,50	217622,50	68460,500	,001
UETB	Evet	153	483,11	73916,00		
	Hayır	602	351,29	211474,00	68385,000	,001
UEİ	Evet	153	358,23	54809,50		
	Hayır	602	383,02	230580,50	70498,500	,187
UEÖE	Evet	153	491,74	75236,00		
	Hayır	602	349,09	219154,00	67203,500	,001
UEKP	Evet	153	254,51	38940,50		
	Hayır	602	409,38	246449,50	64828,000	,001

*p<0,05; N=755

Tablo 4.6. İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) (U=70498,500, p>0,05) alt faktöründe lisans öncesi bilgisayar destekli eğitim değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmezken, Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) (U=68460,500), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB) (U=68385,000, p<0,05), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE) (U=67203,500, p<0,05), Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) (U=64828,000, p<0,05) alt faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Tablo 4.7. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Şahsi Bilgisayar Değişkenine Göre U-Testi Sonuçları

	Şahsi Bilgisayar	N	SıraOrt.	Sıra Top.	U	P
UEKA	Evet	261	460,54	120202,00		
	Hayır	494	334,49	165188,00	42923,000	,001
UETB	Evet	261	474,87	123940,00		
	Hayır	494	326,82	161450,00	39185,000	,001
UEİ	Evet	261	384,04	100233,50		
	Hayır	494	374,81	185156,50	62891,500	,561
UEÖE	Evet	261	471,08	122951,00		
	Hayır	494	328,82	162439,00	40174,000	,001
UEKP	Evet	261	290,47	75812,50		
	Hayır	494	424,25	209577,50	41621,500	,001

*p<0,05; N=755

Tablo 4.7. İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) (U=62891,500, p>0,05) alt faktöründe şahsi bilgisayar değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmezken, Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) (U=42923,000, p<0,05), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB) (U=39185,000, p<0,05), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE) (U=40174,000, p<0,05), Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) (U=41621,500, p<0,05) alt faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir (p<0,05).

Tablo 4.8. Temel Değişkenlerin Alt Faktörler Düzeyinde Ders Erişimi Sağlanan Aygıt Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Ders Erişimi Sağlanan Aygıt	N	Sıra Ort.	Sd	X ²	P	(I-J)
UEKA	Bilgisayar	215	450,74				
	Akıllı Telefon	447	341,64	2	36,55	,001	1-2
	Tablet	93	384,60				
UETB	Bilgisayar	215	467,17				
	Akıllı Telefon	447	327,25	2	63,32	,001	1-2, 2-3
	Tablet	93	415,77				
UEİ	Bilgisayar	215	378,71				
	Akıllı Telefon	447	357,13	2	25,53	,001	1-3, 2-3
	Tablet	93	476,65				
UEÖE	Bilgisayar	215	466,87				
	Akıllı Telefon	447	326,06	2	65,75	,001	1-2, 2-3
	Tablet	93	422,19				
UEKP	Bilgisayar	215	307,00				
	Akıllı Telefon	447	410,90	2	33,64	,001	1-2, 1-3
	Tablet	93	383,99				

*p<0,05; **p<0,017; N=755

Tablo 4.8. İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) X² (sd=2, N=755)=

36,55, $p < 0,05$), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB) χ^2 (sd=2, N=755)= 63,32, $p < 0,05$), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE) χ^2 (sd=2, N=755)= 65,75, $p < 0,05$), Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) χ^2 (sd=2, N=755)= 25,53, $p < 0,05$) ve Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) χ^2 (sd=2, N=755)= 33,64, $p < 0,05$) alt faktörlerinde ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Anlamlı farklılığın hangi ders erişimi sağlanan aygıt değişkenleri arasında olduğunu tespit edebilmek için yapılan Mann Whitney U testleri sonucunda, Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) alt faktöründe ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre bilgisayar ve akıllı telefon (U=34115,000, $p < 0,017$) kullanan öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken, diğer ders erişimi sağlanan aygıt kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > 0,017$).

Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB) alt faktöründe ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre bilgisayar- akıllı telefon (U=29990,000, $p < 0,017$) ve akıllı telefon-tablet (U=16164,500, $p < 0,017$) kullanan öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken, diğer ders erişimi sağlanan aygıt kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > 0,017$).

Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) alt faktöründe ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre bilgisayar-tablet (U=7309,500, $p < 0,017$) ve akıllı telefon-tablet (U=14299,000, $p < 0,017$) kullanan öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken, diğer ders erişimi sağlanan aygıt kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > 0,017$).

Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE) alt faktöründe ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre bilgisayar-akıllı telefon (U=29917,500, $p < 0,017$) ve akıllı telefon-tablet (U=15704,000, $p < 0,017$) kullanan öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken, diğer ders erişimi sağlanan aygıt kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p > 0,017$).

Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) alt faktöründe ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre bilgisayar-akıllı telefon (U=34701,000, $p < 0,017$) ve bilgisayar- tablet (U=8083,000, $p < 0,017$) kullanan öğrenciler arasında istatistiksel

olarak anlamlı bir farklılık görülürken, diğer ders erişimi sağlanan aygıt kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,017$).

SONUÇ

Tablo.2 İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB), Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE) alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmezken ($p>0,05$), Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) alt faktöründe ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Cinsiyet değişkenine göre sıra ortalamalarına bakıldığında kadın katılımcıların puanlarının erkek katılımcılara oranla daha yüksek olduğu, bu bağlamda uzaktan eğitim sürecinde kadınların erkeklere oranla daha fazla problemlerle karşılaştığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde Yenilmez vd. (2017) ve Bahar (2014) yapmış oldukları çalışmalar da cinsiyet değişkeni açısından çalışmamızla paralellik göstermektedir. Bu durum, çok büyük oranda ev işlerini kadınların üstlendiği bu bölgede, kadın öğrencilerin, evde olunan bu süreçte erkeklere oranla daha fazla ders dışı sorumluluklarının olması ve bu iş yükünün neticesinde teknoloji kullanımı açısından da erkek kesime göre biraz eksik kalınabilmesiyle daha fazla problemlerle karşılaşmalarına sebebiyet vermiş olabileceği şeklinde yorumlanabilir. **Tablo.3** İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) (alt faktöründe üniversiteler değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmezken ($p>0,05$), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE), Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) ve Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) alt faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0,05$). UEKA ve UEÖE alt faktörlerinde üniversite değişkenine göre sıra ortalamalarına bakıldığında büyükşehirlerdeki üniversitelerin puanının, diğer şehirlerdeki üniversitelere oranla yüksek çıkması, UEKP alt faktörlerinde ise diğer şehirlerdeki üniversitelerin puanının büyükşehirlerdeki üniversitelere oranla yüksek çıkması; üniversitelerin sunduğu web tabanlı eğitim alt yapılarının, ulaşım ağları, internet, maddi vb. olanaklar konusunda büyükşehirlerin daha fazla gelişmiş konumda olmasıyla paralellik gösterebileceği şeklinde yorumlanabilmektedir. Yine büyükşehirlerdeki üniversitelere oranla UEİ alt faktöründe diğer şehirlerdeki üniversitelerin puanlarının yüksek çıkmasının şehrin çekiciliğinin veya üniversitenin öğrencilere sunduğu imkânların büyükşehirlerdeki

üniversitelere oranla daha düşük olmasından kaynaklanabileceği şeklinde yorumlanabilmektedir. **Tablo.4** İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) alt faktöründe bölümler değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,05$), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE), Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) ve Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) alt faktörlerinde ise bölümler değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,05$). Anlamlı farklılığın hangi bölüm değişkenleri arasında olduğunu tespit edebilmek için yapılan Mann Whitney U testleri sonucunda, Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) alt faktöründe bölüm değişkenine göre öğretmenlik-antrenörlük değişkenleri arasında ve öğretmenlik-spor yöneticiliği değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p>0,017$), diğer bölümler kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,017$). UEKA alt faktöründe sıra ortalamalarına bakıldığında öğretmenlik bölümü puanlarının, antrenörlük ve spor yöneticiliği bölümlerine oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, daha çok işin teorik kısmından ziyade sahada uygulama ve yönetme kısmına yatkın durumda olan antrenörlük ve spor yöneticiliği öğrencilerinin uzaktan eğitim sistemine bakış açılarının öğretmenlik bölümü öğrencilerine oranla daha olumsuz olabileceği, yine öğretmenlik bölümü öğrencilerinin durumu, diğer bölümlere oranla daha fazla bilimsel çerçevede değerlendirmiş olabileceği şeklinde yorumlanabilmektedir. **Tablo.5** İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE), Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) ve Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) alt faktörlerinde sınıflar değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi sınıf değişkenleri arasında olduğunu tespit edebilmek kruskal-wallis testinden sonra yapılan tekrarlı Mann Whitney U testleri sonucunda, Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) alt faktöründe sınıf değişkenine göre 1.Sınıf ve 4.Sınıf, 2.Sınıf ve 4.Sınıf, 3.Sınıf ve 4.Sınıf değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,008$), diğer sınıf kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,008$). Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB) alt

faktöründe sınıf değişkenine göre 1.Sınıf ve 4.Sınıf ($U=9063,500$, $p<0,008$), 2.Sınıf ve 4.Sınıf değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,008$), diğer sınıf kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,008$). Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) alt faktöründe sınıf değişkenine göre 1.Sınıf ve 2.Sınıf, 2.Sınıf ve 3.Sınıf değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,008$), diğer sınıf kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,008$). Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE) alt faktöründe sınıf değişkenine göre 1.Sınıf ve 4.Sınıf, 2.Sınıf ve 4.Sınıf, 3.Sınıf ve 4.Sınıf değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,008$), diğer sınıf kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,008$). Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) alt faktöründe sınıf değişkenine göre 1.Sınıf ve 4.Sınıf, 2.Sınıf ve 4.Sınıf, 3.Sınıf ve 4.Sınıf değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,008$), diğer sınıf kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,008$). UEKA ve UEÖE alt faktörlerinde sınıf değişkenine göre sıra ortalamalarına bakıldığında 4.sınıf öğrencilerinin puanının 1.sınıf, 2.sınıf ve 3.sınıf öğrencilerine oranla, UETB alt faktöründe ise 1.sınıf ve 2.sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. UEKP alt faktöründe ise 1.sınıf, 2.sınıf ve 3.sınıf öğrencilerinin puanı 4.sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek çıkmıştır. Bu durum, yüksek öğrenim derecesinde son sınıfa ulaşmış, bölüm ve alan konusunda belli düzeyde donanım sahibi olmuş öğrencilerin duruma daha ılımlı yaklaştığı, problem çözme ve teknik konularda daha gayretli oldukları ve sisteme alt sınıflara oranla daha geniş bir çerçeveden bakabildikleri şeklinde yorumlanabilmektedir. UEİ alt faktöründe ise, 2.sınıf öğrencilerinin puanı 1.sınıf ve 3.sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum da 1. Sınıf öğrencilerinin henüz üniversite heyecanını yerinde yaşama fırsatı bulamadıklarından ötürü 2.sınıflara oranla yüz yüze eğitime daha çok istekli oldukları, yine 3.sınıf öğrencilerinin alışma sürecini tamamlayıp 2.sınıflara oranla alan donanımı açısından daha verimli bir seviyede yüz yüze eğitimden ayrı kalmaktan daha huzursuz oldukları şeklinde yorumlamak mümkündür. **Tablo.6** İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) alt faktöründe lisans öncesi bilgisayar destekli eğitim değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

görülmezken ($p>0,05$), Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE), Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) alt faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0,05$). UEKA, UETB, UEÖE alt faktörlerinde lisans öncesi bilgisayar destekli eğitim değişkenine göre sıra ortalamalarına bakıldığında evet cevabı puanının hayır cevabına oranla daha yüksek olduğu görülürken, UEKP alt faktöründe ise hayır cevabı puanının evet cevabına oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Yine benzer şekilde Yenilmez vd. (2017) yapmış olduğu çalışma da bilgisayar destekli eğitim değişkeni açısından çalışmamızla paralellik göstermektedir. Bu durum, lisans kademesinden önceki eğitim sürecinde bilgisayar destekli eğitim alan öğrencilerin hazırbulunuşluk durumunun getirmiş olduğu avantajla sisteme daha çabuk ve kolay ayak uydurabildikleri, durumun avantaj ve dezavantajlarının lisans öncesinde bilgisayar destekli eğitim almayanlara oranla daha farkında oldukları, teknik açıdan daha iyi bir seviyede oldukları ve problem çözme becerileri konusunda daha gayretli oldukları şeklinde yorumlanabilmektedir.

Tablo.7 İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt faktörlerinden; Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) alt faktöründe şahsi bilgisayar değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmezken ($p>0,05$), Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE), Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) alt faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0,05$). UEKA, UETB, UEÖE alt faktörlerinde şahsi bilgisayar değişkenine göre sıra ortalamalarına bakıldığında evet cevabı puanının hayır cevabına oranla daha yüksek olduğu görülürken, UEKP alt faktöründe ise hayır cevabı puanının evet cevabına oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Barış (2015) yapmış olduğu çalışma da şahsi bilgisayar değişkeni açısından çalışmamızla paralellik göstermektedir. Bu durum, ev ortamında şahsına ait bilgisayarı bulunan öğrencilerin, ders esnasında sınıf ortamına yakınlık ve diğer aygıtlarla derse katılım gösteren öğrencilere göre daha ciddi ve sağlıklı bir ortam oluşabileceğinden öğrenme konusunda daha etkili ve sisteme erişim konusunda teknik açıdan daha avantajlı olabildikleri ve diğer aygıtlarda bilgisayara oranla uzaktan eğitim sistemi açısından daha fazla problem ve aksaklık yaşanabildiği şeklinde yorumlanabilmektedir.

Tablo.8 İncelendiğinde, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) alt

faktörlerinden; Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA), Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB), Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE), Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) ve Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) alt faktörlerinde ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi ders erişimi sağlanan aygıt değişkenleri arasında olduğunu tespit edebilmek için Kruskal-Wallis testinde sonra yapılan tekrarlı Mann Whitney U testleri sonucunda, Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları (UEKA) alt faktöründe ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre bilgisayar ve akıllı telefon kullananlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,017$), diğer ders erişimi sağlanan aygıt kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,017$). Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu (UETB) alt faktöründe ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre bilgisayar-akıllı telefon ve akıllı telefon-tablet kullananlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,017$), diğer ders erişimi sağlanan aygıt kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,017$). Uzaktan Eğitim İsteği (UEİ) alt faktöründe ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre bilgisayar-tablet ve akıllı telefon-tablet kullananlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,017$), diğer ders erişimi sağlanan aygıt kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,017$). Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği (UEÖE) alt faktöründe ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre bilgisayar-akıllı telefon ve akıllı telefon-tablet kullananlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,017$), diğer ders erişimi sağlanan aygıt kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,017$). Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler (UEKP) alt faktöründe ders erişimi sağlanan aygıt değişkenine göre bilgisayar-akıllı telefon ve bilgisayar-tablet kullananlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,017$), diğer ders erişimi sağlanan aygıt kategorileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($p>0,017$). UEKA alt faktöründe aygıt değişkenine göre sıra ortalamalarına bakıldığında bilgisayar kullanan öğrencilerin puanı telefon kullanan öğrencilere oranla daha yüksek çıkmıştır. Bu durum, bilgisayarla derse katılım gösteren öğrencilerin akıllı telefonla derse katılan öğrencilere oranla daha verimli bir ortamda ve daha yüksek düzeyde bir dikkat seviyesiyle uzaktan eğitimin sağladığı avantajlardan

faydalanabildiği şeklinde yorumlanabilmektedir. UETB ve UEÖE alt faktörlerinde bilgisayar ve tablet kullanan öğrencilerin puanlarının akıllı telefon kullananlara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, birbirlerine özellik ve kullanım açısından daha çok benzerlik gösteren bilgisayar ve tabletle derse katılım göstermenin, ekonomik açıdan eşit düzeylerde ve şartlarda olmayan öğrencilerin farklı sistem özelliklerine sahip akıllı telefonlarına oranla uzaktan eğitim sisteminde teknik açıdan daha etkili olabileceği ve bu bağlamda öğretim etkililiği düzeyinin artış gösterebileceği şeklinde yorumlanabilmektedir. UEİ alt faktöründe tablet kullanan öğrenci puanının bilgisayar ve akıllı telefon kullanan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum tabletlerin, özellikle ders saatlerinde sürekli olarak evde bulunma şansı olmayan öğrenciler için bilgisayarla yakın donanımsal özelliklere sahip aynı zamanda kolay taşınabilir olması, akıllı telefonlara göre ise çağrı ve ileti gibi dış faktörlerin olmadığı ve bulunan her ortamda sınıf ciddiyetine yakınlık düzeyinin daha kolay yakalanabildiği,, bu bağlamda uzaktan eğitime olan ilginin artış gösterebileceği şeklinde yorumlanabilmektedir. UEKP alt faktöründe ise akıllı telefon ve tablet kullanan öğrencilerin puanlarının bilgisayar kullanan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, sistem ve donanım açısından, aynı zamanda uzaktan eğitim faaliyetlerine uygunluk bağlamında bilgisayar aygıtının daha tercih edilebilir olduğu, tablet ve telefonlara oranla daha az problemle karşılaşıldığı ya da problemlere daha hızlı çözümler üretilebildiği şeklinde yorumlanabilmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, genelde sportif aktivite ve antrene durumunda olmaya alışkın Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin bu duruma olan tutumları, akademik spor hizmetlerinin farklı boyutlarda ve ortamlarda sunulmasının ne derece etkili ve faydalı olduğunu demografik bilgiler ile karşılaştırarak ortaya koymaktadır. Bu alanda ortaya çıkan problemlerin giderilebilmesi adına da çıkan sonuçlar oldukça yüksek düzeyde önem teşkil etmektedir.

1- Ortaöğretim düzeyinden itibaren web tabanlı ve bilgisayar destekli eğitimler konusunda çalışmalar yapılarak yükseköğretim düzeyinde uzaktan eğitim sistemiyle ilgili hazırbulunuşluk seviyesi arttırılabilir.

- 2- Teknolojinin önemi ve teknik eğitimler erken dönemlerde doğru amaçlar için öğrencilere aşılaraq, yükseköğretim kademesindeki eğitimlerde yaşanabilecek aksaklıklar en aza indirilebilir.
- 3- Akademisyenlere yönelik web tabanlı eğitimlerle alakalı seminerlerin ve gelişim faaliyetlerinin sayısı arttırılarak sisteme hâkimiyet düzeyi geliştirilebilir.
- 4- Çalışmayı gerçekleştirdiğimiz Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan tüm şehirlerdeki internet alt yapıları sisteme uygun düzeyde geliştirilme yoluna gidilebilir.
- 5- Çalışmayı gerçekleştirdiğimiz Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan tüm üniversiteler web tabanlı uzaktan eğitim sistemiyle ilgili daha uygun durum ve donanımı sağlayabilmek için gerekli çalışmaları yapabilecek seviyeye getirilmelidir.
- 6- Uzaktan eğitim sistemine tüm öğrencilerin eşit şartlarda ulaşabilmeleri adına internet bağlantısı ve gerekli donanımların olduğu toplu kullanım alanları (kafe, kütüphane vb.) yaygınlaştırılmalıdır.
- 7- Beden eğitimi ve spor bölümleri dersleri için derslerin kalıcılığını ve anlaşılabilirliğini arttırabilmek adına çeşitli materyaller ve metodlar geliştirilerek kullanılabilir. Bu durumun derslere katılımı ve ilgiyi artırabileceği söylenebilir.
- 8- Özellikle Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri alanında yapılacak sınavlar ya da ödevlerde video canlandırma ve uygulama gibi teknikler daha sık kullanılarak öğrenmeler pekiştirilmeli ve kopyaların önü olabildiğince kesilmelidir.

KAYNAKÇA

- AA. (2020). Salgına karşı dünya hangi önlemleri aldı Türkiye neler yaptı. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/salgina-karsi-dunya-hangi-onlemleri-aldi-turkiye-neler-yapti/1811298>. (Erişim Tarihi: 27.03.2021).
- Acar, Y. (2020). Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgını ve Turizm Faaliyetlerine Etkisi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 7-21. DOI: 10.32572/guntad.703410.
- AFAD, (2019). Ebola Virüsü Hastalığı. <https://www.afad.gov.tr/kbrn/ebola-virusu-hastaligi>. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).
- Aksakoğlu, G. (2008). Bulaşıcı Hastalıklarla Savaşım. İzmir: DEÜ Rektörlük Basımevi.
- Aktaş, Ö., B. Büyüктаş, vd., (2020). Covid-19 Virüsünden Kaynaklanan İzolasyon Günlerinde Spor Bilimleri Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Alicılar, H. E., ve Ç. Ö. L. Meltem, (2020). Yeni Koronavirüs Salgını: Korunmada Etkili Yaklaşımlar.
- Allen, M., J. Bourhis, N. Burrell, E. Mabry (2002). Comparing student satisfaction with distance education to traditional classrooms in higher education: a meta-analysis. *American Journal of Distance Education*, 16(2), 83-97.
- Altman LK. Is this a pandemic? define 'pandemic'. *New York Times*. 8 June 2009. Available at: <http://www.nytimes.com/2009/06/09/health/09docs.html>. Accessed 24 August 2009.
- Aşkar, P., O. Dönmez, G. Kızılkaya, V. Çevik, K. Gültekin, (2005). The dimensions of student satisfaction on on-line learning programs. *Encyclopedia of Distance Learning Vol 4*.(editors: Howard, C et. al) IdeaGroup Reference: USA. p:585-590.
- AÜ, (2021). Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı. Erişim adresi: <https://www.anadolu.edu.tr/akademik/enstituler/1262/beden-egitimi-ve-sporana-bilimdali/bolum-genel-bilgi>.

- Aydın, A. C. (2001). Uzaktan eğitimin geleceğine ilişkin eğilimler. *Elektrik Mühendisliği Dergisi*, 41:28- 36.
- Aydın, B. ve M. Doğan, (2020). Yeni Koronavirüs (COVID-19) Pandemisinin Turistik Tüketici Davranışları ve Türkiye Turizmi Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi, *Pazarlama Teorisi ve Uygulamaları Dergisi*, 6 (1), 93-115.
- Bahar, M. (2014). Üniversite Öğrencileri için E-Değerlendirme Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *E-International Journal of Educational Research*, 5(2).
- Bahar, O. ve N. Çelik, (2020). Coronavirüsün (Covid-19) Turizm Sektörü Üzerindeki Ekonomik EtkileriThe, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(1), 125-139.
- Balcı, Y., G. Çetin, (2020). Covid-19 pandemi sürecinin Türkiye'de istihdama etkileri ve kamu açısından alınması gereken tedbirler.
- Barış, M. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Öğretime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi Örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2), 36-46.
- Budak, F. ve Ş. Korkmaz, (2020). Covid-19 Pandemi Sürecine Yönelik Genel Bir Değerlendirme: Türkiye Örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi* , (1) , 62-79 . DOI: 10.35375/sayod.738657.
- BBC. (2020a). Koronavirüs: Türkiye'de teşhis nasıl konuluyor, tedavi nasıl yapılıyor? Erişim adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-52571490>.
- BBC. (2020b). Koronavirüs: Covid-19'u atlatanların iyileşmesi ne kadar sürüyor? <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52347710>. (Erişim Tarihi: 24.04.2021).
- Bozkurt, A. (2019). From Distance Education to Open and Distance Learning: A Holistic Evaluation of History, Definitions, and Theories. In S. Sisman-Ugur, & G. Kurubacak (Eds.), *Handbook of Research on Learning in the Age of Transhumanism* (pp. 252-273). Hershey, PA: IGI Global.
- Bilkent Üniversitesi, (2003). SARS NEDİR?. <http://bilheal.bilkent.edu.tr/aykonu/Ay2003/may03/sarsturk.htm>. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).

- Bozkurt, A. (2017). Türkiye'de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 3(2), 85-124.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6 (3) , 112-142. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/56247/773769>.
- Brenner, J. (1997). *An Analysis of Student's Cognitive Styles in Asynchronous Distance Education Courses at a Community College. Research Report. Southwest Virginia Community College. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 415 924).*
- Brown, J. S. ve P. Duguid, (1996). Universities in the digital age. *Change*, 28(4), 11–19.
- Casey, D. M. (2004). The impact of distance learning on interpersonal communication satisfaction: A comparison of online and face-to-face community college classrooms. Unpublished Ph.D., University of Miami, United States -- Florida.
- Centers for Disease Control and Prevention. Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) How to Protect Yourself. 18 Mart 2020 <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prepare/prevention.html>. (Erişim Tarihi: 21 Mart 2020).
- Centers for Disease Control and Prevention. What every American and community can do now to decrease the spread of the coronavirus. 2020 <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/downloads/workplace-school-and-home-guidance.pdf>. (Erişim Tarihi: 21 Mart 2020).
- CBÜ. (2012). Uzaktan Eğitim Nedir? Erişim adresi: <http://uzem.cbu.edu.tr/tr/uzaktan-egitimnedir#:~:text=Uzaktan%20E%C4%9Fitim%20%3B%20zamandan%20ve%20mekandan,istedi%C4%9Fi%20zaman%20bunlar%C4%B1%20tekrar%20izleye%20bilece%C4%9Fi>.
- Chiodini, J. (2020). Maps, masks and media—Traveller and practitioner resources for 2019 novel coronavirus (2019-nCoV) acute respiratory virus. *Travel Medicine and Infectious Disease*, 33, 101574.
- CİÜ. (2021). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği. <https://www.ciu.edu.tr/page/beden-egitimi-ve-spor>. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).

- Coeckelbergh, M. (2020). The postdigital in pandemic times: A comment on the Covid-19 crisis and its political epistemologies. *Postdigital Science and Education*, 1-4. <https://doi.org/10.1007/s42438-020-00119-2>.
- Cohen J. Here comes swine flu phase 6, severity 1. 2 June 2009. Available at: <http://blogs.sciencemag.org/scienceinsider/2009/06/swine-flu-who-r.html>. Accessed 24 August 2009. (Erişim Tarihi: 25.03.2021).
- Covid, T. C., & Team, R. (2020). Severe Outcomes Among Patients with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)-United States, February 12-March 16, 2020. *MMWR Morb Mortal Wkly Rep*, 69(12), 343-346.
- Çiftçi, E., & Çoksüer, F. (2020). Yeni Koronavirüs İnfeksiyonu: COVID-19. *Flora İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Dergisi*, 25(1), 9-18.
- Daniel, S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects*, 1-6. <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3>. (Erişim Tarihi: 25.03.2021).
- Daugherty, M. ve B. L. Funke, (1998). University faculty and student perceptions of Web-based instruction. *Journal of distance education*, 13(1).
- David M. M., K. Gregory, vd., What Is a Pandemic?, *The Journal of Infectious Diseases*, Volume 200, Issue 7, 1 October 2009, Pages 1018–1021, <https://doi.org/10.1086/644537>. (Erişim Tarihi: 25.03.2021).
- DeBourgh, G. A. (1999). Technology Is The Tool, Teaching Is The Task: Student Satisfaction In Distance Learning. Paper presented at the Society for Information Technology and Teacher Education International Conference 1999.
- DeGroot, R. J., S. C. Baker, vd., (2013). Commentary: Middle east respiratory syndrome coronavirus (mers-cov): announcement of the coronavirus study group. *Journal of virology*, 87(14), 7790-7792.
- Demiray, E. (2013). Uzaktan eğitim ve kadın eğitiminde uzaktan eğitimin önemi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 155-168.
- Dennen, V. P., A. A. Darabi, ve Smith, L. J. (2007). Instructor-learner interaction in online courses: The relative perceived importance of particular instructor actions on performance and satisfaction. *Distance Education*, 28(1), 65- 79.

- Dibiase, D., ve H. J. Rademacher, (2005). Scaling Up: Faculty Workload, Class Size, and Student Satisfaction in a Distance Learning Course on Geographic Information Science. *Journal of Geography in Higher Education*, 29(1), 139-158.
- Driver, M. (2002). Exploring student perceptions of group interaction and class satisfaction in the web-enhanced classroom. *The Internet and Higher Education*, 5(1), 35-45.
- Education, S. I. D. Uzaktan Eğitimde Teknoloji Kabulünün ve Topluluk Hissinin Öğrenen Memnuniyetine Katkısı.
- Erdemli A (2002). Spor Felsefesi, *E Yayınları*, İstanbul.
- Erkal, M. ve S. A. Spor, (1982). Formül Matbaası, Filiz Kitapevi.
- Eryılmaz, B. (2020). Türkiye’de Faaliyet Gösteren Otel Zincirlerinin Yeni Tip Koronavirüs (Covid-19) Bilgilendirmeleri. *Turizm Akademik Dergisi*, 7 (1) , 15-27. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/touraj/issue/54951/729913>.
- Esch, T. J. (2003). E-learning effectiveness: An examination of online training methods for training end-users of new technology systems. Unpublished Ph. D. Touro University International, United States -- California.
- Estrada, M. A. R, D. Park, ve M. Lee, (2020). “The Evaluation of the Final Impact of Wuhan COVID-19 on Trade, Tourism, Transport, and Electricity Consumption of China”, *Tourism, Transport, and Electricity Consumption of China* (March 9, 2020).
- Foell, N. A. ve R. L. Fritz, (1995). Association of cognitive style and satisfaction with distance learning. *Journal of Industrial Teacher Education*, 33(1), 46- 59.
- Gewin, V. (2020). Five tips for moving teaching online as COVID-19 takes hold. *Nature*, 580(7802), 295-296.3.
- Gössling, S. D., C. Scott ve M. Hall (2020). Pandemics, Tourism and Global Change: A Rapid Assessment of COVID-19, *Journal of Sustainable Tourism*. DOI: 10.1080/09669582.2020.1758708.

- Hall, C. M., D. Scott ve S. Gössling (2020). Pandemics, Transformations and Tourism: Be Careful What You Wish For, Tourism Geographies. DOI: 10.1080/14616688.2020.1759131.
- Ham, M. K. (2002). Students' perceptions of Web-based distance learning courses. Unpublished Ph.D., The University of Arizona, United States -- Arizona.
- Hartman, J., C. Dziuban, ve P. Moskal, (2000). Faculty Satisfaction in ALNs: A Dependent or Independent Variable? Journal of Asynchronous Learning Networks, 4(3), 155-179.
- Harvey, G. On the original, contagion, and frequency of consumptions. *Harvey G. Morbus Anglicus. London: Nathaniel Brook, 1666, 2-14.*
- Hodges, C., S. Moore, vd., (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. Educause Review, 27.
- IENSTITU. (2020). OnlineEğitimNedir? NasılDerYapılır? <https://www.iienstitu.com/blog/online-egitim-nedir-nasil-ders-yapilir>. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).
- Ilgaz, H. (2008). Uzaktan eğitimde teknoloji kabulünün ve topluluk hissini öğrenen memnuniyetine katkısı. *Unpublished master's thesis. Hacettepe University, Graduate School of Science and Engineering, Ankara.*
- Iyer, P., K. Aziz, ve D. M. Ojcius, (2020). Impact of COVID-19 on dental education in the United States. Journal of Dental Education.
- İD, A. G. E. (2020). Dünyada ve Türkiye'de 2019 Koronavirüs Pandemisi. *FLORA*, 25(1), 1-8.
- İnal, A. N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.
- Johnson, S. D., S. R. Aragon, vd., (1999). Comparative Analysis of Online vs. Face-to-Face Instruction.
- Jordan, R. E., P. Adab, ve K. K. Cheng, (2020). Covid-19: risk factors for severe disease and death.
- Kaplan, Y., ve C. Akkaya, (2014). Spor kültürü ve türkiye'de spor. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 114-119.

- Karadağ, E., ve C. Yucel, (2020). Yeni tip Koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181-192.
- Keskin, M., D. Ö. Kaya, (2020). COVID-19 Sürecinde Öğrencilerin Web Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5 (2) , 59-67. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ikcusbfd/issue/55773/754174>.
- Kim, K.-J., S. Liu, ve C. J. Bonk, (2005). Online MBA students' perceptions of online learning: Benefits, challenges, and suggestions. *The Internet and Higher Education*, 8(4), 335-344.
- Koçoğlu, E., Ö. U. Kalın, vd., V. *Social Sciences Studies Journal*.
- KÜ. (2013a). Kastamonu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği*. <https://besyo.kastamonu.edu.tr/index.php/tr/>. (Erişim Tarihi: 27.03.2021).
- KÜ. (2013b). Kastamonu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. *Antrenörlük*. <https://besyo.kastamonu.edu.tr/index.php/tr/>. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).
- KÜ. (2013c). Kastamonu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. *Spor Yöneticiliği*. <https://besyo.kastamonu.edu.tr/index.php/tr/>. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).
- Lau, J., B. Yang, ve R. Dasgupta, (2020). Will the coronavirus make online education go viral. *Times Higher Education*.
- Lim, C. K. (2001). Computer Self-Efficacy, Academic Self-Concept, and Other Predictors of Satisfaction and Future Participation of Adult Distance Learners. *American Journal of Distance Education*, 15(2), 41-51.
- Lorenz, E. N. (1972). Predictability: Does the flap of a butterfly's wings in Brazil set off a tornado in Texas? Paper presented at 139th Annual Meeting of the American Association for the Advancement of Science, Washington DC, The US.

- Maki, R. H., ve W. S. Maki, (2003). Prediction of Learning and Satisfaction in WebBased and Lecture Courses. *Journal of Educational Computing Research*, 28(3), 197-220.
- Medicana, (2020). Zika Virüsü Nedir ve Belirtileri Nelerdir? Nasıl Bulaşır? <https://www.medicana.com.tr/saglik-rehberi-detay/12025/zika-virusu-nedir-ve-belirtileri-nelerdir-nasil-bulasir>. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).
- MEF, (2020). *Beden Eğitimi ve Sporun Tanımı, Amaçları*. <https://www.mef.k12.tr/assets/downloads/lise/dersler/lise-beden-genelbilgiler.pdf>. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).
- McIsaac, S. M. ve S.L. Gunawardena, (1996). Distance education. In Jonassen, D. (Ed.). *Handbook of research in educational communication and technology*. New York: Simon ve Shuster Macmillan.
- McIntosh K, WB, Becker, RM. Chanock (1967). Growth in suckling-mouse brain of “IBV-like” viruses from patients with upper respiratory tract disease. *Proc Natl Acad Sci U S A* 1967;58(6):2268-73.
- McLendon, E., ve P. Cronk, (1999). Rethinking academic management practices: A case of meeting new challenges in online delivery. *Journal of Distance Learning Assessment*, 2(1), n1.
- Mutluer, F., N. Bal, (2020). Yeni Koronavirüs (covid-19) Pandemisiyle Mücadelede Türkiye Devletinin İzlediği Stratejik İletişim. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , (35) , 382-421. DOI: 10.14520/adyusbd.756343.
- Müftüler, M. (2020) “Küresel Salgın Tehdidi Altında Küresel Sistem”, Covid-19 Sonrası Küresel Sistem: Eski Sorunlar, Yeni Trendler, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi, Ankara: Matsa Basımevi.
- Negroponete, N. (1995). *Total digital: die Welt zwischen 0 und 1 oder die Zukunft der Kommunikation*. Bertelsmann.
- Newby, S., Lehman R. vd.,(2006). *Educational Technology for Teaching and Learning*. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.

- NFKU. (2019). Beden Eğitiminin Tarihsel Gelişimi. <https://www.nkfu.com/beden-egitiminin-tarihsel-gelisimi/>. (Erişim Tarihi: 26.03.2021).
- Novel Coronavirus Pneumonia Emergency Response Epidemiology Team. The epidemiological characteristics of an outbreak of 2019 novel coronavirus diseases (COVID-19) in China [Chinese]. Chinese Center for Disease Control and Prevention Weekly 2020;41:145–51.
- Pala, K. (2020). COVID-19 Pandemisi ve Türkiye’de Halk Sağlığı Yönetimi. *Sağlık ve Toplum*, 30(Özel Sayı), 39-50.
- Rekkedal, T. ve S. Qvist-Eriksen, (2004). Support Services in E-Learning - an Evaluation Study of Students' Needs and Satisfaction. *European Journal of Open and Distance Learning*.
- Rivera, J. C., M. K., McAlister, ve M. L. Rice, (2002). A Comparison of Student Outcomes ve Satisfaction between Traditional & Web Based Course Offerings. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 5(3), Retrieved 20.04.2008, from <http://www.westga.edu/~distance/ojdla/fall53/rivera53.html>.
- Rovai, A. P. (2002). Development of an instrument to measure classroom community. *The Internet and Higher Education*, 5(3), 197-211.
- Saba, F. (2001). Professor says distance education will flop unless universities revamp themselves. *Chronicle of Higher Education*, 47(42), A33.
- Sahin, I., ve M. Shelley, (2008). Considering students’ perceptions: The distance education student satisfaction model. *Educational Technology & Society*, 11(3), 216–223.
- Sciences, 25 (Special Issue on COVID 19), 142-153. <http://dx.doi.org/10.21673/adoluklin.721864>. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).
- Spor ve Yaşam.(2018). Beden Eğitimi ve Spor Nedir? <http://www.bedenegitimi.gen.tr/haber/beden-egitimi-ve-spor-nedir-h2251.html>. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).
- Stein, D. S. ve C. E. Wanstreet, (2003). Role of Social Presence, Choice of Online or Face-to-Face Group Format, and Satisfaction with Perceived Knowledge Gained in a Distance Learning Environment. Paper presented at the Midwest Research-to-

Practice Conference in Adult, Continuing, and Community Education, The Ohio State University, Columbus, OH.

Strong, P. (1990). Epidemic psychology: A model. *Sociology of Health & Illness*, 12(3), 249- 259.

Summers, J. J., A., Waigandt, ve T. A. Whittaker, (2005). A comparison of student achievement and satisfaction in an online versus a traditional face-to-face statistics class. *Innovative Higher Education*, 29(3), 233-250.

Sunay, H. (2002). Türkiye’de Sporun Yaygınlaştırılması Kapsamında Çağdaş Spor Yöneticilerinin Rolü ve Önemi. *7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Özet Kitabı, Antalya*, 263-72.

Surveillances, V. (2020). The epidemiological characteristics of an outbreak of 2019 novel coronavirus diseases (COVID-19)—China, 2020. *China CDC Weekly*, 2(8), 113-122.

Şeker, M., A. Özer, Z. vd., (2020). Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu. *Ankara, Türkiye Bilimler Akademisi Yay.*

Tabachnick, B. G., L. S., Fidell, ve J. B. Ullman, (2007). *Using multivariate statistics* (Vol. 5, pp. 481-498). Boston, MA: Pearson.

T.C.Sağlık Bakanlığı Covid-19 Bilgilendirme Sayfası (2020a). Erişim adresi: <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html>. (Erişim Tarihi: 22.04.2021).

T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020b). COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Rehberi. https://covid19bilgi.saglik.gov.tr/depo/rehberler/COVID-19_Rehberi.pdf (Erişim Tarihi: 02 Mayıs 2020).

T.C. Sağlık Bakanlığı, (2017c). Avian İnfluenza (Kuş Gribi). <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/bulasici-hastaliklar/avian-influenza-ku%C5%9F-gribi.html>. (Erişim Tarihi: 22.04.2021).

T.C. Sağlık Bakanlığı, (2020d). Mers – CoV Hastalığı. <https://www.seyahatsagligi.gov.tr/site/HastalikDetay/Mers-CoV-Hastaligi>. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).

- T.C. Sağlık Bakanlığı, (2020e). Çin’de İnsanda Görülen Avian İnfluenza a(h7n9) Virüsü Enfeksiyonu: güncelleme. <https://www.seyahatsagligi.gov.tr/Site/HaberDetayi/1014>. (Erişim Tarihi: 26.04.2021).
- Turco, D.M. (2001). Trends in distance education. 27 Mart 2020 tarihinde <http://www.prr.msu.edu/trends2000/pdf/turcointernet.pdf> adresinde erişildi.
- TURSAB (2020), ”TÜRSAB Koronavirüs Raporu”, <https://www.tursab.org.tr/duyurular/tursabkoronavirus-raporu> (Erişim: 03.06.2020).
- Tyrrell DA, Almeida JD, Cunningham CH, Dowdle WR, Hofstad MS, McIntosh K, et al. Coronaviridae. *Intervirology* 1975;5(1-2):76-82.
- Üstün, Ç., S. Özçiftçi, (2020). COVID-19 Pandemisinin Sosyal Yaşam ve Etik Düzlem Üzerine Etkileri: Bir Değerlendirme Çalışması. *Anatolian Clinic the Journal of Medical*.
- ÜÜ. (2020). Online Eğitim. <https://uskudar.edu.tr/tr/online-egitim>. (Erişim Tarihi: 22.04.2021).
- Yeditepe Üniversitesi, (2019). Domuz Gribi / H1N1. Erişim adresi: <http://www.yeditepehastanesi.com.tr/domuz-gribi-h1n1>. (Erişim Tarihi: 23.04.2021).
- Yenilmez, K., M. Turğut, ve M. Z. Balbağ, (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK) (2020). Basın açıklaması, <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/>, (Erişim tarihi: 26.03.2020).
- Zaki, A. M., S. Van Boheemen, vd., (2012). Isolation of a novel coronavirus from a man with pneumonia in Saudi Arabia. *New England Journal of Medicine*, 367(19), 1814-1820.
- Zhu, N., D, Zhang, vd., (2019). et al. A novel coronavirus from patients with pneumonia in China, 2019. *N Engl J Med* 2020.
- Webster, N. (1828). *An American Dictionary of the English Language*;... New York: S. Ny: S. Converse.

- Wikipedia, (2017). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi. https://tr.wikipedia.org/wiki/Uzaktan_e%C4%9Fitimin_tarihsel_geli%C5%9Fimi#ref_2. (Erişim Tarihi: 22.03.2021).
- Wilson, M.E. ve L. H. Chen, (2020). Travellers Give Wings to Novel Coronavirus (2019-nCoV), *Journal of Travel Medicine*, 2020, 1–3. <https://doi.org/10.1093/jtm/taaa015>. (Erişim Tarihi: 21.03.2021).
- Witte KH, Tajima M, Easterday BC. Morphologic characteristics and nucleic acid type of transmissible gastroenteritis virus of pigs. *Arch Gesamte Virusforsch* 1968;23(1):53-70. 3.
- World Health Organization. Advice on the use of masks in the community, during home care and in healthcare settings in the context of the novel coronavirus (COVID-19a) outbreak. 19 Mart 2020 <https://www.who.int/publications-detail/advice-on-the-use-of-masks-in-the-community-during>. (Erişim Tarihi: 20 Mart 2021).
- World Health Organization. Coronavirus disease (COVID-19b) advice for the public: When and how to use masks. 2020 <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public/when-and-how-to-use-masks>. (Erişim Tarihi: 20 Mart 2021).
- World Health Organization. Coronavirus disease 2019 (COVID-19c) situation report–51. Geneva, Switzerland: World Health Organization; 2020. https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situationreports/20200311-sitrep-51-covid-19.pdf?sfvrsn=1ba62e57_10. (Erişim Tarihi: 20 Mart 2021).

EKLER

DEMOGRAFİK BİLGİLER FORMU

Değerli katılımcı, bu çalışma **Yüksek Lisans Tezi** Kapsamında hazırlanmış olup verilen cevaplar **hiçbir şekilde üçüncü bir şahıs, kurum veya kuruluşlara verilmeyecektir**. Çalışma sonunda elde edilecek çıktının doğruluğu ve güvenilirliği açısından vereceğiniz cevaplar önem arz etmektedir. Lütfen her soruya size en uygun şıkkı (**x**) şeklinde işaretlemeye özen gösteriniz. Çalışmamıza yapmış olduğunuz katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

Berat ERGENEKON

*MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI*

DEMOGRAFİK BİLGİLER

- 1-Cinsiyet: Erkek () Kadın ()
- 2- Hangi üniversitede öğrenim görmektesiniz? Dicle Üniversitesi () Gaziantep Üniversitesi () Harran Üniversitesi () Mardin Artuklu Üniversitesi () Siirt Üniversitesi () Batman Üniversitesi () Kilis 7 Aralık Üniversitesi () Adıyaman Üniversitesi () Şırnak Üniversitesi ()
- 3- Bölüm: Öğretmenlik () Antrenörlük () Spor Yöneticiliği ()
- 4- Sınıf : 1.Sınıf () 2.Sınıf () 3.Sınıf () 4.Sınıf ()
- 5-Lisans eğitiminizden önce bilgisayar destekli bir eğitim aldınız mı? Evet () Hayır ()
- 6- Kendinize ait bilgisayarınız (lap top, masaüstü) var mı? Evet () Hayır ()
- 7- Ders erişimini hangi aygıt üzerinden sağlıyorsunuz? Bilgisayar () Akıllı Telefon () Tablet (Ipad vs) ()

ANKET FORMU

Geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış “Üniversitelerde Uzaktan Eğitimde Sunulan Derslere Yönelik Tutum Ölçeği”

Sevgili öğrencilerimiz; Sizlere daha iyi bir eğitim sunabilmemiz amacıyla ‘Cumhuriyet Üniversitesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitimde Sunulan Derslere Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi’ anketini dikkatli bir şekilde cevaplamanızı rica eder, katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.	(Tamamen Olumsuz)	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum (olumsuz)	Kararsızım	Katılıyorum (Olumlu)	(çok olumlu)	Kesinlikle katılıyorum
Faktör 1: Uzaktan Eğitimin Katılımcıya Avantajları							
Uzaktan eğitim sayesinde devam zorunluluğundan muaf olmayı olumlu karşılıyorum.							
Uzaktan eğitim, istediğim dersi istediğim zaman dinleme imkanı vermektedir.							
Evden eğitim alabilme rahatlığı sağlamaktadır.							
Uzaktan eğitim, alan derslerimin yoğunluğundan dolayı benim için uygundur.							
Vizelerin internet üzerinden yapılmasını uygun buluyorum.							
Uzaktan eğitimde tekrar dinleme imkanı, kendi öğrenme hızımda öğrenmemi sağlar.							
Faktör 2: Uzaktan Eğitimin Teknik Boyutu							
Sisteme erişimde problem yaşadığımda teknik destek alabiliyorum							
Derslerle ilgili problem yaşadığımda gerekli desteği							

alabiliyorum.					
Derslerin öğretim üyeleriyle gerektiğinde etkileşime geçebiliyorum.					
Kamera ve ses kalitesi yeterli düzeydedir.					
Üniversitenin uzaktan eğitim derslerinin erişimine sunduğu imkânlar yeterlidir.					
Faktör 3: Uzaktan Eğitim İsteği					
Bilgisayar dersi için uzaktan eğitime devam edilmelidir.					
İngilizce dersi için uzaktan eğitime devam edilmelidir.					
Türk Dili dersi için uzaktan eğitime devam edilmelidir.					
Tarih dersi için uzaktan eğitime devam edilmelidir.					
Faktör 4: Uzaktan Eğitimin Öğretim Etkililiği					
Sınıf ortamında olmadan dersleri tek başıma öğrenebiliyorum.					
Uzaktan eğitimde verilen dersleri yeterince öğrendiğime inanıyorum.					
Uzaktan eğitim derslerini canlı olarak takip edebiliyorum.					
Faktör 5: Uzaktan Eğitimde Karşılaşılan Problemler					
Uzaktan eğitim dersleri hızlı işlendiğinden dinlemekte zorlanıyorum.					
Uzaktan eğitim sistemine erişimde problemler yaşanmaktadır.					
Uzaktan eğitim, uygulamalı dersleri(Bilgisayar vs) öğrenmeyi kısıtlamaktadır.					

ETİK KURUL RAPORU

Evrak Tarih ve Sayısı: 01.02.2021-2577

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-10879717-050.01.04-2577
Konu : Kurul Kararı 3-29

01.02.2021

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 27.01.2021 tarihli ve E.2001 sayılı yazınız.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 28.01.2021 tarihli ve 3 sayılı toplantısında alınan 29 numaralı kararı ve değerlendirme formu yazımız ekinde sunulmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Cevad SELAM
Kurul Başkanı

Ek:
1- Kurul Kararı (1 sayfa)
2- Değerlendirme Formu (1 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama: <https://www.turkiye.gov.tr/mus-alparslan-universitesi-elektronik-belge-yonetim-sistemi-evrak-dogrulama>

Belge Doğrulama Kodu: BEKA31KUZ
Adres: Muş Alparslan Üniversitesi Külliyesi 49250- MUŞ
Telefon: (0436) 249 49 49 Faks: (0436) 249 10 22
E-Posta: genel.sekreterlik@alparslan.edu.tr İnternet Adresi: www.alparslan.edu.tr
Kep Adresi: alparslanuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Yusuf ERBAY
Unvan: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: (436) 249 49 49

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Toplantı Tarihi: 28.01.2021	Toplantı Sayısı: 3	Karar Sayısı: 31
<p>Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, Kurul Başkanı Prof. Dr. Cevad SELAM başkanlığında, 28.01.2021 toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.</p> <p>KARAR-29: Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 27.01.2021 tarihli ve E.2001 sayılı yazısı okundu ve ekleri incelendi.</p> <p>Yapılan incelemeler sonucunda; Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez danışmanlığı Doç. Dr. Mustafa Önder ŞEKEROĞLU tarafından yürütülen Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı 1910207008 numaralı tezli yüksek lisans öğrencisi Berat ERGENEKON'un "Covid-19 Salgını Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Güneydoğu Anadolu Bölgesi" konulu tez çalışması Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından uygun görülmüş olup, durumun Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne bildirilmesine,</p> <p style="text-align: center;">Oy birliği ile karar verildi.</p>		
<p>BAŞKAN</p> <p>(e-İmzalıdır) Prof. Dr. Cevad SELAM Kurul Başkanı</p>		
<p>ÜYE</p> <p>(İzinli) Prof. Dr. Harun POLAT Fen Edebiyat Fakültesi Öğr. Üyesi</p>	<p>ÜYE</p> <p>(e-İmzalıdır) Doç. Dr. Hanifi KÖRKOCA SBF Öğr. Üyesi</p>	<p>ÜYE</p> <p>(e-İmzalıdır) Doç. Dr. Bünyamin SARIKAYA Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi</p>
<p>ÜYE</p> <p>(e-İmzalıdır) Doç. Dr. Sedat KARDAŞ Fen Edebiyat Fakültesi Öğr. Üyesi</p>	<p>ÜYE</p> <p>(e-İmzalıdır) Doç. Dr. Mehmet SALMAZZEM İslami İlimler Fakültesi Öğr. Üyesi</p>	<p>ÜYE</p> <p>(e-İmzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Demet DENİZ YILMAZ Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi</p>
<p>ÜYE</p> <p>(e-İmzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Recep YILMAZ İİF Öğr. Üyesi</p>	<p>ÜYE</p> <p>(e-İmzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Hasan TASALI SBF Öğr. Üyesi</p>	

MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU DEĞERLENDİRME FORMU

Araştırmanın Başlığı:	“Covid-19 Salgını Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Güneydoğu Anadolu Bölgesi” adlı çalışma.
Başvuru Formunun Etik Kurula geldiği tarih:	27.01.2021
Başvuru Formunun Etik Kurulda incelendiği tarih:	28.01.2021
Karar tarihi	28.01.2021

SONUÇ

1.	☒ Kabul
2.	☐ Düzeltme gereklidir: Etik sorun olabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmaktadır. Açıklama:
3.	☐ Red Gerekçe, Görüş, Tavsiye ve Açıklamalar:

Başvuru dosyasının incelenmesinde hazır bulunan ve araştırmayla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkisi bulunmayan Etik Kurul başkan ve üyelerinin ad soyad ve imzaları.

Başkan
(e-imzalıdır)
Prof. Dr. Cevad SELAM

Üye
(İznil)
Prof. Dr. Harun POLAT

Üye
(e-imzalıdır)
Doç. Dr. Hanifi KÖRKOCA

Üye
(e-imzalıdır)
Doç. Dr. Bünyamin SARIKAYA

Üye
(e-imzalıdır)
Doç. Dr. Sedat KARDAS

Üye
(e-imzalıdır)
Doç. Dr. Mehmet SALMAZZEM

Üye
(e-imzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Demet DENİZ YILMAZ

Üye
(e-imzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Recep YILMAZ

Üye
(e-imzalıdır)
Dr. Öğr. Üyesi Hasan TASALI

ÖZGEÇMİŞ

Berat ERGENEKON Diyarbakır'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Diyarbakır Merkez'de tamamladı. 2017 yılı itibariyle Gaziantep Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda lisans eğitimini tamamladı. 2019 yılında Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi ABD'da Yüksek Lisans programına başladı ve hâlâ bu programa devam eden Ergenekon, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde futbol antrenörü olarak görev almakta ve kurucusu olduğu akademide üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerine öğrenci hazırlamaktadır.